

INDHOLD

DEL I	3
1. INDLEDNING	3
1.1. CASEBESKRIVELSE	3
1.2. PROBLEMFOMULERING	5
1.4. DISPONERING	6
2. METODEBESKRIVELSE	7
2.1. VIDENSKABSTEORI	7
2.2. METODOLOGI	9
3. FORFORSTÅELSE	12
3.1. MENNESKESYN	12
3.2. BEHANDLINGSSYN	12
3.3. MUSIKSYN	12
3.4. ETISKE OVERVEJELSER	13
4. DELOPSAMLING	13
DEL II	14
5. IDENTITETSUDVIKLING	14
5.1. TILKNYTNING	14
5.2. AFFEKTREGULERING	17
5.3. MENTALISERING	18
5.4. IDENTITETSUDVIKLING HOS TEENAGERE	21
5.5. OPSAMLING	22
6. SANGSKRIVNING	23
6.1. MUSIKTERAPEUTISK SANGSKRIVNING	23
6.2. SANGSKRIVNING MED TEENAGERE	25
6.3. SANGSKRIVNING OG IDENTITET	26
6.4. SANGSKRIVNING OG FØLELSER	26
6.5. OPSAMLING	27
7. DELKONKLUSION	27
DEL III	28
8. ANALYSEMETODE	28
8.1. PROCESBESKRIVELSE AF "SÅ KLART"	28
8.2. METODE	29
9. ANALYSE	35
9.1. VERBALE UDSAGN	35

9.2. SANGTEKST	43
10. DELKONKLUSION	49
DEL IV	50
11. PRÆSENTATION AF RESULTATER	50
11.1. MENTALISERING	50
11.2. TILKNYTNING	52
11.3. STEMMEFØRING OG MUSIKALSKE PARAMETRE	54
11.4. OPSAMLLENDE TRIANGULERING	56
12. DISKUSSION OG PERSPEKTIVERING	58
12.1. DISKUSSION AF METODE	58
12.2. DISKUSSION AF ANALYSE OG RESULTATER	62
12.3. VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER	64
12.4. UDVIDELSE AF UNDERSØGELSEN	65
13. KONKLUSION	67
14. REFERENCELISTE	68
14.1. LITTERATUR	68
14.2. WEBLINKS	74
15. BILAG	74
15.1. BILAG 1: UDDYBENDE BESKRIVELSE AF "GOD MENTALISERING"	75
15.2. BILAG 2: EKSEMPLER PÅ VEDLAGT DVD	76
15.3. BILAG 3: GRYS SANG "SÅ KLART" MED BECIFRINGER	77
15.4. BILAG 4: ILLUSTRATION AF SAMTYKKEERKLÆRING	78
15.5. BILAG 5: LÆRINGSPORTEFØLJE	79
15.6. BILAG 6: OVERBLIKSSKEMA OVER LITTERATUR ANVENDT I LITTERATURGENNEMGANGEN (KAPITEL 6)	80

Del I

Dette speciale handler om at undersøge, hvordan mentalisering, som en del af følelsesmæssig identitetsudvikling, kan forstås ud fra musikterapeutisk sangskrivning med en teenagepige, som er anbragt hos en plejefamilie. Specialet er inddelt i fire dele, og denne del af specialet vil udgøre grundlaget for undersøgelsesfænomenet via en indledende beskrivelse af specialets case, præsentation af problemformulering samt illustration af specialets disponering i kapitel 1. Herefter redegøres i kapitel 2 for den anvendte metode, hvorunder mine videnskabsteoretiske overvejelser bliver ekspliciteret. Kapitel 3 forklarer min forforståelse, hvorunder menneske-, behandlings- og musiksyn samt etiske overvejelser bliver præsenteret. Del II vil blive afrundet med en delopsamling i kapitel 4.

1. Indledning

En observationspraktik på en specialskole for unge i 8.-10. klasse, diagnosticerede med gennemgribende udviklingsforstyrrelser, i foråret 2012, inspirerede mig til at skrive et projekt (Schmidt 2012), omhandlende musik og musikterapi påvirkning af unge med identitetsmæssige og sociale problematikker. Efterfølgende påbegyndte jeg, i efteråret 2012, min 9. semesters praktik på skolen, som bestod af et gruppemusikterapiforløb samt fire individuelle forløb, hvoraf et af de sidstnævnte er blevet udgangspunkt for dette speciale.

1.1. Casebeskrivelse

En musikterapeutisk case med en klient, hvis navn af etiske årsager er anonymiseret og erstattet med navnet Gry, er således grundlaget for dette speciale (jævnfør afsnit 3.4.). Oplysningerne om Gry er hentet via hendes elevplan, som var mig tilgængelig under mit praktikophold på skolen, samt gennem vores samtaler i forløbet.

Gry er en pige på 15 år, som er diagnosticeret med ADHD og hvis sociale vilkår er påvirket af, at hun blev anbragt hos en plejefamilie som 5 årig¹. Gry blev fjernet fra barndomshjemmet, mens hendes tvillingebror og storesøster blev boende hjemme hos deres mor. Moderen og faderen blev skilt året forinden, hvor Gry i mellemtiden fik en aflastningsfamilie, som hun befandt sig hos hver anden weekend sammen med broderen. Omstændigheder gjorde, at aflastningsfamilien måtte afmelde pasningsordningen efter få måneder, hvorfor de to søskende blev flyttet til en anden aflastningsfamilie. Denne familie blev kort efter Grys permanente plejefamilie. Gry beskriver selv, at hun som oftest blev passet hos bedsteforældrene, inden hun flyttede til plejefamilien, og derfor ikke så ofte så sin mor. Faderen var imidlertid helt ude af Grys liv, og hun har, ifølge sin egen beskrivelse, ikke haft kontakt med ham gennem sin opvækst.

Gry har til og med 5. klasse gået på flere normalskoler, hvor hun har oplevet, at skolerne "valgte hende fra" pga. manglende evner og ressourcer til at tackle hendes temperament og sociale problematikker. Via udredelse fra Børne- og Ungdomspsykiatrisk Hospital blev hun efterfølgende tilknyttet underskolen til sin nuværende specialskole, hvor hun modtog psykologhjælp, og fik den ekstra hjælp fra lærere og pædagoger, som var hendes behov.

¹ ADHD: ud fra WHO's ICD-10: F: 90.0: "Forstyrrelse af aktivitet og opmærksomhed" og ICD-10: Z: 61.1: "Fjernelse fra barndomshjem".

Første gang, jeg mødte Gry, var under min observationspraktik på skolen i foråret 2012. Gry virkede som en glad og udadvendt pige, der modent og en anelse bramfrit fortalte om sig selv og sin livssituation, med alt hvad det indebar af tragedier og bånd til familien. Dette gav mig et indtryk af, at Gry var en pige, som havde brug for at blive forstået og få lov til at tale om sit liv, men samtidig også en fornemmelse af, at nogle af hendes ytringer var styret af andres diskurs frem for sine egne subjektive følelser og oplevelser. Hun gav allerede i begyndelsen af min observationspraktik udtryk for, at hun gerne ville deltage i musikterapi, idet hun brugte musikken dagligt, var rigtig glad for at synge, og godt kunne tænke sig at prøve at skrive sange.

I første musikterapisession af vores forløb i efteråret fortalte Gry, at hun ofte skriver digte og dagbog, hvilket efter hendes egen opfattelse hjælper hende til at komme af med sine tanker og følelser. Hun beskrev, at hun ofte skriver digte om sin mor, som, ifølge hende selv, er den vigtigste person i sit liv, og at hun nærer en stor kærlighed til moderen. Snakken om moderen, og digtene, hun skriver, blev optakten til at udforme sangen "Så Klart", hvis procesbeskrivelse vil udgøre datamaterialet for dette speciale, samt danne grundlag for analysen i specialets del III. Sangen blev komponeret i første session, og yderligere snakket om og vendt tilbage til i hele musikterapiforløbet, som varede 12 sessioner af hver 1,5 time. På trods af tilbagevenden til sangen i løbet af forløbet var det dog den version, som blev lavet i første session, der blev den endelige, og det var kun indspilningen af sangen som efterfølgende blev finpudset.

Ud over sangen "Så klart" havde vi endnu en sangskrivningsproces i musikterapiforløbet. Af andre metoder anvendte jeg blandt andet lytning til prekomponerede populære popsange, som Gry nød at synge med på i en mikrofon, mens jeg lyttede, spillede med på instrumenter eller sang med i en anden mikrofon. Aktive improvisatoriske metoder på diverse instrumenter i musikrummet blev også afprøvet, men var ikke noget, som blev modtaget særlig konstruktivt af Gry. For hende var det meget grænseoverskridende at spille på instrumenter, når hun ikke kunne få det til at lyde "rigtigt", og jeg følte, at hun trak sig ind i sig selv og blev fjern i sin tilstedeværelse, når jeg introducerede og afprøvede denne metode. Som Hannibal et al. (2012) klargør: *"Hvis nogle aktiviteter opleves som mere grænseoverskridende end grænseudvidende [for klienten], kan det være nødvendigt at stoppe op og sikre sig at patienten er med"* (ibid. s. 73). Derfor valgte jeg at benytte sangskrivning som primærmetode, for at skabe en tryk atmosfære for Gry at være i, samt et rum, hvor hun kunne føle sig på hjemmebane. Jeg oplevede endvidere, at sangskrivningen tilvejebragte en masse samtaler med Gry, hvor blandt andet snak om tekster, indhold, melodi, stemning, temaer osv. skabte en naturlig indledning til dialoger om hendes (følelses-)liv.

Sangskrivningsprocesserne, narrativerne fra sangteksterne og Grys verbale udtalelser skabte en glæde i mig over, at forløbet synes at give hende så meget positivt, men samtidig en undren over, hvordan jeg kunne forstå Grys mentale niveau. Jeg oplevede gennem sessionerne at Gry af og til ændrede sin måde at fortælle om sit følelsesliv på, i den forstand, at jeg fornemmede en forskel i hendes udtryksmåde, når det drejede sig om svære personlige emner. Jeg fandt det derfor interessant i dette speciale at undersøge, hvordan sangskrivning kan forstås ud fra mentalisering, som en del af Grys følelsesmæssige identitetsudvikling. Til belysning af dette inddrages teorier om tilknytning, affektregulering og mentalisering, hvilke jeg anskuer, kan give en forståelse for Grys problematikker forårsaget af fjernelsen fra sit barn-domshjem i en meget ung alder. For at undersøge og forstå Grys mentaliseringsevne vil jeg i specialets del III analysere eksempler fra musikterapiforløbet. Herudover analyseres hendes stemmeføring for at

understøtte det fundne. Årsagen til, at casen med Gry blev specialets udgangspunkt, var, at jeg fandt de mentale processer interessante, og at jeg ønskede at undersøge, hvordan disse kunne forstås i forhold til sangskrivning som led i Grys udvikling. Jeg er klar over, at Gry har nogle problematikker på baggrund af sin ADHD diagnose, som kan spille en rolle i den overordnede forståelse, og som højst sandsynligt har haft indvirkning på processerne i musikterapiforløbet. Jeg har dog, for at begrænse specialets undersøgelsesområde, valgt at fokusere på Grys sociale vilkår, da jeg fandt disse mest centrale for undersøgelsesfænomenet. I forlængelse af casebeskrivelsen vil jeg nu præsentere specialets problemformulering.

1.2. Problemformulering

Som nævnt centrerer dette speciales undersøgelsesområde om et caseforløb, hvori mentaliseringsprocesser vil blive undersøgt og forsøgt forstået ud fra sangskrivning i musikterapi. Eksisterende teori omhandlende tilknytning, affektregulering og mentalisering, samt litteratur om sangskrivning i musikterapi og optaget video- og audiomateriale vil derfor blive benyttet for at søge svar på følgende:

Hvordan kan mentalisering, som en del af følelsesmæssig identitetsudvikling, forstås ud fra sangskrivning i musikterapi med en teenager, som er anbragt hos en plejefamilie?

Problemformuleringen søges besvaret ud fra nogle underspørgsmål, som bliver centrale for undersøgelsesprocessen. Disse underspørgsmål er udformet på baggrund af min undren, opstået under musikterapiforløbet med Gry, og synes vigtige at redegøre for, så læseren får et indblik i det fokus, som vil blive holdt for øje gennem udarbejdelsen af undersøgelsen:

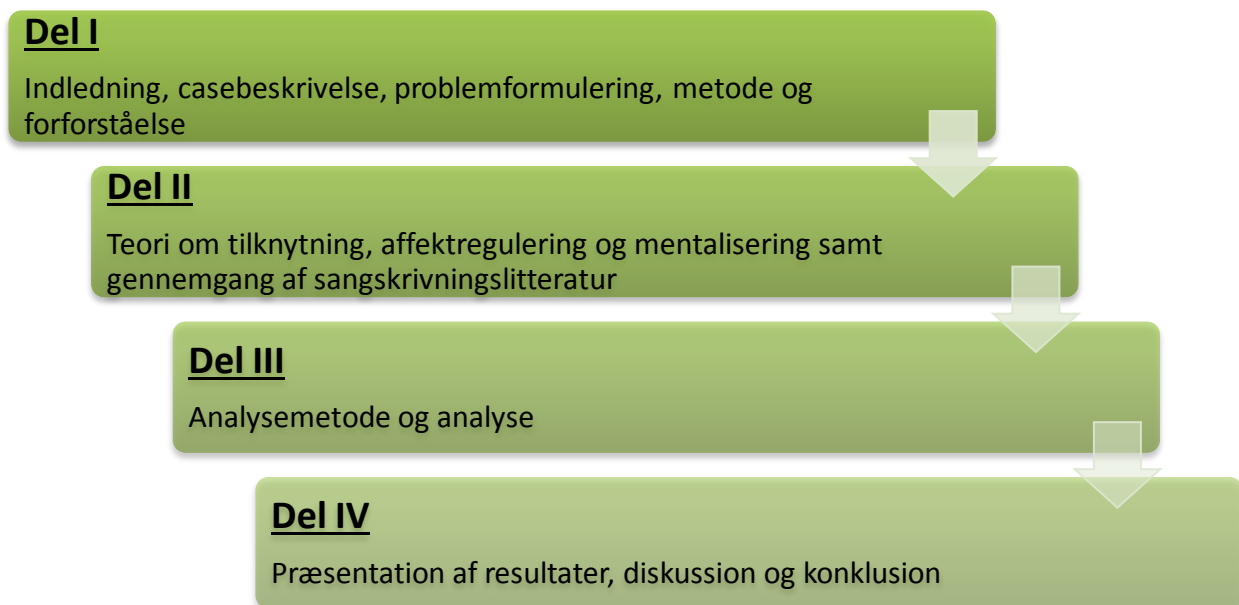
1. Hvordan beskrives tilknytning, affektregulering og mentalisering som en del af identitetsudvikling hos teenagere i litteraturen?
2. Hvordan beskrives sangskrivning i forhold til teenagere samt følelses- og identitetsmæssige aspekter i litteraturen?
3. Hvordan kan stemmeføring i henholdsvis verbale udsagn og sangtekst underbygge forståelsen for mentalisering i den givne case?

Processen, hvorigennem problemformuleringen og underspørgsmålene søges besvaret, vil jeg nu redegøre for i en oversigt over specialets opbygning.

1.4. Disponering

Specialet er inddelt i fire dele, som illustreres i nedenstående figur 1. Del I udgør specialets grundlag, via indledende beskrivelse af casen med Gry, redegørelse for problemformulering samt metodebeskrivelse og forforståelse. Del II vil præsentere en teori- og litteraturgennemgang, som definerer specialets undersøgelsesområde gennem teorier om tilknytning, affektregulering og mentalisering, samt eksisterende litteratur om sangskrivning. Del II vil således besvare underspørgsmål 1 og 2. Specialets tredje del vil analysere casen med Gry, ud fra video- og audiooptagelser fra musikterapiforløbet. Del IV afrunder specialet med en redegørelse for de fundne resultater fra analysen, en diskussion og perspektivering af fundene sammenstillet med teori og litteratur, samt en konklusion. Del III og IV vil hermed besvare underspørgsmål 3, mens alle fire dele tilsammen vil besvare problemformuleringen. Specialets opbygning er herunder illustreret i en model, udarbejdet til formålet:

Figur 1: Illustration af specialets opbygning

2. Metodebeskrivelse

I dette kapitel redegøres for den anvendte videnskabsteori og metodologi, som er anvendt specialet igennem. Den videnskabsteoretiske indplacering beskrives for at klarlægge tilgangen til specialeprocessen, som i del II vil udforme sig via redegørelse for teori og litteratur og i del III gennem analyse af eksempler fra casen med Gry. Metodologien beskrives og illustreres som induktion, deduktion og abduktion, og vil blive anvendt fortløbende via teori- og litteraturgennemgang, casestudie samt diskussion.

2.1. Videnskabsteori

Metodisk indplaceres dette speciale indenfor fænomenologien og hermeneutikken, som en del af det humanistiske paradigme. Jeg finder videnskabsteoretiske overvejelser vigtige for at forstå og anvende teori og litteratur, ligesom jeg vurderer, at forståelsen af mine egne processer som musikterapeut, i form af tanker, tolkninger og analyser af eget arbejde er essentielt for forståelsen af min terapeutiske væren. Jeg vil bevæge mig indenfor det kvalitative paradigme, ved en subjektiv undersøgelse af mentaliseringsprocesser set i lyset af en musikterapeutisk sangskrivningsproces.

2.1.1. Kvalitative forskningsmetoder

Det kvalitative paradigme dækker over anvendelse af subjektive tilgange til viden om fænomener (Aigen 2005). Via forståelse for casen som dynamisk, foranderlig og vanskelig at generalisere ud fra anser jeg derfor den kvalitative forskningsmetode som relevant (Bonde et al. 2001). Kvalitative metoder indbefatter undersøgelser af genstande og fænomener, hvor hovedformålet er at søge efter mening (Helles & Køppe 2006; Wheeler & Kenny 2005). Logikken bag kvalitative casestudier er således at indhente information, og fokuserer typisk på dybdegående studier af én eller få cases, som kan give mest mulig information om et givet undersøgelsesfænomen (Neergaard 2007). Hver enkelt case bliver således studeret intensivt, så der derved opstår megen og detaljeret information. Denne proces forstås formålsbestemt, og muliggør analytisk generalisering fra case til teori (ibid.; Robson 2011). Casestudier bliver udført og anvendt i mange forskellige henseender med adskillige grupper af mennesker (Robson 2011), og i den musikterapeutiske litteratur findes flere eksempler på kvalitative casestudier som for eksempel Derrington (2012), McFerran et al. (2006) og O'Brien (2004). Det kvalitative casestudie skabes gennem en kompleks udviklingsproces, hvor undersøgelsesfænomenet er i fokus fra start, og bibeholdes projektet igennem (Bruscia 2005). Således beskæftiger undersøgeren sig med fænomenet over længere tid, og skaber derved mulighed for en videnskabelig undersøgelse, som ikke ville udforme sig på samme måde set i lyset af større kvantitative undersøgelser med flere grupper (ibid.).

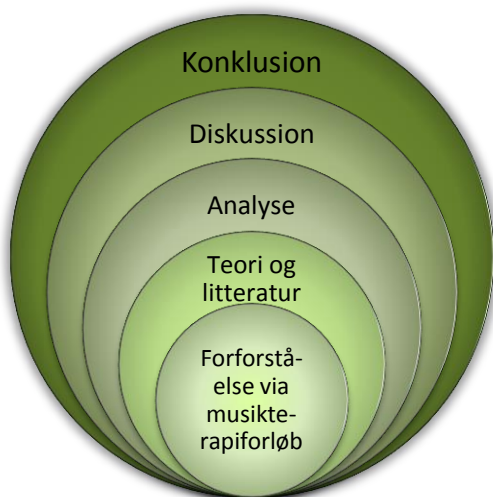
2.1.2. Fænomenologi og hermeneutik

Videnskaberne hermeneutik og fænomenologi findes relevante for dette speciale, givet deres betragtning af mennesket som et subjekt, hvis oplevelser, forståelser og eksistens er værd at undersøge (Fornash & Grocke 2005; Kenny et al. 2005). Indenfor den hermeneutiske tradition søges at fortolke den verden, vi er en del af, og denne fortolkning vil til enhver tid være påvirket af vores forforståelser (Birkler 2005). Forståelserne, opnået gennem tolkningerne, vil kunne udvides gennem skabelse af nye forståelser, og således skabes en cirkularitet. Denne cirkularitet defineres af at forstå en given helhed ud fra sine enkeltdeler, og omvendt, så del og helhed udelukkende kan forstås i kraft af hinanden (ibid.; Pahuus 2006; Ruud 2005a). Fænomenologien anskuer subjekter som værende i et afhængighedsforhold til sin omverden, hvormed forståelsen for mennesket opstår gennem menneskets levede erfaringer og en

kontinuerlig undren og refleksion (Zahavi 2006). Et centralt koncept i den fænomenologiske tankegang er *epoché*, også kaldet *bracketing*, som betegner forskerens evne til at sætte sin forforståelse i parentes (Birkler 2005; Forinash & Grocke 2005). Intentionen er således at forskeren så vidt muligt skal slippe sine forudfattede idéer og holdninger, og i stedet være fuldt tilstedeværende i en given oplevelse, imens den sker (Forinash & Grocke 2005, s.321). I fænomenologiske studier er det endvidere vigtigt at være eksplisit og tydelig i sine beskrivelser af metodiske fremgangsmåder, når et fænomen skal undersøges, hvor den systematiske undersøgelse endvidere findes betydningsfuld (Birkler 2005).

I dette speciales kontekst implementeres disse humanistiske videnskaber ved, at jeg vil søge at opnå en forståelse for undersøgelsesfænomenet via sammenstilling af empiri (mit casemateriale) og teori samt litteratur, fundet på området. Jeg vil således forsøge at forstå eksemplerne fra casematerialet ud fra teori om tilknytning, affektregulering og mentalisering, og omvendt gennem en sammenstilling af del og helhed via diskussion, for at få en bedre forståelse for undersøgelsesområdet. Herigennem kan metoden siges at være overvejende inspireret af det hermeneutiske paradigme. Jeg søger desuden at *forstå* frem for at *forklare*² Grys handlinger og følelsesmæssige processer i sangskrivningsprocessen (Birkler 2005), idet jeg epistemologisk set søger ny viden ved at analysere og fortolke eksempler fra musikterapiprocessen, i kraft af hvilket, jeg kan skabe nye meningssammenhænge. Disse meningssammenhænge skal naturligvis forstås i lyset af min bias (se endvidere afsnit 12.1.). Endvidere betyder den fænomenologisk inspirerede tilgang til undersøgelsesfænomenet, at jeg vil være grundigt beskrivende i henholdsvis litteratursøgningsmetode og analysemetode. Vigtigheden af, at undersøgelsen foregår struktureret, bliver blandt andet imødekommet gennem en systematisk litteratursøgningsmodel (jævnfør kapitel 6) samt en struktureret analysemetode til forståelse af casematerialet (jævnfør kapitel 8 og 9). Min forforståelse, her i form af min opståede undren for Grys mentale processer, forsøges ligeledes sat i parentes, når jeg redegør for teori og litteratur, som definerer undersøgelsens overordnede spørgsmål. Nedenfor illustreres den cirkulære proces, min videnskabsteoretiske tilgang til processen har afstedkommet i dette speciale:

Figur 2: Illustration af specialets videnskabsteoretiske tilgang

² I dette speciales kontekst ansues *forklare* som *begrunde*, idet jeg ikke ønsker at begrunde Grys handlinger og processer, men i stedet søger forståelse for disse

2.2. Metodologi

I dette speciale ser jeg væsentligheden i metodisk at sammenstille casen med Gry med relevant eksisterende teori. I betragtning af dette, anser jeg de tre undersøgelsesdesign og begrundelsesformer *induktion*, *deduktion* og *abduktion* for plausible.

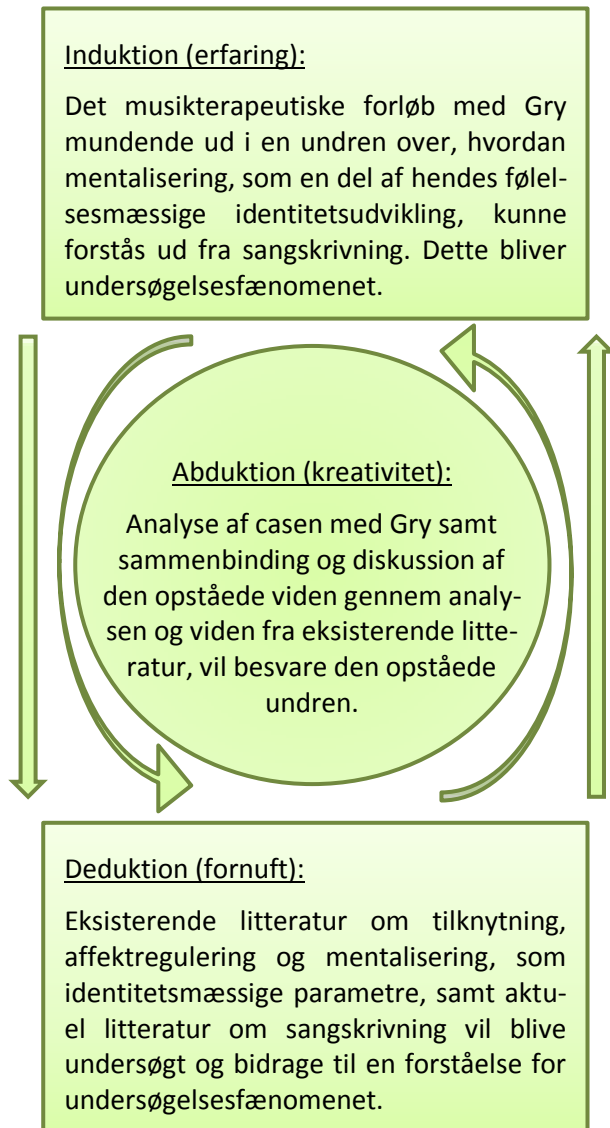
Den induktive begrundelsesform sker gennem *erfaring*, og benyttes i forbindelse med opbyggende og/eller teorigenererende undersøgelser. Derfor kan denne form for begrundelse også betegnes som *bottom up* (Birkler 2005, Neergaard 2007). Via denne begrundelsesform kan undersøgeren skabe erfaringer via observationer, kendsgerninger og data, og derigennem skabe ny erfaring uafhængigt af allerede eksisterende teori (ibid.). Det induktive undersøgelsesdesign fokuserer nede fra detaljeplanet (det kliniske) og opad mod et generelt teoretisk plan for at finde forståelse for den opståede undren, og udspiller sig således forud for undersøgelsen i dette speciale (i selve musikterapiforløbet, se endvidere figur 3 nedenfor).

Den deduktive begrundelsesform, eller *top down*-designet, går modsat det induktive design, og starter sit fokus oppe fra den generelle viden (teorien) og ned mod det detaljerede (ibid.). På denne måde skabes ny viden ud fra *fornuften*, modsat erfaringsmæssig viden via den induktive form (Birkler 2005). Den deduktive begrundelsesform vil i dette speciale blive anvendt i del II, hvor forståelser for eksisterende teori og litteratur vil danne grundlag for viden om specialets case, og yderligere i del III, hvor deduktionen sammenbindes med abduktionen.

Den abduktive begrundelsesform skaber sammenbindende viden gennem *kreativitet* i den forstand, at undersøgeren kan skabe ny viden gennem hypotetiske spørgsmål om det, man gerne vil have svar på (fra detaljeplanet) og undersøge det gennem det, man allerede ved (fra teorien) (ibid.). Med abduktion som begrundelsesform skabes derfor en cirkularitet, som søger svar på empiri via teori og omvendt, og skaber således en sammenbinding mellem *bottom up* (induktion) og *top down* (deduktion) designene. Gennem abduktionen sluttes ingen endelige konklusioner, der tages til gengæld højde for, at der måske findes yderligere forklaringer på fænomener og undersøgelsesområder (Birkler 2005). Denne begrundelsesform vil blive benyttet i specialets del III, hvor teorien sammenbindes med casen, samt i del IV, hvor teori og praksis vil blive diskuteret ud fra den viden, jeg har erhvervet gennem specialet. Det kan på denne måde ses som en heuristisk og hermeneutisk fremgangsmåde (jævnfør afsnit 2.1.2.).

Jeg vil her illustrere de tre undersøgelsesdesign via en model, jeg har udarbejdet til tydeliggørelse af begrundelsesformerne. Disse vil endvidere blive uddybet i afsnit 2.2.1., 2.2.2. og 2.2.3. Pilene illustrerer begreberne *bottom up* (induktion) og *top down* (deduktion) samt *cirkularitet* (abduktion):

Figur 3: Illustration af metodologi.

2.2.1. Teori- og litteraturgennemgang

I specialets del II findes viden om det specifikke via det almene gennem en teori- og litteraturgennemgang, og anskues således som en deduktiv begrundelsesform. Jeg søger således ny viden via en rationalistisk *fornuftig* erkendelsesform (Birkler 2005). Derfor vælger jeg at beskæftige mig med eksisterende litteratur, som relaterer sig til dette speciales undersøgelsesfænomen. Denne tilfører viden om tilknytning, affektregulering, mentalisering samt musikterapeutisk sangskrivning som følelses- og identitetsmæssig facilitator. Det kan anses som diskutabelt, at mange af de anvendte kilder under den teoretiske referenceramme beror på udviklingspsykologiske og psykoterapeutiske anskuelser, når specialerammen er musikterapeutisk. Jeg vurderer dog, med baggrund i mit menneskesyn og forforståelse (se kapitel 3 og afsnit 3.1), at disse er anvendelige for specialet, desuden med en viden om, at psykodynamiske og psykoterapeutiske principper er grundlaget for den musikterapeutiske tradition i Europa (Bonde et al. 2001).

2.2.2. Casestudie

Abduktionen påbegyndes i del III, hvor jeg vil søge at finde ny og bredere forståelse for en allerede eksisterende viden (Birkler 2005). Opnåelse af denne vil jeg tilstræbe at få gennem en analyse af datamateriale i form af videooptagelser og optagelser af sangen fra sangskrivningsprocessen. Denne proces vil være inspireret af det kvalitative casestudie som metode (jævnfør afsnit 2.1.1.). Casen med Gry vil således blive anvendt til at undersøge et fænomen, hvilket i dette speciale er, hvordan Grys mentaliseringsprocesser, som led i hendes følelsesmæssige identitetsudvikling, kan forstås ud fra musikterapeutisk sangskrivning. Denne proces kalder doktor i psykologi, Robert E. Stake (1995) for et *instrumentelt case-studie*, hvilket betegner en interesse eller en undren, som vil blive undersøgt for at søge større indsigt i fænomenet.

2.2.3. Diskussion

I specialets del IV fortsættes abduktionen via sammenbinding og diskussion af den tilegnede viden gennem casestudiet samt teori- og litteraturgennemgangen. Den opnåede viden sættes herved i parentes (jævnfør det fænomenologiske videnskabsideal), så jeg kreativt kan forsøge at finde nye forklaringer på specialets undersøgelsesfænomen (Birkler 2005). Som tidligere nævnt (jævnfør afsnit 2.2.) søger jeg ikke at finde nye konklusioner på fænomenet, men vil forsøge at udvide mit vidensfelt ved at undersøge mulige sammenhænge mellem delene samt anskue helheden perspektivisk. Denne cirkularitet, som abduktionens begrundelsesform tillader, kan yderligere betragtes hermeneutisk (se endvidere afsnit 2.1.2.), idet jeg vil se på enkeltdelens indflydelse på helheden og omvendt.

3. Forforståelse

I dette kapitel redegøres for mit menneske-, behandlings- og musiksyn samt etiske overvejelser i forhold til bearbejdelsen af casen med Gry, idet jeg mener, disse har en væsentlig indflydelse på den meningsdannelse og nye forståelse, som konstrueres og opnås via dette speciale. Slutteligt redegøres for målgruppen, specialet er tiltænkt.

3.1. Menneskesyn

Jeg betragter mit menneske- og livssyn som værende humanistisk og holistisk. Det humanistiske paradigme prioriterer respekten for menneskets ret til udvikling i moralsk ansvarlighed højt, mens holismen betragter helheden som værende mere end summen af dens enkeltdele. Holismen forklarer, at helheder ikke er ensbetydende med sine enkeltstående dele, men derimod uafhængige enheder, som ikke alene kan præciseres ud fra delenes egenskaber. Endvidere er hensigten med den holistiske anskuelse, at forståelsen af mennesket sker gennem samspil og dialog (www.denstoredanske.dk; Gads Psykologileksikon 2007). Jeg anser endvidere ethvert menneske som født til at være socialt og søge kontakt med andre mennesker, på trods af at en eventuel afstandtagen til omverdenen som følge af fysisk og psykisk sårbarhed. Jeg betragter mennesket som et individ med ret til udvikling, og jeg mener, at det er underlagt eksistentielle vilkår, hvor muligheden for at skabe mening i konteksten er frit for den enkelte. Jeg ser således mennesket som indeholdende et indre liv (intrapersonelt) og et ydre liv (interpersonelt), hvor det kontinuerligt udvikler sig i samspil med andre. Forholdet til forældrene eller de primære omsorgspersoner anser jeg derfor som en vigtig faktor for menneskets udvikling, hvilket især er betydningsfuldt for dette speciales fokus på Grys sociale vilkår.

3.2. Behandlingssyn

Musikterapeutisk set er jeg i kraft af min uddannelse inspireret af den psykodynamiske forståelse, hvor klienten, terapeuten (mig selv) og musikken indgår i terapien i et samspil. Den psykodynamiske form er indplaceret under den analytisk orienterede musikterapi, som er udviklet af den engelske musikterapeut, Mary Priestley. Priestley definerer analytisk musikterapi som *"en måde at udforske det ubevidste sammen med en analytisk musikterapeut ved hjælp af lydige udtryk. Det er en måde at lære sig selv at kende på, muligvis med et større Selv, end man troede man var i besiddelse af"* (Priestley 1975 i Darnley-Smith & Patey 2007, s.57). I overensstemmelse med dette har jeg i min behandling og vurdering af casen med Gry holdt fokus rettet mod udvikling af den følelsesmæssige identitet, således at både jeg, som terapeut, og Gry selv kunne opnå en større forståelse for denne. Endvidere anser jeg mit behandlingssyn som eklektisk, idet min arbejdsmetode overvejende er inspireret af andre teoriers erkendelsesformer og stile, og sammensat af flere forskellige terapiteoretiske retninger. Mit behandlingssyn kan således siges at være overordnet humanistisk og eksistentielt, som mit menneskesyn.

3.3. Musiksyn

Med baggrund i den psykodynamiske forståelse anser jeg musikken som et middel til udtryk for følelser og oplevelsesverdner, som kan påvirke det enkelte menneske ud fra forskellige stemninger. Jeg er enig med den norske musikterapi-professor Even Ruud, idet jeg ikke anser musikken som værende et entydigt, objektivt eller universelt fænomen, men derimod et mangetydigt fænomen, som er afhængig af sociale, kulturelle, biografiske og terapeutiske kontekster (Ruud i Bonde 2011, s.18f). Ruud præciserer: *"Musikken betyder noget forskelligt for forskellige mennesker, fordi de har en specifik kulturel og biogra-*

fisk baggrund" (Ruud 1998 i Bonde 2011, s.19). Endvidere opfatter jeg i dette speciale musik via sangskrivning som semantisk, hvilket forstås som et meningsbærende fænomen, hvor musikkens budskab refererer til en ydre eller indre verden hos klienten (jævnfør mit menneskesyn), gennem forståelse og tolkning af musikken. Således anser jeg mit musiksyn som værende relativistisk og konstruktivistisk, hvilket gennem humanistisk videnskabsteori har fået stor betydning indenfor musikterapien (Bonde 2011).

3.4. Ethiske overvejelser

I casestudier, hvor mennesker er i fokus, bør der altid fortages nogle etiske overvejelser (Dileo 2005b; Robson 2011). I kraft af, at dette speciale undersøger et musikterapeutisk forløb, hvor jeg var terapeuten, finder jeg derfor mit etiske ansvar overfor casens hovedperson essentielt. Inden musikterapiforløbets start havde jeg derfor udformet en samtykkeerklæring, som, via plejeforældrenes underskrivelse, gav mig lov til at optage vores sessioner på video og audio samt bruge disse optagelser til en eventuel undersøgelse og eksamen (jævnfør bilag 4). Gry og hendes familie var således informeret om musikterapiforløbets indhold, samt en eventuel videre undersøgelse ud fra dette, hvilket står i tråd med de etiske grundprincipper, beskrevet af professor i psykologi Colin Robson (2011) samt doktor i musikterapi Cheryl Dileo (2005b). I udførelsen af undersøgelsen har jeg været meget bevidst om at dække over personfølsomt data, for at bevare anonymiteten, hvorfor "Gry" for eksempel, som tidligere nævnt, er et fiktivt anvendt navn. Endvidere har jeg i datamaterialets videoeksempler indsat en "bip-lyd", når Gry beskriver navne eller steder, som kan identificere og afsløre hendes virkelige person. For at opretholde mit etiske ansvar overfor Gry bedes DVD'en, som er vedlagt specialet³, leveret tilbage til undertegnede efter endt eksamen, til destruering.

4. Delopsamling

Grundlaget for specialet er i denne del blevet præsenteret. Den induktive begrundelsesform er trådt i kraft gennem casebeskrivelsen og problemformuleringen, som udgør specialets undersøgelsesfænomen. Jeg har redegjort for, hvordan problemformuleringen søges besvaret, og i den forbindelse illustreret specialets opbygning. Den videnskabsteoretiske indplacering er beskrevet gennem det humanistiske paradigme, som i nærværende speciale indbefatter den kvalitative forskningsmetode, hermeneutik og fænomenologi. Endvidere er min forforståelse, som definerer menneske-, behandlings- og musiksyn samt etiske overvejelser blevet ekspliciteret. I del II vil jeg redegøre for teori og litteratur, som definerer specialets teoretiske referenceramme, samt udgør den deduktive begrundelsesform for besvarelsen af opgavens problemformulering.

³ DVD'en er udelukkende vedlagt til vejleder og censors anvendelse, i forbindelse med vurdering og eksamen

Del II

I denne anden del af specialet vil jeg gennemgå den teoretiske referenceramme, der udgør det deduktive grundlag for min besvarelse af opgavens problemformulering (jævnfør afsnit 2.2. og 2.2.2.). Kapitel 5 informerer læseren om teoretiske forståelser af identitetsbegreber som *tilknytning*, *affektregulering* og *mentalisering*, og indeholder et opfølgende afsnit om identitetsudvikling i ungdomsalderen. Kapitel 6 giver læseren en indføring i litteratur, der formidler særlige fordele ved brugen af sangskrivning til teenagere samt litteratur, der viser, hvordan sangskrivningsmetoden bliver brugt i forhold til identitets- og udviklingsmæssige potentialer samt følelsesmæssige kompetencer.

5. Identitetsudvikling

I dette kapitel forholder jeg mig teoretisk til begreberne tilknytning, affektregulering og mentalisering. Dette for at klargøre de problematikker, der er forbundet med Grys sociale vilkår (fjernelse fra barn-doms hjem), og for at få en teoretisk funderet forståelse for specialets case. Jeg belyser endvidere identitetsudvikling i ungdomsårene ud fra en teoretisk referenceramme, for at udvide forståelsen for Grys identitets- og følelsesmæssige kompetencer, i kraft af hendes alder.

5.1. Tilknytning

For at forstå nogle af de problemstillinger, som præger Grys liv, har jeg i dette afsnit valgt at tage udgangspunkt i børnepsykiater og psykoanalytiker John Bowlbys teori om tilknytning, som jeg supplerer med blandt andet Mary Ainsworths og Allan N. Schores overvejelser om samme. Valget af Bowlby som primær teoretisk referenceramme hænger sammen med, at han er særligt optaget af at forstå forstyrrelser i personlighedsudviklingen⁴ (Hart & Schwartz 2008; Hougaard 2004). Bowlbys teori om tilknytning beskriver udviklingen af forbundetheden mellem omsorgsperson og spædbarn, som fører til dannelsen af barnets personlighed. Han mener, at mennesket har en medfødt social evne samt en naturlig tendens til at forbinde sig og kommunikere med andre (ibid.; Havnesköld & Mothander 2005).

Tilknytningen er således, ifølge Bowlby, et medfødt biopsykologisk adfærdssystem hos barnet. Barnet har behov for moderen⁵, både psykisk og fysisk, og interaktionen mellem parterne danner grundlag for barnets personlighed og relation til omsorgspersonen og andre. Bowlby beskriver barnets udvikling af *tilknytningsadfærd*, som en bred vifte af forskellig adfærd hos barnet, for eksempel gråd, smil osv., der sikrer det nærhed med og omsorg fra omsorgspersonen. Gennem denne adfærd danner barnet en holdbar, bestandig relation til tilknytningsfiguren. Tilknytningsadfærden modnes i samspillet mellem moderens omsorgssystem og barnets tilknytningssystem (ibid.).

Tilknytningsadfærden hos barnet udvikler sig fra blot at være henstillet mod en omsorgsreaktion fra moderen, der skal sikre den generelle overlevelse, til at blive mere specifik. Denne udvikling omtaler Bowlby blandt andet som *objektpermanens*; at barnet ved, at noget findes, selvom dette noget ikke er til stede, og *objektkonstans*; at barnets tilknytning til moderen er stærkere end til andre mennesker. Med

⁴ Bowlby var desuden en af Peter Fonagys undervisere. Fonagy har i kraft af dette fundet stor inspiration i Bowlbys tilknytningsteori til sine egne teorier om affektregulering og mentalisering, som jeg kommer ind på i afsnit 5.2. og 5.3.

⁵ Betegnelsen "moderen" bliver brugt i disse afsnit for at skabe en mere læservenlig tekst. Moderen kan således også forstås som den primære omsorgsperson og omvendt.

udgangspunkt i disse to erfaringer udvikles barnets evne til at tilpasse sig omsorgspersonen. Desuden bliver barnet med tiden i stand til at indgå i mere komplekse samspil, idet det udvikler realistiske indre repræsentationer af sig selv og den anden. Her spiller omsorgspersonen en vigtig rolle, idet hun udgør en *sikker base* for barnet, der giver barnet frihed til at udforske verden med en sikker vished om, at det kan vende "hjem" til trygheden, hvis det har brug for omsorg og støtte (ibid.; Karpatschof & Katzenelson 2007).

Gennem barnets erfaringer med tilknytningen, begynder det at danne *mentale repræsentationer* af omverdenen og sig selv. Bowlby mener, at fra omkring seks måneders alderen begynder barnet at udvikle *indre arbejdsmodeller*, som rummer dets forestillinger om sig selv og tilknytningsfigurens eksistens og reaktionsmønstre. Disse indre arbejdsmodeller ligger til grund for barnets måde at reagere og forstå omgivelserne på. Erfaringerne, barnet har gjort på et tidligt stadie af livet, er essentielle for arbejdsmodellerne, idet andre mennesker og situationer vil blive forstået og tolket af barnet på baggrund af disse. Arbejdsmodellerne bliver løbende udviklet efterhånden som nye erfaringer kommer til (Fonagy et al. 2007; Hart & Schwartz 2008; Hougaard 2004).

I Bowlby undersøgelser af forstyrrelser i udviklingen tager han udgangspunkt i børn, som har været adskilt fra omsorgspersonen. På baggrund af disse undersøgelser konstaterer han, at disse børn aktiverede *forsvarsmekanismer*, der først kom til udtryk ved at barnet først viste tegn på at opleve moderen som en fremmed, og efterfølgende klæbede og søgte konstant nærvær, umiddelbart for at være sikker på ikke at miste igen. Dette så Bowlby som et udtryk for deaktivering af tilknytningssystemet, hvilket kendetegnedes ved, at tilknytningsadfærden blev koblet fra, så barnet kunne beskytte sig selv. Denne frakoblingsproces er ubevidst for barnet, og kommer til udtryk i problemer med reguleringen af interaktionen mellem omsorgssystem og tilknytningssystem. Bowlby skriver, at frakoblingen "(...) udgør kernen i forsvarsmekanismerne og beskytter individet mod at mærke psykisk smerte, konflikt eller forvirring" (Hart & Schwartz 2008, s. 83). I barnet bliver der nærmest 'lukket ned' for tilknytningssystemet, hvilket resulterer i at tilfredsstillelsen af barnets naturlige behov udebliver, eller at barnet bliver indadvendt, som følge af uforløst vrede mod moderen. Dette giver bagslag for barnets evne til at indgå aktivt i sociale sammenhænge. Forsvarsprocesser kan, ifølge Bowlby, dog også være givende for udviklingen, hvis disse blot er aktiveret for forbigående (Hart & Schwartz 2008).

Hvis barnet oplever omsorgssvigt fra forældrene i sine første leveår, kan det ligeledes få svært ved at etablere tillidsforhold til andre mennesker, samt have en forringet evne til at løse fremtidige udviklingsopgaver. Barnet vil bruge mange kræfter på at forsøge at forstå den situation, det er i, hvilket ofte resulterer i et forsøg på at forklare og fortolke forældrenes adfærd og ansvar ved at forherlige vedkommende. Loyaliteten over for forældrene er stor, og barnet får vanskeligt ved at skelne mellem det "gode" og det "dårlige" ved dem. Det gode kommer således til at dække over det dårlige ved hjælp af forsvarsmekanismer, som en form for fornægtelse eller fortrængning af det, der er foregået (Killén 2012). Psykolog Kari Killén mener, at tilknytning til andre omsorgspersoner end forældrene, som for eksempel plejeforældre, vil kunne kompensere for en sådan utryk forældre-barn-tilknytning, og på denne måde afhjælpe barnet til en mere normaliseret udvikling (Killén 2012, s.128).

5.1.1. Tryk og utryk tilknytning

Bowlby hentede videre belæg for sine undersøgelser i udviklingspsykolog Mary Ainsworths forskning af relationen mellem mødre og børn. Ainsworth beskriver børn af omsorgsfulde mødre som *trykt tilknyttede*, mens børn af mindre omsorgsfulde mødre beskrives som *utrykt tilknyttede*. På baggrund af denne forskning og egne videre undersøgelser, tillagde Bowlby miljøet stor betydning for tilknytningen. Herunder nævner han kommunikationsfrihed, som en vigtig faktor i miljøet, der er med til at skabe tryk tilknytning. Kommunikationsfrihed indebærer, at mor og barn indgår i et frit kommunikerende samspil, hvor begge parter fornemmer og indordner sig efter hinanden, og derved skaber en symmetri mellem deres mål, der bygger på gensidig tiltro og støtte (Fonagy et al. 2007; Havnesköld, & Mothander 2005; Karpatschof & Katzenelson 2007).

Bowlby beskriver flere forhold, der er med til at hæmme den trykke tilknytning. Han beskriver for eksempel hvordan der kan være en sammenhæng mellem moderens og barnets tilknytningsadfærd og moderens egne tilknytningserfaringer. Er hun selv stabiliseret og trykt tilknyttet, vil det resultere i samme adfærd hos hendes eget barn, og ligeledes omvendt ved utryk tilknytning. Bowlby konstaterer dog, at disse sammenhænge skal forstås med forbehold, og ikke vil være gældende i alle tilfælde. Endvidere fremhæver Bowlby de patogene faktorer, der kan bevirke en *utryk tilknytning* hos barnet. Dette spejles i forældrenes opdragelsesmetoder. Hvis barnet for eksempel bliver truet med ikke at blive elsket eller at blive forladt, på baggrund af dets naturlige adfærd i pressede situationer, eller hvis den voksne benægter barnets erindringer om voldsomme overgreb eller lignende, vil barnet være utrykt tilknyttet og være i risikozonen for alvorlige forstyrrelser i personlighedsudviklingen. Det utrykt tilknyttede barn får svære ved at opdatere sine arbejdsmodeller, og har, ifølge Ainsworths undersøgelser, enten et *ambivalent, undvigende* eller *desorganiseret tilknytningsmønster*. Det *ambivalente* mønster giver sig til udtryk ved at barnet konstant er anspændt, usikkert og bange for adskillelse, idet omsorgspersonen er ustabil overfor barnet. Barnet bliver meget anspændt ved adskillelse fra moderen og er svær at trøste ved en genforening, idet barnet er usikkert i forhold til moderens tilgængelighed. Her kan barnet enten synes aktivt og åbenlyst vred eller passivt og overdrevet optaget af sin mor, hvilket står i relation til førnævnte omsorgssvigtede børn. Det *undvigende* mønster udvikles på baggrund af moderens mentale fravær, eksempelvis pga. psykisk sygdom. Barnet vil i dette tilfælde deaktivere sit tilknytningssystem, som forsvar mod at blive afvist, skubbe negative følelser fra sig og undgå at søge støtte og trøst. Barnet bliver følelsesmæssigt selvforsynende, og undgår nærhed. Bowlby taler i denne sammenhæng om, at barnet udvikler *det falske selv*⁶, pga. den vage fornemmelse for sine egne følelser. Den *desorganiserede* tilknytning er kendetegnet ved, at barnet opfører sig modsvarende sine egne behov. Barnet har mistet en konsekvent eller organiseret strategi for at afdække sine behov i stressrelaterede situationer, hvilket kan munde ud i en forvirring om, om omsorgspersonen er god eller farlig at nærme sig, hvorfor barnets adfærd kan forekomme stereotyp, forvirret og frygtsom, når moderen nærmer sig. (ibid.; Killén 2012).

5.1.2. Nyere tilknytningsforskning

Doktorerne i psykiatri Judith R. Schore og Allan N. Schore (2008) har gennem forskning foreslået en opdatering fra tilknytningsteori til reguleringsteori⁷, hvilket er forarbejdet på baggrund af interdisciplinær

⁶ Begrebet *det falske selv* stammer fra Winnicott, men Bowlby bruger begrebet som forståelsesramme for dele af sin egen teori.

⁷ Fra engelsk: regulation theory

udvikling samt neurobiologisk undersøgelse. Herigennem har de foreslået en moderniseret klinisk relevant model, som er mere kompleks end den af Bowlby forfattede. Bowlbys teori blev udviklet i en behavioristisk tid, hvor vægtningen blev lagt på den trygge base og mor-barn-relationen, og tillagde kognition, tilknytningsnarrativer samt reflektive kapaciteter en stor rolle for udviklingen. Sagt med andre ord; hans fundamentale mål var at integrere de psykologiske og biologiske koncepter i menneskelig udvikling. Schore & Schore (2008) mener imidlertid at der forefindes en triade af hjerne-sind-krop, og at relationen mellem disse skaber individets udvikling. Tilknytningserfaringer former, ifølge forskerne, den tidlige organisering af hjernen, som bliver den neurobiologiske kerne til menneskelig ubevidsthed. Tilknytningssrelationer bliver således, ifølge Schore & Schore, en del af hjernens udvikling, og strækker sig derfor langt ud over blot at være en mekanisme, som sikrer mennesket en fundamental følelse af trykthed og sikkerhed. Mens Bowlby altså groft skitseret udledte, at tilknytningserfaringer alene dannes gennem opfostringen hos og relationen til omsorgspersonerne, mener Schore & Schore (2008), at "*Attachment outcomes are thus the product of the interactions of both nature and nurture*" (ibid., s.17), og forbinder således hjernens strukturobygning med de indre psykiske processer hos barnet. Undersøgelsesfænomenet i dette speciale er som bekendt at opnå forståelse for mentalisering, som en del af den følelsesmæssige identitetsudvikling hos Gry. Sangskrivningsprocessen omhandlende Gry's forhold til sin mor, som definerer datamaterialet (se kapitel 9), præsenterer relationen mellem Gry og moderen, som kan forstås i lyset af tilknytningserfaringer og -mønstre. Derfor har jeg fundet det væsentligst, igen givet undersøgelsesfænomenet, at fokusere på denne relation, hvilket passer mest præcist ind i konteksten af Bowlbys tilknytningsteori. Endvidere bliver der også hyppigst refereret til Bowlbys teori hos de teoretikere, som forsker i mentalisering (for eksempel Allen et al. 2010; Fonagy et al. 2007; Karterud & Bateman 2011), hvorfor jeg mener, at forståelsen for denne foregangsteori forekommer mest relevant for undersøgelsen i dette speciale.

5.2. Affektregulering

Professor i psykoanalyse Peter Fonagy mener, at tilknytningens kvalitet er nødvendig for, at barnet kan udvikle evnen til en hensigtsmæssig affektregulering. Ifølge Fonagy et al. (2007), omfatter affektregulering evnen til at kontrollere og modificere affektive reaktioner. De påpeger ligeledes, at affekter spiller en særligt afgørende rolle i tilknytningsteorien, idet tilknytningssrelationen mellem mor og spædbarn i sig selv er et affektivt bånd (ibid.; Hougaard 2004). Allan N. Schore fremhæver endvidere affektregulering hos spædbarnet som et ontologisk, grundlæggende og fundamentalt behov. Det at regulere affekt, for eksempel at forstørre de behagelige følelser og mindske de ubehagelige, er ifølge Schore drivkraften i menneskelig motivation (Schore 2000, 2006; Schore & Schore 2008).

Fonagy skelner i sin teori mellem *basal affektregulering*, hvor barnet støttes i at modulere sine affekter gennem omsorgspersonen og *sofistikeret affektregulering*, hvor affekterne anvendes til at regulere selv gennem mentalisering, hvilket sikrer barnet følelsesmæssig stabilitet og permanens (Fonagy et al. 2007; Sørensen 2006). I takt med at barnet bliver ældre, nedsættes dets behov for at omsorgspersonen skaber affektregulering og det begynder i stedet at regulere sine egne affekter, ud fra de indre repræsentationer af interaktion med omsorgspersonen, som er blevet dannet. Barnet reflekterer altså over og gør interaktionen med omsorgspersonerne til model for selvregulering. Gennem forståelsen af andres handlinger begynder barnet at have oplevelsen af at være et *handlende selv*. Affektregulering er således en afgørende faktor i barnets udvikling fra samregulering til selvregulering (ibid.).

Udviklingspsykologen Daniel N. Stern har sammenligneligt udfærdiget det udviklingspsykologiske begreb *affektiv afstemning* i forbindelse med mor-barn-relationen (Stern 2000). Affektiv afstemning henviser til omsorgspersonens evne til at have forståelse for, respondere på og dele det, der ligger bag en given adfærd hos barnet, og sigter således mod opnåelse af intersubjektiv affektdeling. Gennem affektiv afstemning tilbyder omsorgspersonen kontinuerligt sit barn nye erfaringer for, at der er mange måder, hvorpå man kan være fælles om de følelser, der ligger bag den ydre adfærd, hvilket blandt andet er et vigtigt aspekt af barnets udvikling af empati og forståelse for andres væren i verden (ibid.; Havnesköld, & Mothander 2005).

5.3. Mentalisering

Fonagy et al. (2007) skildrer i deres selvudviklingsteori, hvordan tilknytningsforholdet hos mennesket har fået en udvidet funktion. Fra blot at være et system til håndtering af farer, som truer barnets sikkerhed og overlevelse, mener teoretikerne også, at det er den mest betydningsfulde platform for udvikling af selvet og dets evne til at reflektere over indre mentale tilstande (ibid.; Karterud & Bateman 2011). Fonagy præciserer: "*Mentalisering kan beskrives som det udviklingshistoriske højdepunkt i menneskets intellektuelle kapacitet*" (Fonagy 2006, s.231). Mentaliseringsbegrebet har sine rødder i mange forskellige teoretiske retninger, herunder tilknytningsteori, udviklingspsykologi, gruppedynamik, psykopatologi, psykoanalyse og neurobiologi, og er historisk set tæt forbundet med Bowlbys teori om indre arbejdsmodeller (se afsnit 5.1.) (Fonagy et al. 2007; Hougaard 2004). Mentaliseringsteorien er specielt blevet tilknyttet borderline-personlighedsforstyrrelse, men svækkelse af mentaliseringsevnen er noget, som præger alle typer personlighedsforstyrrelser (Karterud & Bateman 2011). Incitamentet for at undersøge begrebet i forhold til dette speciales case bunder dels i min oplevelse af Grys (til tider svækkede) evne til at mentalisere, samt i Cullberg's (1999) beskrivelse af, at unge mennesker ofte kan udvise tegn på borderline-personlighedsforstyrrelse, idet de oplever en midlertidig svækkelse af jeg'et i forbindelse med pubertetskriser. Dette er ikke ensbetydende med, at det unge menneske har en ustabil personlighedsstruktur, men det indikerer, at der kan være lighedspunkter i karaktertrækkene (ibid., Aarkrog 1999).

5.3.1. Definition

Mentalisering indebærer færdigheder i at tolke egen og andres adfærd ud fra mentale tilstande, som for eksempel forestillinger, impulser, følelser, behov osv. (Allen et al. 2010; Bateman & Fonagy 2007; Fonagy et al. 2007; Hougaard 2004; Karterud & Bateman 2011; Simonsen & Møhl 2010; Sørensen 2006). Det kognitions- og udviklingspsykologiske begreb *theory of mind* er tæt beslægtet med begrebet *mentalisering*, idet begge henviser til menneskets forestillinger om andre personer som psykiske væsner med følelser, indre tanker og motiver, samt evnen til at tolke andres mentale tilstand og forklare og forudsige deres adfærd. Mentalisering har dog et større fokus på de emotionelle aspekter mens *theory of mind* er mere målrettet elementer i den kognitive udvikling⁸ (ibid.; Hart & Schwartz 2008; Hougaard 2004; Gads Psykologileksikon 2007; Simonsen & Møhl 2010).

Mentalisering giver mennesket mulighed for at skelne mellem indre og ydre virkelighed, og har således både en selvreflekterende og en interpersonel komponent (Allen 2006; Fonagy 2006; Karterud & Bateman 2011). Dette indebærer en forståelse af sig selv og andre samt en fornemmelse for sine oplevelser og handlinger i lyset af mentale fænomener. Evnen til at forstå både sin egen og andres bevidste og

⁸ Fonagy et al. (2007) anvender endvidere betegnelsen *refleksiv funktion* om evnen til at frembringe mentalisering.

ubevidste tilstand karakteriserer således evnen til at mentalisere (Bateman & Fonagy 2007; Fonagy et al. 2007; Hougaard 2004). Denne evne er ikke medfødt, men udvikles i mellem menneskelige samspil i de tidlige relationer, hvor barnet lærer om indre mentale tilstande. Udviklingen bygger især på tre elementer i samspillet mellem barn og omsorgsperson: 1) barnet anerkendes af omsorgspersonen som intentionelt med subjektive oplevelser og følelser, 2) samspillet er forudsigeligt og trygt, og 3) en kontinuerlig og empatisk spejling af barnet (Fonagy et al. 2007; Gads Psykologileksikon 2007; Karterud & Bateman 2011; Simonsen & Møhl 2010).

Mentaliseringsbegrebet indeholder mange facetter, som er illustreret i Allen et al. (2010), og indsat herunder:

Tekstboks 1: Illustration af mentaliseringsfacetter.

Facet	Aspekter
Indholdet af mentale tilstande	Behov, ønsker, følelser, tanker, hallucinationer etc.
Repræsentationsniveau	Mere eksplicit (narrativt) versus mere implicit (intuitivt)
Objekt	Selv versus andre
Tidsperspektiv	Fortid, nutid eller fremtid
Spændvidde	Mere snævert (nuværende mental tilstand) versus mere bredt (selvbiografisk kontekst)

(Allen et al. 2010, s.50)

De forskellige facetter og aspekter giver et indblik i omfanget af de psykologiske processer, og understreger at mentalisering er en kompleks størrelse. I kraft af undersøgelsesfænomenet, som søger forståelse for mentaliseringsprocesser gennem sangskrivning, vælger jeg i kommende underafsnit at uddybe repræsentationsniveauerne, som definerer den implicite og eksplicite mentalisering.

5.3.2. Implicit og eksplicit mentalisering

Implicit mentalisering defineres som intuition (Allen et al. 2010). Indikationen betegner menneskers evne til at reagere hensigtsmæssigt på nonverbal emotionel kommunikation. Intuitionen skaber via tidligere erfaringer mulighed for at danne mentale repræsentationer, der hjælper til at opfatte og forstå andres intentioner og motiver. Denne proces foregår automatisk og uden for bevidstheden, og kræver kun ubetydelig opmærksomhed. Implicit mentalisering kan således siges at være en enkel og selvfølgelig dagligdagsproces, hvor individer konstant mentaliserer hinanden, bevidst og ubevidst, ved at tillægge hinanden intentioner (ibid.; Karterud & Bateman 2011). Det at føre en samtale, hvor der forekommer hurtige ordvekslinger, kræver eksempelvis implicit mentalisering i den forstand, at de talende skiftes til at føre ordet og tage hensyn til den andens perspektiver, uden at tænke eksplicit over det (ibid.). Bateman & Fonagy (2007) skildrer, at "*Den implicite mentalisering af ens egne handlinger er en emotionel tilstand (...) kendetegnet ved en fornemmelse af én selv som aktør*" (ibid., s.36). Teoretikerne mener i den henseende, at denne subjektive oplevelse, som er dannet ud fra en fornemmelse af kontinuitet og kontrol gennem bevidsthed om egen adfærd, er afgørende for en fornemmelse af identitet. Megen af

den kommunikation, som hører tilknytningsmønstre til, forgår endvidere implicit (Hannibal et al. 2012), hvorfor dette aspekt er vigtigt for specialets undersøgelsesfænomen.

EksPLICIT mentalisering foregår som en mere bevidst og reflekteret proces end implicit mentalisering. Det er en mere kontrolleret proces og kræver større opmærksomhed, anstrengelse, tid og verbale kompetencer. EksPLICIT mentalisering beskriver således den proces, hvor vi bevidst reflekterer over egne og andres motiver og følelsetilstande, hvilket som oftest bliver effektueret af terapeuter i klinisk arbejde (ibid.). Allen et al. (2010) skildrer, at eksPLICIT mentalisering er en symbolsk proces: "(...) *det at male et billede eller komponere en sang (...) ville også blive regnet for eksPLICIT mentalisering*" (ibid., s.50). Teoretikerne påpeger endvidere at "(...) *megen mentalisering har form af narrativer - historier*" (ibid.). Til denne indsigt kan der kan drages paralleller hos den britiske psykiater Jeremy Holmes (1999), som betegner psykologisk sundhed som afhængighedsforholdet mellem at skabe et narrativ, og derefter retrospektivt forstå dette i refleksion af ny erfaring. Holmes (1999) anslår, at et vigtigt fundament for udvikling af mentale tilstande er tryk tilknytning, som er med til at fremelske den narrative kapacitet, som karakteriserer en del af evnen til eksPLICIT mentalisering. Hos Holmes udviser det trykt tilknyttede individ kompetencer til at fortælle følelsesmæssigt nærværende historier med kongruens mellem detaljer og handling, mens det utrykt tilknyttede individ ofte udformer usammenhængende, overdetaljerede og livløse fortællinger. Sidstnævnte kan, ifølge Holmes, gøre, at den utrykt tilknyttede person har svært ved at rumme traumatisk smerte (ibid.).

5.3.3. Svækkelse af mentaliseringsevnen

Hvis et menneske oplever et utrykt tilknytningsforhold til omsorgspersonen i barndommen, kan det resultere i en nedsat evne til at forstå og tolke andres intentioner, samt være grobund for udvikling af dårligere sociale kompetencer. Denne desorganiserede tilknytning kan munde ud i en svækket evne til mentalisering, hvorfor personen som oftest bliver styret af ydre påvirkninger, tilfældigheder, uformidlede drifter, ren stimulus-respons, instinkter eller sygdomsprocesser. Dette sker i kraft af, at muligheden for at udvikle reguleringsmekanismer til at reorganisere og vurdere sit mentale indhold mistes (Hart & Schwartz 2008; Karterud & Bateman 2011, Sørensen 2006). Mennesket er i den beskrevne tilstand ude af stand til at frembringe en opfattelse af sig selv som et selvstændigt psykisk individ, der er adskilt fra omverdenen. Ligeledes kan affektfyldte relationelle traumer resultere i, at klienten oplever en utryghed ved at tale om og forholde sig til fortidens smertefulde oplevelser, og søger derfor støttende relationer i nutiden. Denne relation kan for eksempel være en terapeut: "*Terapeuten bliver herved et tilflugtssted for et liv præget af ineffektivitet og håbløshed*" (Sørensen 2006, s.88). Opsummerende kan man sige, at en tryk tilknytning kan være medvirkende til en fundamentet forbindelse mellem tilknytning, selvregulering og mentalisering (Sørensen 2006).

Som før nævnt, kan svækkelse af mentaliseringsevnen også forekomme som en naturlig del af ungdomsårene (jævnfør afsnit 5.3.), og skal derfor ikke altid forstås som udtryk for utryk tilknytning i barndommen. De processer, som foregår i teenagealderen, vil jeg give en opfølgende indføring i, i afsnit 5.4. Inden da vil jeg, med udgangspunkt i teoretikerne Anthony Bateman og Peter Fonagy, opridsede nogle karakteristika for forskellige niveauer af mentalisering. Dette gør jeg for at uddybe hvilke kendetegn, der forekommer i de forskellige kategorier af mentalisering, og for at skabe en dybdegående baggrund for en analyse og tolkning af mentaliseringsevnen hos Gry.

5.3.4. Klinisk vurdering af mentaliseringsniveauer

Bateman & Fonagy (2007) har udformet en guide (MBT⁹), som kan hjælpe klinikere med at vurdere klienters mentaliseringsniveau. De mener, at vurderingen af en klients mentaliseringsniveau hænger nøje sammen med en vurdering af kvaliteten af klientens interpersonelle forhold, som udgør en ideel og afgørende kontekst. Dette må siges at være godt i tråd med både tilknytningens og affektreguleringens indflydelse på mentaliseringsevnen, som vi så i afsnit 5.1. og 5.2. Ud fra et interview med klienten vurderer Bateman og Fonagy hans eller hendes mentaliseringsniveauer efter 4 overordnede kategorier. Kategorierne 1) *meget høj*, 2) *god*, 3) *moderat* og 4) *ringe* indeholder forskellige former for mentaliseringsniveauer, hvor blandt andet *god mentalisering*, *pseudomentalisering* og *dårlig mentalisering* indgår som forståelsesparametre for kategorierne. Sidstnævnte niveau vil jeg ikke beskæftige mig med i dette speciale, da dette primært henviser til mennesker med svære personlighedsforstyrrelser (borderlinepersonlighedsforstyrrelse) (Bateman & Fonagy 2007). Da jeg ud fra specialets case vurderer, at Gry udviser tegn på de to andre (jævnfør afsnit 1.1.), vil jeg herunder kort skildre, hvad mentaliseringsniveauerne "god mentalisering" og "pseudomentalisering" implicerer. Disse to niveauer vil endvidere indgå mere udspecificeret i specialets del III i forbindelse med redegørelse for analysemetoden til casematerialet.

5.3.4.I. God mentalisering

Mentalisering af høj kvalitet kan postuleres ud fra forskellige egenskaber hos klienten. Disse egenskaber har Bateman & Fonagy inddelt i fire temaer: 1) i relation til andre menneskers tanker og følelser, 2) opfattelse af ens egen mentale funktion, 3) selvrepræsentation og 4) generelle værdier og holdninger (Bateman & Fonagy 2007, s.111-112). Temaerne er inddelt i eksempler, som har funktion af selvbeskrivelser (på baggrund af interview), men hvis faktiske forekomster primært vurderes ud fra terapeutens skøn af træk hos klienten fremfor dennes udsagn. De fire temaers eksempler og egenskaber vil blive illustreret i afsnit 8.2.1, tekstboks 2 i forbindelse med analysemetode.

5.3.4.II. Pseudomentalisering

Pseudomentalisering kan være svært at skelne fra god mentalisering, når man som kliniker skal vurdere en klient, men typisk vil en person, som pseudomentaliserer, mangle nogle af de væsentlige træk ved eksplicite refleksioner over andres og egne mentale tilstande (se afsnit 5.3.2.). Dette kan komme til udtryk i en tilbøjelighed til at signalere fuldstændig sikkerhed og manglende vilje til at vedkende sig den usikkerhed, som følger med, når man har kendskab til andre menneskers tanker og følelser (Bateman & Fonagy, s.116). For eksempel kan pseudomentalisering genkendes ved at udsagn kan fremsættes med stor sikkerhed, uden at der ligger belæg eller nøjagtighed bag. Bateman og Fonagy skildrer heuristisk, at pseudomentalisering typisk kan inddeles i tre underkategorier: 1) anmassende, 2) overaktiv og 3) destruktiv upræcis, men påpeger også, at disse tre kan overlape hinanden. Kendetegnene ved de tre underkategorier er fremsat af Bateman og Fonagy i et overbliksskema, som vil blive illustreret i afsnit 8.2.1, tekstboks 2 i forbindelse med analysemetode.

5.4. Identitetsudvikling hos teenagere

Identitet, som begreb, er blandt andet defineret af psykoanalytiker og psykolog Erik H. Erikson, hvis definition jeg vil anvende i dette speciales kontekst (Ewen 2003; Fonagy et al. 2007; Gads Psykologileksikon 2007; Pellitteri 2009; Simonsen & Møhl 2010). Begrebet dækker over følelsen af at være den samme

⁹ MBT står for Mentaliseringsbaseret behandling, fra engelsk *mentalization-based treatment*

person, på trods af forandringer i omgivelser og selvudvikling (ibid.). Erikson estimerer, at alle mennesker gennemgår en udviklingsforvirring og -krise i løbet af teenagealderen, hvor de søger svar på spørgsmålet: "hvem er jeg", og at det kan forårsage forbigående identitetskonflikter hos den unge at gennemgå den vigtige livsopgave, det er, for den unge at danne sig en identitet. Det unge menneske kan, i kraft af ungdomsårenes fysiologiske og hormonelle processer, have svært ved at danne sig et stabilt selvbillede, idet betydningen af andres meninger samt egen forståelse for sig selv kan skabe identitetsforvirring (Lier et al. 1999; McFerran 2010; Simonsen & Møhl 2010). Musikterapeut Katrina McFerran (2010) uddyber, at identitetsdannelsen i ungdomsårene ofte er påvirket af både idoler og jævnaldrende, og at teenagerne derfor "(...)are seeking acceptance of who they are in their various guises" (ibid., s.62). På denne måde får den unge måske ikke dannet sig et stabilt selvbillede, og kan blive usikker på sig selv og sin fremtræden udadtil. Der er mange udfordringer ved at befinde sig i et kontinuum mellem at være barn og voksen. Blandt andet skal teenageren skal finde sin egen identitet, skabe et forståeligt billede af sig selv og andre, påbegynde en frigørelsesproces samt danne sunde relationer til andre mennesker. Disse udfordringer er blot få af mange, som gentagende bliver lagt vægt på i litteraturen, når der fokuseres på identitetsdannelse i ungdomsårene (Derrington 2005; Laiho 2004; Lier et al. 1999; McFerran 2010; McFerran-Skewes 2005; Saarikallio & Erkillä 2007; Simonsen & Møhl 2010).

Ungdomsårene er som beskrevet et naturligt mellemstadium i udviklingen fra barn til voksen, hvor individet bevæger sig fra at være afhængig af andre til en mere selvstændig position (Simonsen & Møhl 2010; Fonagy et al. 2007). Denne udvikling bevirker en adskilthed fra omsorgspersonerne, hvilket ifølge Fonagy et al. (2007) indebærer en forstærket kognitiv kompleksitet hos den unge. Tankerne omkring sine egne og andres følelser og motivationer bliver langt mere komplicerede for den unge, hvilket kan medføre: "(...) en udviklingsmæssig hypersensitivitet over for mentale tilstande, der kan overvælde teenagerens evne til at mestre tanker og følelser på anden vis end gennem kropslige symptomer eller fysisk handling" (ibid., s.300). Ifølge teoretikerne er det unge menneske i stand til at mentalisere på et basalt niveau, mens de mere abstrakte forestillinger om mentale tilstande kan hæmme den unges system betydeligt. Sådanne forestillinger kan skabe et kollaps i mentaliseringsevnen og sociale sammenhænge samt forøge angsttilstande hos den unge, som kan få brug for omgivelsernes hjælp til at understøtte sin evne til mentalisering (Fonagy et al. 2007). Sidestillende kan styrkelsen af den kognitive kapacitet også medføre overinvolvering og angst hos den unge, via "ekstrem" mentalisering. Mentaliseringen svækker hermed den abstrakte tænkning, så teenageren bevæger sig ud i en ufølsom og tankeløs tilstand, som kan forekomme selv i andres øjne (ibid.).

5.5. Opsamling

I dette kapitel har jeg redegjort for teori om tilknytning, affektregulering og mentalisering, som en del af den menneskelige identitetsudvikling. Endvidere har jeg udspecificeret teori om identitetsudvikling i teenagealderen, for yderligere at tilpasse undersøgelsens fokus til casen med Gry, som dette speciale centrerer sig om. I næste kapitel vil jeg give en indføring i litteratur, omhandlende musikterapeutisk sangskrivning. Valget er faldet på at lave en klassisk litteraturgennemgang, qua min fænomenologisk inspirerede tilgang, og jeg har således systematisk søgt litteraturen for alt det materiale, der var at finde på området, for at danne mig et overblik over hele sangskrivningsdomænet (Dileo 2005a).

6. Sangskrivning

Litteraturen til dette kapitel er fundet via inspiration fra professor i musikterapi Cheryl Dileo (2005a), som har opstillet en systematisk litteratursøgningsmodel, karakteriseret ved en eksplicit videnskabelig forskningsmetode, fordelt på otte stadier, som følger:

1. Identificering af søgeord
2. Søgning af litteratur
3. Afgrænsning af søgning
4. Anskaffelse af materiale
5. Lav oversigt over litteratur
6. Skriv kort referat af artiklerne
7. Organiser og klassificer referater og artikler
8. Skriv litteraturgennemgang (Dileo 2005a, s.106, min oversættelse).

Jeg brugte mange forskellige søgeord i min søgning, men følgende blev særligt centrale, qua specialets undersøgelsesfelt og med problemformuleringen for øje:

- "Music Therapy" AND Songwriting/"Song Writing"
- "Music Therapy" AND Adolescents/Adolescence

Af alternative søgeord har jeg anvendt *identity*, *"affect regulation"*, *attachment*, *mentalization*, *bonding*, *emotion* og lignende, for at afdække hele specialets fokusområde.

Litteratursøgningen foregik på forskellige online databaser, herunder *Psyckinfo*, *Springerlink*, *ProQuest*, *Taylor & Francis Online* med flere, samt via manuel søgning i musikterapeutiske tidsskrifter, såsom *Journal of Music Therapy*, *British Journal of Music Therapy*, *Australian Journal of Music Therapy* og *Music Therapy Perspectives*. Herefter undersøgte jeg den udvalgte litteraturs referencelister, for at søge yderligere materiale. I afgrænsningen af materialet udvalgte den litteratur, som omhandlede specialets undersøgelsesområde, hvorfor inklusionskriteriet blev, at materialet skulle omhandle *sangskrivning* og *identitet* og/eller *følelser*, samt materiale, der kunne oplyse om sangskrivning som musikterapeutisk værktøj. Materialet blev herefter hentet i "full text", og enkelte artikler blev anskaffet gennem fjernlån via Aalborg Universitetsbibliotek.

De første fire stadier i processen tilvejebragte i alt 17 artikler, som jeg efterfølgende oplistede i skemaform, jævnfør stadie 5 (se bilag 6). Stadie 6-8 foregik herefter med en mere flydende overgang imellem, idet jeg fandt denne arbejdsform mest nærliggende. Litteraturen vil blive præsenteret herunder i henholdsvis afsnit 6.1., 6.2., 6.3. og 6.4., hvor der også vil blive præsenteret anden litteratur i form af bogkapitler, for at supplere de fundne artikler (primært afsnit 6.1. og 6.2.). Disse bogkapitler er ligeledes anført i ovennævnte skema. Materialet vil i de kommende afsnit blive præsenteret som et sammendrag for at skabe et overordnet billede af, hvad litteraturen beretter om musikterapeutisk sangskrivning, identitet og følelser.

6.1. Musikterapeutisk sangskrivning

Sangskrivning som musikterapeutisk værktøj bliver brugt af utallige musikterapeuter verden over, og er efterhånden en udbredt anvendt metode i klinisk praksis (Baker et al. 2008, 2009; Jones 2005, 2006;

McFerran et al. 2011; Ruud 2005b). Årsagen er formentlig, at sangskrivning som metode giver mulighed for at bevæge sig indenfor en stor platform af interventionsformer. Dette vil blive ekspliceret yderligere i næste afsnit. Sangskrivning er både et effektivt middel i forhold til at facilitere udvikling af fysisk, kognitiv og kommunikativ karakter samt af den terapeutiske relation (Jones 2005, 2006; Wigram & Baker 2005). Ligeledes er det et virkningsfuldt medie for klientens refleksioner over fortid, nutid og fremtid, samt for klientens mulighed for at komme i kontakt med underbevidste mentale processer (Bruscia 1998; Wigram & Baker 2005).

Doktor i musikterapi Kenneth E. Bruscia (1998) har systematiseret det musikterapeutiske arbejdsfelt og konstaterer, at:

”Songs are ways that human beings explore emotions. (...) They are our musical diaries, our life stories. They are the sound of our personal development. (...) songs can greatly facilitate the process and provide a very effective vehicle for emotional change” (ibid., s.9).

Bruscia mener således, at brug af sange i terapi kan være en effektiv metode til at få adgang til en klients emotionelle verden (Bruscia 1998). Den amerikanske musikterapeut John S. Pellitteri (2009) mener i lighed med Bruscia, at musikkens kvaliteter skaber mulighed for at repræsentere en person og give indblik i dennes følelsesmæssige udtryk. Dette beror på hans antagelse af, at både musik og selvet er et dynamisk medium, hvortil han tilføjer:

”Song writing activities can embody and directly express a client’s identity, and be a means of telling a story about the individual. Changes in the client’s style of making music and/or themes in song writing can reflect development of identity, expansion of the self, and progress in therapy.” (ibid., s.144).

I lighed med dette klargør musikterapeut Jennifer D. Jones (2005), via en kvantitativ pre- posttest undersøgelse, at: ”*Songwriting facilitates disclosure of emotional experiences*” (ibid., s.97). Hun mener tillige, at sangskrivning er succesfuldt for klienter, som har svært ved at udtrykke følelser verbalt, idet sange har en historiefortællende karakter, som klienter kan individualisere og tillægge karakter af sine egne følelser (Jones 2005, 2006).

Musikterapeutisk sangskrivning defineres endvidere af professorerne i musikterapi Tony Wigram og Felicity Baker (2005) som: ”*The process of creating, notating and/or recording lyrics and music by the client or clients and therapist within a therapeutic relationship to address psychosocial, emotional, cognitive and communication needs of the client*” (Wigram & Baker 2005, s.16). De beskriver, at der findes mange forskellige former for metoder og målsætninger i sangskrivning med forskellige klienter, og at processen er individuel fra klient til klient (Wigram & Baker 2005). I forlængelse af denne beskrivelse redegøres nu for metoder og målsætninger, anvendt og beskrevet i litteraturen.

6.1.1. Metoder og målsætninger

Baker et al. (2009) har gennem interviews af 419 musikterapeuter verden over undersøgt, hvilke metoder, der typisk anvendes i klinisk musikterapeutisk arbejde, og fundet, at diversiteten i interventionerne var stor. Dog var nogle af de mest anvendte metoder i forhold til udformning af tekst i sangskrivning

”brainstorming”, ”fill-in-the-blank technique”¹⁰ og ”song parody technique”¹¹, mens metoder som ”adopting pre-defined song structures”, ”improvised music” og ”improvising around harmonic progressions” dominerede musik kompositionerne (ibid., s.36).

Forskerne har ligeledes gennem interviews af 477 musikterapeuter verden over undersøgt, hvilke målsætninger, der primært gør sig gældende i musikterapeutisk arbejde (Baker et al. 2008). De fandt, at specielt seks målsætningsområder var fremtrædende: 1) oplevelse af kontrol/ledelse, udvikling af selv-værd, forøgelse af selvtillid, 2) valg og beslutningstagen, 3) udvikle selvfølelse, 4) eksternalisering af tanker, fantasier og følelser, 5) fortælle klientens historie og 6) opnå indsigt eller tydeliggøre tanker og følelser (ibid., s.115).

6.2. Sangskrivning med teenagere

I musikterapeutisk arbejde med teenagere er der mange fordele ved at benytte sangskrivning (Derrington 2005; Dwyer 2007; McFerran et al. 2006; McFerran 2010; O’Callaghan et al. 2012; Roberts 2006). Flere forskellige målsætninger beskrives som værende opnåelige, ved brug af sangskrivningsteknikker. De målsætninger, som i litteraturen er særligt centrale, og som er essentielle for nærværende speciale, er blandt andet identitetsmæssige kompetencer (Casey 2012; Derrington 2005, 2012; Dwyer 2007; Edgerton 1990; Levy 2012; McFerran et al. 2006; McFerran 2010; O’Callaghan et al. 2012; Travis Jr. 2013), emotionelle/følelsesmæssige kompetencer (Derrington 2005; Edgerton 1990; Levy 2012; McFerran et al. 2006; McFerran 2010; O’Callaghan et al. 2012; Roberts 2006) og udviklingspotentialer (Derrington 2005; Dwyer 2007; Edgerton 1990; Levy 2012; McFerran et al. 2006; McFerran 2010; O’Callaghan et al. 2012; Roberts 2006; Travis Jr. 2013).

Musikterapeut og lektor Phillippa Derrington (2005) beskriver, at sangskrivning er specielt effektivt i arbejdet med unge, idet strukturen og disciplinen ved udformning af tekst og melodi skaber en forudsigelighed og et produkt. Derudover beskriver hun hvordan kommunikation gennem tekster i sangskrivningen er en troværdig måde for teenagere at udtrykke sig på, idet de kan bruge deres hverdagsprog. Ord formet som sangtekst kan ligeledes, jævnfør Derrington, være mindre konfronterende for det unge menneske at håndtere end samtale, specielt når der er tale om svære personlige emner (ibid.). Forsker og doktor i ungdomskultur Raphael Travis Jr. (2013) beskriver ligeledes tekst i sangskrivning som værende et gavnligt redskab i forhold til arbejde med unge, idet han gennem forskning har fundet, at narrativer (i rap-musik) fungerer som udviklingspotentialer i forhold til blandt andet terapeutisk selvudtryk. Musikterapeut og forsker Clare O’Callaghan et al. (2012) skildrer samstemmende, at sangskrivning kan fremkalde støttende meddelelser til klienten selv, og bringe et budskab til lytterne, som gennem sangskrivningsmediet kan være lettere at frembringe. Ligeledes beretter musikterapeut Oonagh Dwyer (2007) sin oplevelse af, at sangskrivning kan facilitere opnåelse af større selvforståelse hos teenagere.

Musikterapeut Melina Roberts (2006) beskriver, at sangskrivning som metode skaber større mulighed for, at den unge i musikterapi giver udtryk for dybe følelser, sammenlignet med andre metoder, idet teenageren har let ved at engagere sig i sangskrivningsprocessen. Katrina McFerran (2010) redegør overensstemmende, at teenagere ofte har et tæt forhold til musik og i særdeleshed sange, hvilket åbner

¹⁰ Metode, hvor der forud for øvelsen er lavet små stikord til en tekst, og klienten selv skal udfylde nogle ord dér, hvor terapeuten har lavet et blankt punkt

¹¹ Udskiftning af original tekst med klientens egen tekst

en mulighed for at de afslører information og følelser i sangskrivningen, som de ikke ellers deler med andre. Hun skildrer, at teenagere eksisterer på tærsklen mellem udtryk og udtale, og at musik og sangskrivning derfor fungerer som et godt spejl på oplevelsen af dette. McFerran siger: *"If the preferred music of adolescents is the 'performance of identity' (...), then using songs as a part of therapy is a direct engagement with the process of identity formation"* (ibid., s.77). Dette stemmer godt overens med det faktum, at en undersøgelse af de mest brugte temaer i sangskrivning med unge (McFerran et al. 2006) viste, at temaer om identitet forekom hyppigst.

6.3. Sangskrivning og identitet

Når fokus er på sangskrivning i litteraturen, bliver identitetsmæssige udviklingsudviklingspotentialer ofte beskrevet, uanset klientgruppernes alder, diagnoser og/eller sygdomsforløb (Aasgaard 2008; Casey 2012; Derrington 2005, 2012; Levy 2012; McFerran et al. 2006; McFerran 2010; O'Callaghan et al. 2012; Street 2012; Travis Jr. 2013).

Professor i musikterapi Trygve Aasgaard (2008) skildrer, at det, at skabe sit eget musikalske produkt, klart er knyttet til ens identitet samt oplevelsen af samhørighed med andre, hvilket stemmer overens med McFerrans (2010) beskrivelse af sanges funktion i identitetsudviklingen (se afsnit 6.2.). Musikterapeut Alex Street (2012) udtrykker, at sangskrivning virker særlig positivt i arbejdet med mennesker med traumatisk hjerneskade, idet sangskrivningen skaber et trygt genkendeligt rum for følelsesmæssigt udtryk ved svære identitetsmæssige problematikker som følge af en ulykke. O'Callaghan et al. (2012) viser, at sangskrivning ligeledes kan hjælpe kræftpatienter, som befinder sig i stadiet mellem behandling og raskmelding, til at give udtryk for sin egen identitet både over for sig selv og sine omgivelser, så sangskrivningen både bliver et middel til selvudtryk samt udadvendt kommunikation og forklaring. Musikterapeut og lektor Órla Casey (2012) viser endvidere, at sangskrivning er effektiv i forhold til identitetsudvikling og -forståelse hos indlagte børn og unge, idet sangene kan bruges som spejl til omgivelserne om, hvad de gennemgår i deres sygdomsproces.

Litteraturen om sangskrivning som terapeutisk middel giver altså, uanset fokusområde, et samlet billede af, at musikterapeutisk sangskrivning kan benyttes til identitetsmæssig forståelse og udvikling hos klienter uanset alder, diagnoser og sygdomsforløb, idet sangskrivningen skaber en platform til både selvforståelse, selvudtryk og udadvendt kommunikation.

6.4. Sangskrivning og følelser

Sangskrivning som facilitator for følelsesmæssigt udtryk bliver diskuteret og undersøgt i meget musikterapielitteratur omhandlende sangskrivning. Primært er fokus på klienternes emotionelle udtryk (Casey 2012; Derrington 2005; Edgerton 1990; Heath & Lings 2012; Levy 2012; McFerran 2010; O'Brien 2004; Roberts 2006; Street 2012), samt kompetencer til at forstå og acceptere egne følelser (Aasgaard 2008; Casey 2012; Diamond 2012; Heath & Lings 2012; Jones 2005; Krout 2005a; Levy 2012; Street 2012; Thompson 2009).

Musikterapeut Karen Diamond¹² (2012) skildrer i lighed med Street (2012) og Roberts (2006), hvordan musikterapeutisk sangskrivning kan hjælpe børn til at give udtryk for svære emotionelle problematikker, idet der i musikterapien kan blive skabt en tryk ramme til følelsesmæssige udtryk af for eksempel angst.

¹²Karen Diamond fungerer endvidere som musikterapeutisk leder af the Northern Ireland Music Therapy Trust

Órla Casey (2012) beretter ligeledes, at sangskrivning kan virke som en lettere vej for klienten at forklare sine venner og pårørende, hvilken følelsesmæssig påvirkning, sygdomsforløbet forårsager, via indspilning og fremførelse af skrevne sange. Til sammenligning forklarer musikterapeut Cindy D. Edgerton (1990), at sangskrivning i gruppe kan facilitere fællesskabsfølelse og følelsesmæssige forbindelser mellem unge med emotionelle vanskeligheder. Også Aasgaard (2008) beskriver sangskrivning som et vigtigt element i forhold til at vedligeholde og udvide sit sociale netværk, samtidig med at det kan fungere som et udtryksmiddel for tanker og følelser.

I arbejdet med døende mennesker og deres pårørende har musikterapeuterne Bob Heath og Jane Lings (2012) fundet, at sangskrivning er en effektiv facilitator for selv-udtryk, følelsesudtryk, kommunikation, forståelse, indsigt og forandring hos begge parter (ibid., s.117). Heath & Lings beskriver at sangskrivning er en "(...) *powerfull form of storytelling and self-expression*" (ibid., s.116), som kan hjælpe klienter og pårørende til at fortælle hinanden nødvendige og vigtige følelser. Lektor og musikterapeut Emma O'Brien (2004) beskriver ligeledes sangskrivning som faciliterende for følelsesudtryk og livskvalitetsforøgelse, pga. metodens kapacitet til at indeholde præcis, hvad klienten har behov for at få udtryk. En af sangskrivningsmetodens kvaliteter er blandt andet tekster i sangskrivningen, som kan benyttes til emotionelt selvudtryk og følelsesmæssig forståelse af sig selv (Jones 2005; Krout 2005a; Levy 2012; McFerran et al. 2011; Thompson 2009). Jones (2005) beskriver yderligere, at sangskrivning kan være med til at forøge følelser af blandt andet accept og glæde samt skabe overordnede emotionelle forandringer, idet komponeringen af sin egen sang kan bevirke en øget selvtilidsfølelse hos klienten.

6.5. Opsamling

Jeg har i dette kapitel redegjort for musikterapeutisk sangskrivning, hvorunder metoder og målsætninger er blevet eksemplificeret. Herudover har jeg indplaceret litteraturen i de tre kontekster; sangskrivning og *teenagere*, sangskrivning og *følelser* samt sangskrivning og *identitet*, hvorved specialets undersøgelsesfænomen er blevet imødekommet. Jeg vil nu konkludere på specialets del II.

7. Delkonklusion

Mit udgangspunkt for nærværende speciale bestod af casen med Gry, som jeg fandt interessant på baggrund af mit ønske om at undersøge, hvordan hendes mentale processer, som en del af hendes følelsesmæssige identitetsudvikling, kunne forstås. Denne del af specialet har derfor indledningsvist redegjort for teori om tilknytning, affektregulering samt mentalisering for at belyse aspekter af de problematikker, der kan være opstået grundet Grys sociale vilkår, som følge af fjernelse fra sit barndomshjem i en meget ung alder. Endvidere er den identitetsmæssige udvikling i ungdomsårene blevet teoretisk implementeret, for at redegøre for de gængse identitetsmæssige udfordringer, denne del af livet bevirker. Ydermere har jeg inddraget en systematisk gennemgang af eksisterende litteratur omhandlende sangskrivning, hvorunder en redegørelse for metoder og målsætninger indgår. Sangskrivningen anskueliggøres endvidere ud fra de tre kontekster; *teenagere*, *følelser* og *identitet*, hvilket beror på undersøgelsesfænomenet. Litteraturgennemgang tilbyder folgelig en teoretisk baggrundsviden, som, i kraft af analysen af casen med Gry, skaber mulighed for besvarelse af problemformuleringen. Denne analyse vil jeg nu tilgå, gennem bearbejdelse af eksempler fra Grys og mit musikterapiforløb.

Del III

I denne del af specialet vil jeg søge at besvare problemformuleringen ud fra en instrumentel caseanalyse. Dette gør jeg ved at anvende både den deduktive og abduktive metode (jævnfør afsnit 2.2.), idet jeg tager udgangspunkt i specialets anførte teori og søger større forståelse for og indsigt i denne ved hjælp af de fremkomne data. Kapitel 8 belyser metoden for specialets analyse, og i kapitel 9 analyseres og fortolkes en sangskrivningsproces med seks eksempler fra Grys og mit musikterapiforløb, som er udvalgt med undersøgelsesfænomenet for øje. Formålet med eksemplerne er at fremhæve situationer i forløbet med Gry, som kan bidrage med en større forståelse for hendes mentaliseringsevne set i lyset af sangskrivningsprocessen. I kapitel 10 konkluderer jeg på hele del III.

8. Analysemetode

Jeg vil i dette kapitel præsentere sangskrivningsprocessen, som udgør dette speciales casemateriale, samt beskrive den metode, jeg har valgt at benytte, i caseanalysen.

8.1. Procesbeskrivelse af "Så klart"

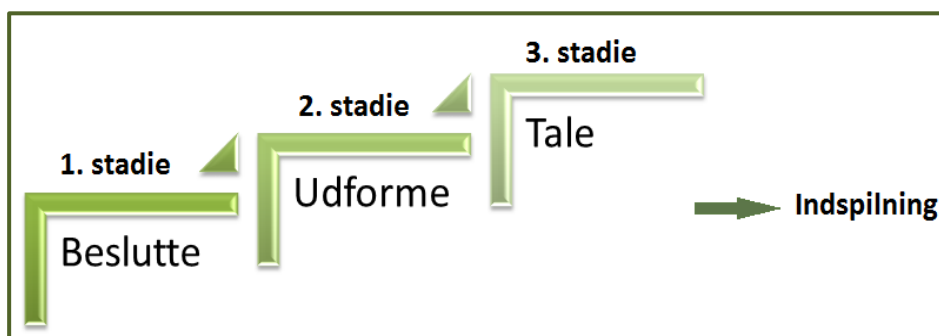
"Så klart" er en sang, Gry komponerede i første session, hvor min rolle var at facilitere vores samtale i retning af et af Gry ønsket emne: at beskrive sine følelser for sin mor. I sangskrivningsprocessen agerede jeg desuden co-musiker. Da vi mødtes, talte vi først om Grys relationer og familiesituation. Hun fortalte mig åbent og ærligt om sine følelser for sin mor, og at hun ofte skrev digte til og dagbog om hende. Jeg spurgte hende derfor, om hun havde lyst til at prøve at sætte musik til nogle af de følelser, hun havde skrevet ned, men hun udtrykte umiddelbart, at hun troede, det ville blive for "rørende" at skrive om (se afsnit 9.1.1.) Hun ændrede dog hurtigt mening, da jeg foreslog, at hun kunne prøve at skrive nogle af de følelser ned, som hun allerede havde udtrykt i forhold til sin mor, imens jeg improviserede lidt på klaveret. Hun skrev en sides håndskrevne notater i løbet af de fire minutter, improvisationen varede. I slutningen af improvisationen nævnte Gry, at hun havde bemærket en bestemt frase i improvisationen, som gentog sig, og at hun havde fået inspiration fra den til en af de sætninger, hun havde skrevet ned. Frasen blev udspringet til det senere musikalske akkompagnement af sangen samt teksten. Herfra arbejdede vi os frem med den nedskrevne tekst, mens jeg fastholdt de akkorder, som havde været grundlaget for improvisationen (se bilag 3). Efter ca. 35 minutter havde vi sammen udformet et omkvæd og et vers, som Gry var meget stolt af og begejstret for. Vi valgte derfor at sætte en mikrofon til anlægget, så Gry kunne udføre sangen i en mere performativ setting, og besluttede os for at optage sangen på min iPad, så vi efterfølgende kunne lytte til resultatet. Gry gav efter sessionen udtryk for, at det havde været "fedt" at springe direkte ud i at skrive en sang, og at hun var meget tilfreds med resultatet. Da Gry og jeg mødtes i musikterapiforløbets anden session, ønskede Gry at fortsætte med at udforme "Så klart". Efter en lang snak om, hvordan sangen kunne udbygges, og hvilke emner, der var vigtige for hende at få med, fandt Gry ud af, at hun ønskede at beholde sangen, som den var udfærdiget sessionen forinden.

Da jeg observerede processen efter endt forløb, så jeg, at den minder meget om den metode, Philippa Derrington (2005) har beskrevet om sit arbejde indeholdende sangskrivning med teenagere. Hun beskriver tre stadier i sangskrivningsprocessen, som hun finder anvendelige i arbejdet med unge: "*Stage 1: Decision to write a song, Stage 2: Create music and lyrics simultaneously in improvised and free-flowing forms of expression, Stage 3: talk about song*" (Derrington 2005, s.75). Inspireret af dette har jeg

udviklet en model, som jeg også anvendte i forbindelse med formidling af samme case på forrige semester (Schmidt 2012b):

Figur 4: Illustration af sangskrivningsproces

(Schmidt 2012b efter inspiration fra Derrington 2005)

Modellen indikerer i 1. stadie den beslutningsproces, hvor vi på baggrund af Grys motivationer besluttede os for at skrive en sang om Grys mor. 2. stadie markerer udformningen af sangen, hvor Gry skrev teksten og jeg improviserede, inspireret af min fornemmelse for Grys følelsesmæssige ståsted og stemning. Processens 3. stadie angiver samtalerne om indholdet i sangen, og følelserne og tanker herom. Jeg har tilføjet en pil mod betegnelsen "indspilning" til modellen, som ikke er en del af Derringtons (2005) metodebeskrivelse. Pilen har jeg tilføjet med udgangspunkt i Grys sangskrivningsproces, hvor indspilningen af sangen spillede en stor rolle.

Processen, som dette speciales analyse vil tage udgangspunkt i, fandt sted i første og anden session af vores musikterapiforløb, hvor "Så klart" blev udfærdiget i.

8.2. Metode

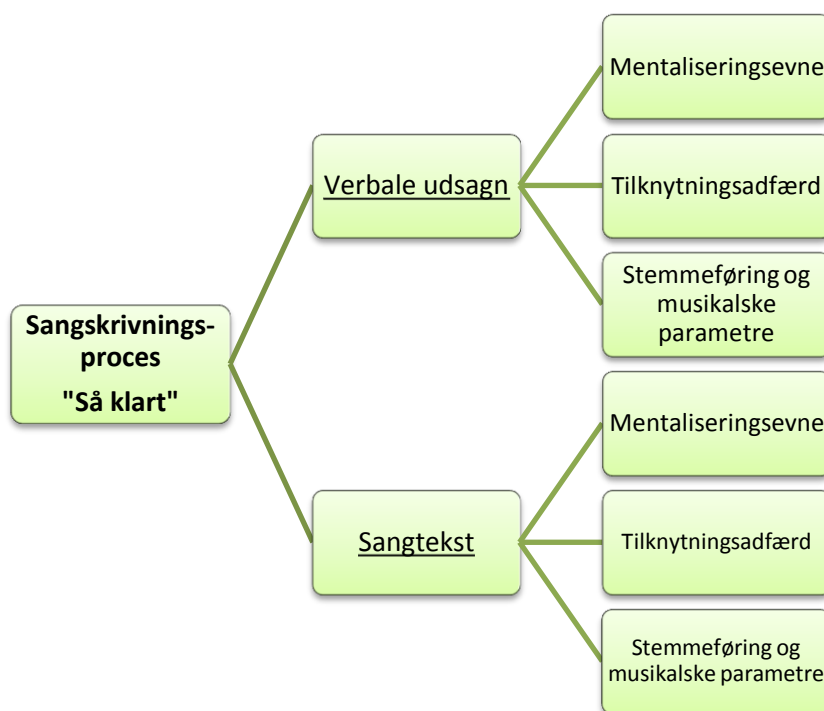
Det har været svært at finde sangskrivningsanalysemetoder i litteraturen, som beskæftiger sig med de musikalske parametre ved sangskrivning. I en mailkorrespondance med Felicity A. Baker, som har mange års erfaring med klinisk sangskrivning samt har udgivet adskillige artikler og bøger indenfor området (se for eksempel Baker & Wigram 2005; Baker et al. 2008, 2009), blev jeg bekræftet i, at det er et område, som er mangelfuldt beskrevet i litteraturen. De tekstmæssige aspekter af sangskrivningsanalyser findes dog præsenteret flere steder, særligt tematisering (se blandt andet Jones 2005; Krout 2005a; Levy 2012; McFerran et al. 2011; Thompson 2009), som er et fænomen, der længe synes at være blevet vægtet højere end de musikalske aspekter (Edgerton 1990). Der er altså en tendens til at de musikalske aspekter endnu kun behandles perifert, hvilket jeg vil diskutere nærmere i specialets diskussionsafsnit (jævnfør afsnit 12.1.).

På baggrund af undersøgelsesfænomenet har jeg valgt at fokusere på udvalgte verbale udsagn, som Gry ytrede under processen, og på narrativet fra sangskrivningen (teksten). Disse fokuser er valgt med den baggrundsviden, at forståelse for mentaliseringssevnen hos mennesker er afhængig af, at den enkelte kan udtale sig om og reflektere over sin livsverden (Bateman & Fonagy 2007). På trods af den manglende litteratur om analyse af musikalske parametre i sangskrivning, har jeg valgt at studere Grys stemmeføring i de to henseender, for at få et musikalsk perspektiv på analysen, og derigennem forholde mig musikterapeutisk til casen. Metoden til dette vil blive belyst i afsnit 8.2.3. I denne kontekst vil kommentarer

i forhold til Grys kropssprog, som understøtter hendes stemmeføring, også tilføjes, som en del af forståelsen for sammenhængen. Endvidere kommenterer jeg på de musikalske elementer i eksemplerne når de indtræffer, idet man, som Strehlow (2009) beskriver, via musikalsk interaktion kan skabe forbindelse mellem den ydre og indre verden hos klienter, og på denne måde skabe grobund for at modne den gode mentalisering. Musikalske udtryk (som for eksempel brug af stemmen) har altså, ifølge Strehlow, potentiale i forhold til at opbygge mentaliseringsevnen gennem samspillet mellem klient og terapeut samt refleksioner herom (Strehlow 2009).

Analysen vil således blive inddelt i to overordnede undersøgelsesfoki 1) *verbale udsagn* og 2) *sangtekst*, hvor jeg under hvert område vil analysere det sagte og sungne ud fra et ønske om at opnå større forståelse for Grys mentaliseringsevne. Analyse af Grys stemmemæssige udtryk samt kommentarer om de musikalske parametre inddrages undervejs, når det er relevant. Endvidere vil jeg belyse eventuelle indikationer på tryk og utryk tilknytning, for at understøtte sammenhængen mellem disse tilfælde og Grys mentaliseringsevne. Metodebeskrivelser for disse tre underkategorier vil yderligere blive uddybet i afsnit 8.2.1., 8.2.2. og 8.2.3. For forståelsens skyld illustreres dette herunder i en model, udfærdiget til formålet:

Figur 5: Illustration af analysestrategi.

8.2.1. Mentaliseringsevne

Mit udgangspunkt for analysen af sangteksten og de verbale udsagn er Bateman & Fonagys guide til klinikere (MBT), som ønsker at vurdere klientens mentaliseringsniveau (jævnfør afsnit 5.3.4.). Jeg er klar over, at Bateman & Fonagy (2007) har udfærdiget vurderingsgrundlaget på baggrund af interview med klienten, men da jeg ikke har indsamlet denne form for data, har jeg ikke til hensigt at studere Gry ud fra de fire kategorier *meget høj*, *god*, *moderat* og *ringe*, som beskrevet i afsnit 5.3.4. Jeg har i stedet modifi-

ceret guiden i forhold til at opnå bedst mulig grundlag for en besvarelse af undersøgelsesfænomenet i dette speciale (Robson 2011). Jeg tilstræber således at forstå Gry's mentaliseringsniveau ud fra forståelsesparametrene *god mentalisering* og *pseudomentalisering*, da jeg skønner at kunne finde tegn på disse i narrativet fra sangteksten samt i de verbale udsagn. Kendetegnene ved de to mentaliseringsniveauer er opstillet herunder i tekstboks 2, som vil blive anvendt fortløbende i analyseprocessen. Tekstboksen skal forstås i kolonner vertikalt, og således ikke i forhold til hinanden horisontalt:

Tekstboks 2: Illustration af kendetegn ved god mentalisering og pseudomentalisering

Kendetegn ved god mentalisering	Kendetegn ved pseudomentalisering
I relation til andre menneskers tanker og følelser <ul style="list-style-type: none"> • Uigennemsigthed • Ingen paranoia • Overvejelse og refleksion • Perspektivtagning • En oprigtig interesse • Åben for opdagelse • Tilgivelse • Forudsigelighed 	Anmassende pseudomentalisering <ul style="list-style-type: none"> • Mental uigennemsigthed respekteres ikke • Lader viden om tanker og følelser gælde ud over en bestemt kontekst • Beskriver viden om tanker og følelser på en ukvalificeret måde • Beskriver viden og følelser med en fylde og kompleksitet, der med stor sandsynlighed ikke er baseret på realiteter • Falder automatisk tilbage på ikke-mentaliserende beskrivelser, når han eller hun udfordres
Opfattelse af ens egen mentale funktion <ul style="list-style-type: none"> • Foranderlighed • Udviklingsperspektiv • Realistisk skepsis • Erkendelse af førbevidst funktion • Konflikt • Nysgerrighed mht. sig selv • Interesse for forskelle • Bevidsthed om virkningen af affekter 	Overaktiv pseudomentalisering <ul style="list-style-type: none"> • Idealisering af indsigt for indsigtsens egen skyld • Tanker om andre opleves af disse som forvirrende og uforståelige
Selvrepræsentation <ul style="list-style-type: none"> • Veludviklede pædagogiske evner og evne til at lytte • Selvbiografisk kontinuitet • Rigt indre liv 	Destruktiv upræcis pseudomentalisering <ul style="list-style-type: none"> • Fornægtelse af objektive realiteter, hvorved den subjektive oplevelse undermineres • Formuleringer præget af beskyldninger • Afvisning af en anden persons virkelige følelser og erstatning med en falsk konstruktion
Generelle værdier og holdninger <ul style="list-style-type: none"> • Tentativ indstilling • Moderation 	<p>(Bateman & Fonagy (2007), s.111-119, eget design)</p>

Første kolonne, som beskriver den gode mentalisering, viser en forkortet udgave af de kendetegn, Bateman & Fonagy (2007) har opstillet i deres guide. For en uddybende beskrivelse og forståelse af de forskellige kendetegn henvises til bilag 1, hvilken kan bruges som en uddybende orienteringsmodel for læseren.

I analysen af eksemplerne fra musikterapien fremhæver ord eller sætninger med **blå skrift** de situationer, hvor det er min opfattelse, at Gry udviser kendetegn på god mentalisering, mens ord og sætninger markeret med **rød skrift** markerer de situationer, hvor jeg fornemmer, at Gry pseudomentaliserer.

8.2.2. Tilknytningsadfærd

I analysen af de verbale udsagn samt sangteksten har jeg ligeledes valgt at rette fokus mod indikationer på tryk og utryk tilknytning, idet der som før nævnt er en sammenhæng mellem tilknytningsmekanismer og mentaliseringsevne (jævnfør afsnit 5.1., 5.1.1. og 5.3.). Gennem teorier om tilknytning har jeg fundet tre mønstre, som karakteriserer det utrygt tilknyttede individ; det *ambivalente*, det *undvigende* og det *desorganiserede tilknytningsmønster* (jævnfør afsnit 5.1.1.). Det ambivalente mønster indbefatter kort beskrevet et afhængighedsforhold til moderen som karakteriseres ved ekstrem optagethed af og loyalitet overfor hende. Det undvigende mønster karakteriseres ved en frygt for afvisning af moderen, hvorfor individet bliver følelsesmæssigt selvforsynende, og det desorganiserede mønster kendetegnes ved forvirring og frygtsomhed overfor moderen. Temaet i sangen "Så klart" omhandler Grys forhold til sin mor (se afsnit 8.1.) hvorfor disse tre tilknytningsmønstre synes relevante at inddrage i analysen. Jeg vil i tekstboks 3 sammenstille karaktertræk, der gør sig gældende, hos henholdsvis trygt og utrygt tilknyttede personer, set i lyset af mentaliseringsevnen. I dette skema indgår ovennævnte tilknytningsmønstre *ambivalent*, *undvigende* og *desorganiseret* implicit, men bliver uddybende benyttet undervejs i eksemplerne.

Tekstboks 3: Illustration af karaktertræk hos trygt og utrygt tilknyttede personer, relateret til mentaliseringsevnen

Trygt tilknyttede personer	Utrygt tilknyttede personer
<ul style="list-style-type: none"> • Fortæller følelsesmæssigt nærværende historier • Kongruens mellem detaljer og handling • Narrativ kapacitet • Narrativer kan retrospekt forstås i betragtning af nye erfaringer 	<ul style="list-style-type: none"> • Fortæller usammenhængende, overdetaljerede og livløse fortællinger • Svært ved at rumme, tale om og forholde sig til traumatisk smerte • Nedsat evne til at forstå og tolke andres intentioner • Styret af ydre påvirkninger og tilfældigheder • Aktiverer forsvarsmekanismer • Forsvarer sig mod at mærke psykisk smerte og forvirring

(Fonagy et al. 2007; Hart & Schwartz 2008; Holmes 1999; Hougaard 2004; Karterud & Bateman 2011; Sørensen 2006, egen opsætning)

Jeg vil i analysen markere de ord eller sætninger, som informerer om Grys tilknytningsforhold, med **fed skrift**.

8.2.3. Stemmeføring og musikalske parametre

For at tilføje et musikalsk perspektiv på analysen, og således bevæge mig indenfor den musikterapeutiske temaramme, vælger jeg ligeledes at inddrage en analyse af de stemmemæssige og musikalske parametre i hver af de to overordnede undersøgelsesfoki. Ifølge Krout (2005b) er det vigtigt, at de musikalske parametre i sangskrivningen passer sammen med den tekst, der er skrevet til formålet. Harmonier og rytmer er således vigtige i forhold til at få det rigtige budskab frem i sangen, og melodien kan jævnfør Krout designes til at højne det lyriske udtryk således, at musikken understøtter den meddelelse, klienten

gerne vil formidle med sangen (ibid.). Jeg vil derfor i analysen undersøge de musikalske parametre, for eksempel om mit akkompagnement og min improvisation på klaveret har haft indvirkning på Grys udtryk set i lyset af hendes mentaliseringsevne.

Mit udgangspunkt for at analysere Grys stemmeføring bunder i inspiration fra Diane Austin, som i sin ph.d. afhandling fra 2008 beskriver, hvordan hun ud fra stemmens melodi, tempo, dynamik, rytme og pauser subjektivt oplever at få information om sine klienters emotioner (Austin 2008a). På den måde kan man for eksempel blive opmærksom på, at klientens udtryk ikke hænger sammen med dennes bagvedliggende følelser (ibid., Austin 2008b). At emotioner har en indflydelse på menneskers intonationer er et faktum, som også Baker (2004), Storm (2007) og Uhlig (2011) fremhæver. Jeg vil derfor analysere Grys stemmeføring, med fokus på at undersøge, hvorvidt hendes stemmemæssige udtryk kan forstås ud fra hendes mentaliseringsevne. Parametrene for stemmeføringen, som jeg i analysen vil tage udgangspunkt i, er som følger:

Tekstboks 4: Illustration af stemmemæssige parametre

Stemmemæssige parametre
<ul style="list-style-type: none">• Melodi/intonation• Klang• Tempo• Dynamik• Rytme• Pauser

Situationer hvor Grys stemmemæssige udtryk synes markerbare i forhold til hendes mentaliseringsniveau, vil i eksemplerne blive afmærket med **gul highlight**. Analysen af de musikalske parametre i form af mit improvisatoriske akkompagnement vil ikke blive markeret i selve eksemplerne¹³, men i stedet fremgå som inkorporeret tekst i mine beskrivelser og fortolkninger under hvert eksempel, og vil her blive fremhævet med **grøn highlight**.

¹³ Disse fremtræder primært som underlægningsmusik og kun i nogle af eksemplerne og vil derfor skabe uoverskuelighed ved en markering

8.2.4. Læsevejledning

I nedenstående analyse anbefaler jeg at læse teksten i transskriptionerne først, og først dernæst se på markeringerne, for ikke at blive for forstyrret af kodningerne undervejs. Jeg giver her en sammenfatning af, hvilke markeringer, der kendetegner hvilke underkategorier:

Orienteringsmodel 1: Samlet illustration af markeringstyper i analysen

Blå understregning: Sætninger og ord, der kendetegner en god mentaliseringsevne (tekstboks 2)

Rød understregning: Sætninger og ord, der kendetegner pseudomentaliserende adfærd (tekstboks 2)

Fed markering: Sætninger og ord, som viser tilknytningsmæssige karaktertræk hos Gry, relateret til mentaliseringsevnen (tekstboks 3)

Gul highlight: Stemmemæssige udtryk (tekstboks 4)

Grøn highlight: Musikalske parametre (kun highlightet i beskrivelser og fortolkninger)

9. Analyse

Til analysen har jeg udvalgt eksempler fra det samlede materiale i form af video og lydoptagelser, foretaget under sessionerne med Gry. Udvælgelsesstrategien er delvist foregået på et specifikt teoretisk grundlag, som har været teoristyret og valgt selektivt ud fra undersøgelsesfænomenet (Neergaard 2007), og delvist fokuseret på sangskrivningsprocessen, så eksemplerne indikerer de situationer, hvor indhold, relateret til sangen, har været i fokus. I dette speciales kontekst har jeg således studeret data-materialet ud fra teori om tilknytning og mentalisering (jævnfør kapitel 5), for at søge større forståelse for Grys følelsesmæssige identitetsudvikling, og derudfra selektivt valgt de situationer i sessionerne, som tydeligst viste indikationer på dette samt havde relation til sangens tema. Eksemplerne er præsenteret som transskriptioner, og for at fremhæve blandt andet stemningsfornemmelser har jeg indsat tilføjelser i [klammer]. Jeg har i denne forbindelse været opmærksom på ikke at ændre i meningen i det sagte. I transskriptionerne har jeg yderligere sat navne, Gry nævner, i parentes for at værne om personfølsomt data (jævnfør afsnit 3.4.). Til videobehandlingen har jeg anvendt Windows Moviemaker¹⁴, hvor jeg blandt andet har overspillet de førnævnte navne med en "biplyd", og lydoptagelserne fra sangskrivningen er bearbejdet via APP'en "Garageband"¹⁵ på iPad'en, som sangene blev optaget på. Eksemplerne (afsnit 9.1.1., 9.1.2., 9.1.3., 9.2.1., 9.2.2. og 9.2.3.) har jeg vedlagt på en DVD, som video- eller audiospor (se endvidere bilag 2), for at dokumentere og tydeliggøre mine beskrivelser og fortolkninger i analysen. DVD'en, som kun er vedlagt til vejleder og censor, bedes leveret tilbage til undertegnede efter endt eksamen, til destruering (jævnfør afsnit 3.4.).

9.1. Verbale udsagn

Dette afsnit præsenterer det første af analysens to overordnede undersøgelsesfoki, hvor jeg vil fokusere på tre udvalgte eksempler fra sangskrivningsprocessen, som præsenterer et udpluk af det, Gry verbaliserede, under udformningen af sangen "Så klart". Til forståelse af markeringerne i eksempeltransskriptionerne henvises til orienteringsboks 1 under læsevejledningen i afsnit 8.2.4.

9.1.1. Eksempel 1

Eksempel 1 viser en samtale, Gry og jeg havde, 17 minutter inde i første session. På min opfordring har Gry i minutterne før fortalt lidt om sig selv og sin familiesituation, og at hun skriver digte til og dagbog om sin mor. Hun har ligeledes fortalt, at hun godt kan lide at skrive sangtekster, men at det sjældent lykkes hende at få lavet musik til sine tekster, da hun synes, det er svært. Da jeg spurgte hende, om hun kunne tænke sig, at vi sammen prøvede at sætte musik til nogle af de tekster, hun skrev om sin mor, begyndte hun at snakke om andre ting. Nogle minutter efter fornemmede jeg, at hun var klar til at snakke om det, og vendte tilbage til emnet. Eksemplet kan ses på den vedlagte DVD som et videoklip, anført som "Verbale udsagn, eksempel 9.1.1."

¹⁴ Windows Moviemaker er et software produkt, som anvendes til redigering og optagelse af videomateriale

¹⁵ Garageband er en APP og et musikprogram, som fås til Apple-produkter. Via dette program kan man komponere og indspille musik, enten via de inkorporerede instrumenter eller gennem en tilsluttet mikrofon.

Terapeut: Når du siger det der med, at du skriver digte, som omhandler din mor, altså når du tænker på, du ikke så gerne vil sætte noget musik til det, hvordan kan det så være?

Gry: Det er simpelthen fordi, at det er meget sådan... ikke rørende tekster jeg skriver til hende, men **det er sådan noget med at jeg er stolt af hende, og jeg er glad for at være hendes datter og sådan noget...**

Terapeut: Ja

Gry: **på grund af den kærlighed jeg har haft brug for, for eksempel når jeg kommer hjem og har haft en dårlig weekend, eller dårlig uge ude ved (plejemorens navn) og (plejefarens navn), og så kommer hjem til hende... hun står der med åbne arme hele tiden. Og selv om folk de siger - jeg blev meget mobbet på (Grys forrige skole) omkring at jeg ikke boede hos min mor, fordi at hun ikke ku' li' mig, og alt sådan noget. Og siden dengang har jeg bare fundet ud af, hvor meget man skal iværds.. pris... eller sætte pris på sin familie, og hvordan man... bare.. man skal bare nyde livet.**

Terapeut: ja, så det er sådan nogen ting, du skriver?

Gry: **Ja, øhm... der er en jeg skrev øhm... I know you allways will be there for me and I.. I will allways be there for you. I'm happy about.. nej.. i'm proud of you because.. that fight you have to me.. eller.. altså den kamp hun har haft for at få mig til at være den, jeg er, så...**

Terapeut: Mmm... Det er smukt!

Gry: Det er sådan noget jeg sidder øh, hvis jeg for eksempel er ked af det.. så har jeg en blok, jeg sidder og skriver i. Og jeg skriver dagbog hver evig eneste dag, hvor det så kommer ned, hvis det er. **Det er sådan noget, jeg kan gå og tænke på.**

Terapeut: Mmm... Fordi jeg tænker, det er jo sådan noget, at... at øh.. at vi ku' prøve at lege lidt med det, hvis du havde lyst? Altså så prøve at sætte nogle toner på...

Gry: Altså jeg har det sådan lidt... **jeg har det sådan lidt, vi ku' prøve at lave noget, at der ik' bare sådan, at der ikke står "mor" i det, men at der står for eksempel "hun" er den jeg kan li'.. sådan noget..**

Terapeut: ja

Gry: sådan noget familie, at den er relateret til familien, hvis man kan sige det sådan...

9.1.1.I. Mentaliseringsevne

I dette eksempel får jeg et indtryk af, at Gry gerne vil fortælle om sit forhold til sin mor, men at det samtidig er svært for hende at forklare og eksplicere sine egne følelser. På den ene side udviser Gry en god mentaliseringsevne taget i betragtning af hendes udtalelse: "det er sådan noget med at jeg er stolt af hende, og jeg er glad for at være hendes datter og sådan noget...", idet hun via disse ord giver udtryk for accept og forståelse for sin mors handlinger (relateret til tilgivelse og udviklingsperspektiv se tekstboks 2 og bilag 1). Det kan diskuteres, om denne udtalelse i virkeligheden er udtryk for en forsvarsmekanisme hos Gry, som forsøger at vise sin mor loyalitet ved at finde dét gode ved hende, som overskygger det dårlige (jævnfør afsnit 5.1.). På den anden side finder jeg også tegn på anmassende pseudomentaliserende adfærd hos Gry i dette eksempel, idet hun beskriver sine følelsesmæssige oplevelser med en kompleksitet, som givetvis ikke er baseret på realiteter. Her tages udgangspunkt i Grys forklaring af, at moderen har haft en kamp for at få hende til at blive den, hun er i dag, men på baggrund af viden om Gry, anser jeg ikke denne opfattelse for at være baseret på realiteter, da moderen ikke har været primær omsorgsperson for Gry gennem hele hendes opvækst. Desuden bemærker jeg en vis destruktiv upræcis pseudomentalisering hos Gry, i hendes behov for at omtale moderen som "hun" i stedet for

"mor" i en eventuel sang. Det kan fortolkes som et forsøg på at fornægte den objektive realitet, at det er moderen vi skriver om, så hun derigennem kan beskytte sine følelser ved at gemme sin subjektive oplevelse, for sig selv og omverdenen.

9.1.1.II. Tilknytningsadfærd

Min oplevelse af Grys tilknytningsmæssige strategier er i dette eksempel ligeledes tvetydig. På den ene side synes Gry at udvise en **evne til at fortælle en følelsesmæssigt nærværende historie** om sin kærlighed til moderen samt hendes oplevelse af at blive mobbet, og på den anden side får jeg et indtryk af at hun **ikke formår at færdiggøre historien i relation til temaet** ("*man skal sætte pris på familien... og bare nyde livet*"). Den videre fortælling ("*I know you allways will be there for me and I... I will allways be there for you. I'm happy about.. nej.. I'm proud of you because.. that fight you have to me.. eller.. altså den kamp hun har haft for at få mig til at være den, jeg er*") bliver derved **livløs og usammenhængende** gennem en fornemmelse af overfladiskhed. Samtidig udviser hun, som før nævnt, loyalitet overfor sin mor, hvilket indikerer, at hun aktiverer sine **forsvarsmekanismer**, når hun taler om dette følsomme emne. Denne blanding af eksempler på både tryk og utryk tilknytningsadfærd giver mig en fornemmelse af, at Grys **indre arbejdsmodeller** har rettet sig ind efter de tilknytningserfaringer, hun har gjort sig både hos sin mor i de første år af sit liv samt hos sine plejeforældre, hvilket indikerer at Gry har en **ambivalent tilknytningsadfærd** (jævnfør afsnit 5.1.1. og 8.2.2.).

9.1.1.III. Stemmeføring

I begyndelsen af eksemplet, hvor Gry siger: "*det er sådan noget med, at jeg er stolt af hende, og jeg er glad for at være hendes datter og sådan noget... på grund af den kærlighed jeg har haft brug for...*" er Grys stemme **melodisk skiftende** med **mange klangfarver** og **skift i dynamik**. I denne udtalelse fornemmer jeg også en del **luft på** hendes stemme, mens **rytmen** i ordstrømmen er uforanderlig. Gry sidder i denne situation meget rank og stille i stolen med foldede hænder, og holder en forholdsvis intens øjenkontakt med mig, mens hun taler. Når hun skifter over til beskrivelsen af den engelske tekst, hun før har skrevet bliver hendes stemme meget **monoton, klangløs** og **dynamisk stillestående**. **Rytmen** bliver også **omskiftelig**, og der forekommer mange **stykvise pauser** i fortællingen, samtidig med at hun taler med **mindre luft på stemmen**. Den netop beskrevne stemmeføring gør sig også gældende i Grys afsluttende kommentar: "*... vi ku' prøve at lave noget, at der ik' bare sådan, at der ikke står "mor" i det, men at der står for eksempel "hun" er den jeg kan li'.. sådan noget..*". Gry ændrer i dette tilfælde kropssprog, og bruger meget mere gestikulation med armene, hendes øjne flakker mere hvileløst rundt i rummet og hun virker til at undgå for intens øjenkontakt med mig. Fra disse observationer kan jeg udlede, at Grys stemmeføring ændrer sig parallelt med sit mentaliseringsniveau og sin tilknytningsadfærd, og kan derved forstås ud fra hvilken tilstand hun befinder sig i.

For at samle op på analysen af eksempel 1 sammenstiller jeg her de tre underkategorier via en opsamlingsboks:

Opsamlingsboks 1: Sammenfatning af underkategoriers karakteristika i forhold til eksempel 1

<p>Mentaliseringsevne (jævnfør afsnit 8.2.1., tekstboks 2)</p>	<p><i>God mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>I relation til andre menneskers tanker og følelser, tilgivelse:</u> Accept og forståelse for sin mors handlinger • <u>Opfattelse af egen mentale funktion, udviklingsperspektiv:</u> Forstå sin mors handlinger bedre i takt med sin egen udvikling i forhold til alder <p><i>Pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Anmassende:</u> Beskriver sine følelsesmæssige oplevelser med en kompleksitet, som givetvis ikke er baseret på realiteter • <u>Destruktiv upræcis:</u> Fornægtelse af objektiv realitet, så den subjektive oplevelse undermineres
<p>Tilknytningsadfærd (jævnfør afsnit 8.2.2., tekstboks 3)</p>	<p><i>Utryk (ambivalent):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formår ikke at færdiggøre historien • Livløs og usammenhængende fortælling • Aktivering af forsvarsmekanisme <p><i>Tryk:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Evne til at fortælle en følelsesmæssigt nærværende historie
<p>Stemmeføring (jævnfør afsnit 8.2.3., tekstboks 4)</p>	<p><i>Stemmeføring i forbindelse med god mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Melodisk skiftende • Mange klangfarver • Skift i dynamik • Luft på stemmen • Uforanderlig rytme <p><i>Stemmeføring i forbindelse med pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Melodisk monoton • Klangløs • Dynamisk stillestående • Manglende luft på stemmen • Omskiftelig rytme

9.1.2. Eksempel 2

Dette eksempel er fra 2. session, hvor Gry og jeg taler om den netop passerede weekend, hvor Gry besøgte sin mor. Samtalen opstod helt i begyndelsen af sessionen, hvor jeg indledningsvist spurgte, hvordan hun havde det den dag, hvortil hun efter eget valg påbegyndte snakken om moderen. Eksemplet kan findes på den vedlagte DVD som et videoklip, anført som "Verbale udsagn, eksempel 9.1.2."

Terapeut: *Så du har nydt at være hjemme og være sammen med din mor?*

Gry: *ja, det... det kan man godt sige [smiler]*

Terapeut: [nikker]

Gry: *fordi jeg nyder det bare generelt, bare at være sammen med min familie.. og det er jo hårdt at skulle undvære dem nogle gange.. fordi at.. andre gange er det jo så hårdere end andre, på grund af at... ja... hvis det har været en dårlig uge, eller hvis det har været en rigtig god uge og jeg har hygget*

mig meget med (venindes navn) og sådan, så bli'r det og' endnu hårdere, fordi... så hygger jeg mig helt vildt, men... jeg tænker ikke så meget på hende... og så lige pludselig, så... kokser det bare, altså..

Terapeut: mmm..

Gry: *og så rammer det bare som sådan en eller anden dør, man får smækket i hovedet..*

Terapeut: mmm... *hvis I har, hvis du har været for meget sammen med nogen, eller hvis I har...?*

Gry: *nej, men altså, hvis jeg sådan snakker meget.. hvis jeg for eksempel er meget sammen med (venindes navn), som jeg var i sidste uge, øhm... så der om torsdagen, hvor jeg er i gang med at begynde at pakke og sådan noget, da lige pludselig så rammer, føles det bare som om man bliver ramt, af et eller andet der kører imod mig nærmest [smiler], altså så...*

Terapeut: nåh?

Gry: *bare jorder mig nærmest... fordi så.. lige pludselig så knækker jeg bare... eller jeg knækker ikke sammen, men jeg bli'r sådan helt... [smiler]... jubii, jeg skal ud til mor*

Terapeut: [smiler]

Gry: ***men også at jeg bli'r sådan nogen gange lidt trist..***

Terapeut: mmm

Gry: *...over at jeg ik' har tænkt på hende.. men...*

Terapeut: [nikker] ja..

Gry: ... ***hun er der jo altid***

Terapeut: *det' jo det... hun forsvinder jo heller ikke fordi at hun... at du lige er sammen med nogen andre, eller...*

Gry: ***mm.. altså min mor er en af de største dele i mit liv.***

Terapeut: ja..

Gry: ***og jeg ved ikke hvordan mit liv ku' fungere uden hende...***

Terapeut: [ryster på hovedet] nej...

9.1.2.1. Mentaliseringsevne

I dette eksempel anskuer jeg, at Gry primært udviser en god mentaliseringsevne, idet hun giver udtryk for erkendelse af, at hendes egne følelser kan være forvirrende (realistisk skepsis, se tekstboks 2 og bilag 1), samtidig med at hun udviser en bevidsthed om, at hendes tanker og følelser ikke altid hænger sammen (i relation til konflikt, se tekstboks 2 og bilag 1). Disse funktioner af Grys opfattelse af sin egen mentale funktion synes ifølge min opfattelse at fremkomme tydeligt i dette eksempel via hendes beskrivelse af, at det kan være hårdt at savne sin familie (mor, bror og søster) og samtidig glemme at savne eller tænke på dem nogle gange. Det faktum, at Gry beskriver sin mors konstante nærvær på trods af sit eget fravær ("*men også at jeg bli'r sådan nogen gange lidt trist.. ...over at jeg ik' har tænkt på hende.. men... hun er der jo altid*") viser også, at Gry er i stand til at tilgive sin mor via en accept og forståelse for hendes mentale funktion (jævnfør tilgivelse, se tekstboks 2 og bilag 1) hvilket står i relation til Grys gode mentaliseringsevne når det gælder andre menneskers tanker og følelser.

9.1.2.II. Tilknytningsadfærd

I dette eksempel udviser Gry en evne til at **fortælle om sine følelser på en nærværende måde** med **kongruens mellem detaljer og handling**, hvilket kommer til udtryk i en god mentaliseringsevne. Den ellers **følelsesmæssigt nærværende fortælling** bliver dog til sidst **overdetaljeret** og **styret af ydre påvirkninger**, for eksempel i beskrivelsen: "min mor er en af de største dele i mit liv ... og jeg ved ikke hvordan mit liv ku' fungere uden hende...". Udtalelsen synes at illustrere den del af Gry, som har **svært ved at give slip** på sin mor, og som stadig er meget afhængig af hende. Gry udviser her, ifølge min opfattelse, tegn på at hun er **usikker på sin mors tilgængelighed**, hvorfor hun har behov for at ytre sin afhængighed af hendes tilstedeværelse. Disse karaktertræk i Grys tilknytningsadfærd forstår jeg, i overensstemmelse med forrige eksempel, som et udtryk for et **ambivalent tilknytningsmønster** (jævnfør afsnit 5.1.1. og 8.2.2.).

9.1.2.III. Stemmeføring

Grys stemmeføring i dette eksempel er præget af meget **dynamik** og **melodisk foranderlighed og variation**. Når hun beskriver sine følelser gennem emotionelle betegnelser, som for eksempel "det er hårdt at skulle undvære dem", "det føles som om jeg bliver ramt" og "jeg bliver nogle gange lidt trist" er der **meget luft på hendes stemme**. Endvidere anvender Gry i dette eksempel en meget gestisk kommunikation, både via sin ansigtsmimik (smil og nedadvendte mundvige) og sine arme, og hun søger af flere omgange øjenkontakt, især på de tidspunkter, hvor hun beskriver sine følelser. Dette understøtter den **dynamiske** og **melodiske foranderlighed**.

Analysen af eksempel 2 opsummeres i følgende opsamlingsboks, under de tre kategorier:

Opsamlingsboks 2: Sammenfatning af underkategoriers karakteristika i forhold til eksempel 2

<p>Mentaliseringsevne (jævnfør afsnit 8.2.1., tekstboks 2)</p>	<p><i>God mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Opfattelse af egen mentale funktion, realistisk skepsis:</u> Erkendelse af, at egne følelser kan være forvirrende • <u>Opfattelse af egen mentale funktion, konflikt:</u> Bevidsthed om, at nære uforenelige tanker og følelser • <u>I relation til andre menneskers tanker og følelser, tilgivelse:</u> Accept og forståelse for andres mentale funktion
<p>Tilknytningsadfærd (jævnfør afsnit 8.2.2., tekstboks 3)</p>	<p><i>Utryk (ambivalent):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Overdetaljeret fortælling • Styret af ydre påvirkninger • Svært ved at give slip på sin mor • Usikker på sin mors tilgængelighed <p><i>Tryk:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fortæller om sine følelser på en nærværende måde • Kongruens mellem detaljer og handling
<p>Stemmeføring (jævnfør afsnit 8.2.3., tekstboks 4)</p>	<p><i>Stemmeføring i forbindelse med god mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Meget dynamik • Melodisk foranderlighed og variation • Meget luft på stemmen

9.1.3. Eksempel 3

Nedenstående eksempel er ligeledes fra session 2 og skildrer en samtale, Gry og jeg havde godt 20 minutter efter eksempel 2 (afsnit 8.3.2.). Gry havde tidligere ytret, at hun kunne tænke sig at skrive videre på sangen "Så Klart", men følte denne dag, at hun havde problemer med at kunne nedfælde sine tanker. Derfor foreslog jeg, at vi kunne gøre som i den forudgående session, hvor jeg kunne spille på klaveret, mens hun lyttede og skrev ned. Det var Gry med på, men ganske kort tid inde i improvisationen udtrykte hun, at det var svært at komme i tanker om noget. Jeg spurgte derfor ind til, hvad hun kunne fortælle om sin mor, og om hun kunne tænke sig at give udtryk for nogle af de ting, som var svære at forholde sig til, både i forhold til moderen og til Grys egen situation, for eksempel at hun ikke bor hjemme. Gry ville gerne skrive om den anderledes side af moderen, hvilket indledte den samtale, som ses herunder. Jeg improviserede på klaveret under hele samtalen. Eksemplet kan ses på den vedlagte DVD som videoklip, under navnet "Verbale udsagn, eksempel 9.1.3."

Gry: **vores liv er nor.. anderledes end normale.. familier..**

Terapeut: ja... [lang pause] er det okay?

Gry: jaa..... vi er jo... altså vi er jo to børn... hun har to børn der har.. lidelser, hvis man kan sige det sådan, altså.. jeg har ADHD og min tvillingebror har det man kalder mentalt retarderet, så...

Terapeut: mmm...

Gry: **altså... vi har jo... det har jo været en kamp for at få mig... altså det er jo en kamp om at få mig hjem igen nu, men... det er jo igen... det er jo ik' det bedste for mig at komme hjem... øhm... og det har jo været en kamp for.. ku' få kommunen til at forstå, at.. vi har haft brug for hjælp... øh, det var først da det var ved at gå helt galt at... vi fik hjælp...**

Terapeut: okay..

Gry: øhm... ja...

Terapeut: kunne du tænke dig at nævne noget af det? [pause] ... du behøver ikke...

Gry: **altså, jeg det sådan lidt... i den her sang behøver der ikke lige være noget om det, fordi at... den her, det er meget sådan glæde, og sådan noget...**

Terapeut: mm hm?

Gry: **på en anden måde end jeg vil sige det andet, det vil jo være anderl... irriterende! Hvis man kan sige det sådan...**

Terapeut: mmm..

Gry: **... at skrive... øh... i sangen... såå...**

Terapeut: i hvert fald lige i den her?

Gry: **[nikker og gaber] ja..**

9.1.3.1. Mentaliseringsevne

I dette eksempel vurderer jeg, at Gry viser sig fra en anden mental side, end i eksempel 9.1.2. Gry vil gerne skrive et vers om moderen, indeholdende de emner, som er svære at forholde sig til, og kommer i den forbindelse ind på den følsomme situation, at hun ikke bor hjemme. Hun forsøger at fortælle situa-

tionen på en "voksen" og "korrekt" måde, hvilket jeg udleder af, at hun omtaler sig selv i en distanceret tone, der synes overtaget af andres diskurs (jævnfør Gry's udsagn: "altså det er jo en kamp om at få mig hjem igen nu, men... det er jo igen... det er jo ik' det bedste for mig at komme hjem..."). I denne forbindelse synes jeg at finde tegn på anmassende samt overaktiv pseudomentalisering, idet hendes formuleringer giver et indtryk af, at hun falder tilbage på ikke-mentaliserende beskrivelser, samt at hun forsøger at søge indsigt, for indsigtens egen skyld, idet der ikke synes at være en relation mellem det, der beskrives, og det, hun virkelig føler inde bag ordene. Dette kan sammenkobles med den destruktive upræcise pseudomentalisering, idet hun til en vis grad bestrider den objektive realitet, at hun ikke bor hos sin mor, ved at underminere sin subjektive oplevelse og følelse ved situationen.

9.1.3.II. Tilknytningsadfærd

Selve udtalelsen "det er jo ik' det bedste for mig at komme hjem" tolker jeg som en indikation på at Gry forsøger at forklare en realitet, som hun selv har svært ved at acceptere. Ordene, som bliver sagt, kan derigennem tolkes som **styret af ydre påvirkninger**, gennem en tillært måde at forklare sin situation på, idet hun muligvis har **svært ved at rumme den traumatiske smerte**, hun gennemlevde, da hun blev flyttet fra sin mor i en tidlig alder. Man kan også forstå sætningen som udtryk for, at Gry **aktiverer sine forsvarsmekanismer** for at beskytte sig selv mod at blive forladt "igen", samt mod at mærke den **psykiske smerte og forvirring**, flytningen afstedkom igen. Gry udviser i hvert fald en **fornægtelse af de svære emner** vedrørende moderen, i kraft af sit udsagn: "det vil jo være irriterende ... at skrive i sangen". Denne udtalelse forstår jeg som en indikation på, at Gry forsøger at **dække over de situationer** i sin opvækst, som er for svære for hende at forholde sig til og tale om. Herved **tager hun moderens handlinger i forsvar**, hvilket atter giver mig en fornemmelse af et **ambivalent tilknytningsmønster** hos Gry (jævnfør afsnit 5.1.1. og 8.2.2.).

9.1.3.III. Stemmeføring/musikalske parametre

Gry's stemmeføring er i dette eksempel meget **monotont** og **klangløst**, når sætningerne, som indeholder pseudomentalisering, forekommer. Endvidere er der **stykvise pauser**, og **rytmen** i sammensætningen af ordene er til tider **usammenhængende**. Hendes kropssprog er tilsvarende sammenfaldent og energiforladt, hvilket blandt andet ses ved, at hun hviler hovedet i sin hånd hen over klaveret, samtidig med at hun i størstedelen af eksemplet stirrer distanceret ud af vinduet. Gry's stemme er i nævnte tilfælde rigid, bestemt og **tonløst** forklarende, og der forekommer **ikke særlig meget luft på stemmen**. Jeg anser dette som et tegn på, at hun ikke taler med udgangspunkt i sine egne følelser, men at hun taler, som hun har "lært", at hun skal forklare sin situation, eller muligvis blot har hørt andre tale om hende. Det indikerer, som jeg tolker det, at hun selv har svært ved at acceptere sin situation, men udadtil gerne vil virke stærk og kontrolleret for ikke at vise svaghed og skrøbelighed.

Jeg var meget opmærksom på at forsøge at opfange den stemning, jeg fornemmede, Gry var i, i den improvisation jeg spillede, mens Gry og jeg samtalte. Via **få akkorder** ($|Em^9|D^{13}|C^{\Delta\#11}|$), **gentagelser**, **molharmonisering** og **dynamisk stabilitet** vurderer jeg at have understøttet Gry's stemningsmæssige ståsted, således at musikken faciliterede Gry's fortælling og udtryk.

Her opsamles analysen af eksempel 3 via en opsamlingsboks, som præsenterer de tre underkategorier:

Opsamlingsboks 3: Sammenfatning af underkategoriers karakteristika i forhold til eksempel 3

Mentaliseringsevne (jævnfør afsnit 8.2.1., tekstboks 2)	<i>Pseudomentalisering:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Anmassende</u>: Falder tilbage på ikke-mentaliserende beskrivelser • <u>Overaktiv</u>: Søger indsigt for indsigtens egen skyld • <u>Destruktiv upræcis</u>: Fornægter objektiv realitet og underminerer sin subjektive oplevelse
Tilknytningsadfærd (jævnfør afsnit 8.2.2., tekstboks 3)	<i>Utryg (ambivalent):</i> <ul style="list-style-type: none"> • Svært ved at rumme traumatisk smerte • Styret af ydre påvirkninger • Aktiverer forsvarsmekanismer • Forsvar mod at mærke psykisk smerte og forvirring • Dækker over og tager moderens handlinger i forsvar
Stemmeføring /musikalske parametre (jævnfør afsnit 8.2.3., tekstboks 4)	<i>Stemmeføring i forbindelse med pseudomentalisering:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Monoton • Klangløs • Stykvisse pauser • Usammenhængende rytme • Tonløs • Ikke meget luft på stemmen <i>Musikalske parametre:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Få akkorder • Gentagelser • Molharmonisering • Dynamisk stabilitet

9.1.4. Sammenfatning

I de ovenstående tre eksempler har jeg fundet indikationer på både god mentalisering og pseudomentaliserende adfærd i verbaliseringerne hos Gry. Gennem forskellige vurderinger af Gry's tilknytningsadfærd har jeg derudover fundet karaktertræk og strategier, der tyder på et ambivalent tilknytningsmønster. Gry's stemmeføring var meget skiftende i de tre eksempler, og viste sig at ændres sideløbende med de forskellige mentaliseringsniveauer og tilknytningsstrategier, Gry udviste gennem de verbale udsagn. Indhold og udtryk syntes altså at følges ad.

9.2. Sangtekst

I dette afsnit præsenteres det andet af analysens to overordnede undersøgelsesfoki: sangtekst. I eksempel 1 analyserer jeg Gry's mentaliseringsevne og tilknytningsadfærd via narrativet i sangteksten fra "Så klart". Herefter følger en stemmemæssig analyse af to eksempler, hvor eksempel 2 er fra første gang Gry og jeg indspillede sangen og eksempel 3 er fra sidste indspilning af sangen. Jeg analyserer endvidere de musikalske parametre ved sangen under eksempel 2. Til forståelse af markeringerne i eksemplerne henvises til orienteringsboks 1 under læsevejledningen i afsnit 8.2.4.

9.2.1. Eksempel 1

Dette eksempel præsenterer narrativet fra sangen "Så klart", hvor Gry beskriver sit forhold til sin mor. Narrativet er et produkt af de tanker og følelser, som Gry har verbaliseret i musikterapiforløbet, hvoraf

et udvalg af disse er præsenteret i specialet ovenfor (jævnfør afsnit 9.1.1., 9.1.2. og 9.1.3.). Sangteksten er i dette eksempel korrigeret, så sætninger ikke bliver gentaget¹⁶.

Omkvæd: *Du, du er det dejligste jeg har*
Mit liv bliver så klart

Vers: *Dit smil og din glæde*
Din kærlighed som giver varme
Når jeg er trist og har det svært
Står du der med åbne arme.

9.2.1.I. Mentaliseringsevne

Det, at Gry komponerer en sang, er en symbolsk proces, hvor hun udviser evnen til eksplicit mentalisering ved at forklare hændelser og sammenhænge til andre mennesker (jævnfør afsnit 5.3.2.). Gennem beskrivelse af sine følelser på en nærværende og erkendende måde ("*når jeg er trist og har det svært*") viser hun en nysgerrighed omkring sig selv, samt et grundlæggende behov for også at tale om de svære emner, hvilket kan tolkes som en erkendelse af at nære følelsesmæssig forvirring. Grundet sætningens videreførelse til, at moderen er parat til at yde hjælp når det behøves, udviser Gry forståelse for moderens handlinger, ved at tilgive hende og acceptere realiteten, at hun ikke altid har mulighed for at være til stede når Gry har det svært. Derudover synes jeg at spore en pseudomentaliserende adfærd hos Gry, for eksempel i sætningen: "*Du er det dejligste jeg har. Mit liv bliver så klart*". Ifølge min opfattelse, tenderer denne beskrivelse mod at blive for kompleks en beskrivelse af Grys følelser, hvor moderen spiller en rolle i Grys sang, som hun måske ikke opfylder i realiteten. Det kan i denne sammenhæng også anskues som en ikke-mentaliserende beskrivelse, idet Gry udfordres til at beskrive sin kærlighed til moderen, og derfor forsøger at vise sin loyalitet og bekræftelse af moderens rolle i sit liv for omverdenen. Herigennem sker en fornægtelse af de objektive realiteter, Grys situation byder hende, hvorved den subjektive oplevelse undermineres.

9.2.1.II. Tilknytningsadfærd

Evnen til eksplicit mentalisering kan ligeledes betragtes ud fra tilknytningsperspektivet ifølge Holmes (1999), som skildrer, at skabelsen af et narrativ, som derefter retrospekt forstås i refleksion af ny erfaring, er grundlaget for psykologisk sundhed (jævnfør afsnit 5.3.2.). Narrativet, Gry har udarbejdet i denne sang, kan vurderes ud fra flere tilknytningskarakteristika. På den ene side synes Gry at beskrive en følelsesmæssigt nærværende historie, med kongruens mellem detaljer og handling ("*Dit smil og din glæde. Din kærlighed som giver varme. Når jeg er trist og har det svært, står du der med åbne arme.*") og på den anden side fornemmer jeg en overdrevet og usammenhængende beskrivelse af moderen ("*du er det dejligste jeg har*"). Sidstnævnte kan anskues i lyset af et ambivalent tilknytningsmønster via en loyalitet overfor moderen samt en aktivering af forsvarsmekanismer som forsvarer og formilder Grys situa-

¹⁶ Sangens fulde tekst kan endvidere ses med tilhørende akkorder i bilag 3.

tion, så hun derigennem kan vige udenom følelsen af usikkerhed vedrørende moderens tilgængelighed (jævnfør afsnit 5.1.1. og 8.2.2.).

Eksempel 1 opsummeres her med en opsamlingsboks, som præsenterer de to underkategorier:

Opsamlingsboks 4: Sammenfatning af underkategoriers karakteristika i forhold til eksempel 1

<p>Mentaliseringsevne (jævnfør afsnit 8.2.1., tekstboks 2)</p>	<p><i>God mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Selvrepræsentation, veludviklede pædagogiske evner og evne til at lytte:</u> Eksplicit mentalisering, er i stand til at forklare hændelser og sammenhænge for andre mennesker • <u>Opfattelse af egen mentale funktion, nysgerrighed mht. sig selv:</u> Nysgerrighed omkring sig selv • <u>Opfattelse af egen mentale funktion, realistisk skepsis:</u> Beskriver sine følelser på en nærværende og erkendende måde, erkendelse af at nære følelsesmæssig forvirring • <u>Opfattelse af egen mentale funktion, udviklingsperspektiv:</u> Forståelsen for moderens handlinger ændres i takt med egen udviklingsalder • <u>I relation til andre menneskers tanker og følelser, tilgivelse:</u> Accept af og forståelse for moderens handlinger <p><i>Pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Anmassende:</u> Beskriver følelser med en kompleksitet, som givetvis ikke er baseret på realiteter • <u>Anmassende:</u> Falder tilbage på ikke-mentaliserende beskrivelser, når hun udfordres • <u>Destruktiv upræcis:</u> Fornægtelse af objektive realiteter, hvorved den subjektive oplevelse undermineres
<p>Tilknytningsadfærd (jævnfør afsnit 8.2.2., tekstboks 3)</p>	<p><i>Utryk (ambivalent):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Overdrevet og usammenhængende beskrivelse • Aktivering af forsvarsmekanismer → Loyalitet overfor moderen <p><i>Tryk:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Narrativ kapacitet → evnen til eksplicit mentalisering • Følelsesmæssigt nærværende historie • Kongruens mellem detaljer og handling

9.2.2. Eksempel 2

Dette eksempel er fra første gang, Gry og jeg indspillede sangen "Så klart". Vi optog denne version af sangen som afslutning på første session, mest af alt for at sikre os, at vi ville kunne huske sangen, når vi skulle mødes igen sessionen efter. Eksemplet er således en prøveoptagelse fra første gennemgang af sangen fra ende til anden, hvorfor man i baggrunden af lyd eksemplet ind imellem vil kunne høre min stemme understøtte Grys, som hjælp til at huske melodien. Disse tilfælde vil jeg for forståelsens skyld markere med en understregning. Eksemplet kan høres på audiofil på DVD'en, anført som "Sangtekst, eksempel 9.2.2.", og akkorderne til sangen kan ses i bilag 3.

Omkvæd: *Du, du er det **dejlige** jeg har*
*Mit liv bliver **så klart***
*Du, du er det **dejlige** jeg har*
*Mit liv bliver **så klart***

Vers: *Dit smil og din glæde*
Din kærlighed som giver varme
Når jeg er trist og har det svært
Står du der med åbne arme

Omkvæd: *Du, **du er det dejlige** jeg har*
*Mit liv bliver så **klart***
*Du, **du er det dejlige** jeg har*
*Mit liv bliver så **klart***

9.2.2.1. Stemmeføring/musikalske parametre

I begyndelsen af eksemplet er Grys stemme meget usikker, hvilket man kan høre på **intonationen** i første tone "Du". **Melodien** er i dette tilfælde ikke helt ren, idet **tonehøjden** er for lav, og **klangfarven er rystende** og tvivlsom. Grys stemme bliver dog efter kort tid meget bastant i den forstand, at hun tilføjer meget **kraft på stemmen**, så **dynamikken** og **teksturen** bliver meget tæt, hvilket kommer til at virke forceret. Dette høres primært i omkvædene, og især på de sidste stavelser, hvor der heller **ikke forekommer særlig mange pauser** mellem ordene, og tonerne holdes i lang tid gennem et **legato**. I verset synger Gry med **meget luft på stemmen**, især på sætningen "Når jeg er trist og har det svært". I denne del af sangen **intonerer** Gry mere **rent** og sikkert, og **klangen** synes mere "fin" og jævn. Gry holder ligeledes **flere pauser** mellem ordene, hvilket giver plads til mere **dynamisk frihed**. Gennem den meget bastante og **kraftfulde fremtoning** af ordene i omkvædene får jeg et indtryk af, at Gry forsøger at forcere sin mening om moderen frem, måske i et forsøg på at understrege vigtigheden af, at andre skal høre hendes opfattelse af deres indbyrdes forhold. Jeg tolker det sådan, at hun via sin iver efter denne bekræftelse fremtvinger så meget **kraft på stemmen**, at hun får **svært ved at styre intonationerne**, og derved kommer til at synge falsk i endelserne på sætningerne. I versets anden del, hvor Gry beskriver sine egne følelser ("Når jeg er trist og har det svært"), får hendes stemme som beskrevet en helt anden lyd, hvilket jeg forstår som et udtryk for, at hun her beskriver følelser, hun kan forholde sig til, fordi de handler om hende selv. Set i lyset af analysen af narrativet i eksempel 1, afsnit 9.2.1., stemmer disse stemmemæssige parametre godt overens med ændringen af Grys mentaliseringsevne og tilknytningsstrategier. Denne vurdering tages på baggrund af de stemmemæssige mønstre, jeg fandt, i analysen af Grys stemmeføring under de tre eksempler i afsnit 9.1., hvor stemmeføringen nærmest synes direkte kontrasterende i alle parametre når Gry enten evnede god mentalisering eller udviste pseudomentaliserende adfærd.

Akkompagnementet til denne sang er, som beskrevet tidligere, komponeret ud fra den improvisation, jeg spillede, mens Gry i første session skrev tanker ned vedrørende sin mor (jævnfør afsnit 8.1.). Improvisationen blev på lige fod med improvisationen i eksempel 3, afsnit 9.1.3., spillet med fokus på at opfange den stemning, jeg fornemmede Gry var i, hvilket blev bekræftet af, at Gry valgte at bruge fraser fra improvisationen som melodi til det færdige produkt. Det færdigkomponerede akkompagnement og melodien kom således til at passe til det budskab, Gry gerne ville have frem i sangen, ved at højne det lyriske udtryk gennem **melodisk tilpasning** og understøttelse af narrativet. Melodien spilles i **durtonalitet**, med elementer af **molharmonisering**, hvilket **stilmæssigt** giver sangen karakter af **pop-musik**. Dette understøttes af **kontinuerlige akkorder**, som afløser hinanden gennem **konstant fremdrivende legato**, kun brudt af rytmestrukturen i bastonerens underliggende tempo. **Rytmen** i sangen er ligeledes konstant og forudsigelig gennem **4/4-takten**, samtidig med at **melodien** er let-gennemskuelig via fornemmelsen af en **bevægelse indenfor tætte harmoniske trin** ($A \rightarrow F^{\#m} \rightarrow Hm \rightarrow A \rightarrow E$), som via bevægelsen mellem **tonika, dominant, subdominant og deres tilhørende parallelakkorder** giver fornemmelsen af en konstant tilbagevenden til udgangspunktet. Jeg vurderer derfor at akkompagnementet til "Så klart" har været faciliterende for Grys udtryk og budskab med sangen, således at hun har kunnet udfolde sine ideer og tanker på en konstruktiv måde, ved at have en tryk base i et lettilgængeligt melodisk udgangspunkt. Dette betragter jeg som et væsentligt udgangspunkt for, at Gry følelsesmæssigt har kunnet udvikle sig i retning af en bredere forståelse for sin egen identitet og virkelighed, gennem et faciliterende musikalsk afsæt.

Eksempel 2 opsummeres her med en opsamlingsboks, som præsenterer underkategorien *stemmeføring/musikalske parametre*:

Opsamlingsboks 5: Sammenfatning af underkategoris karakteristika i forhold til eksempel 2

<p>Stemmeføring /musikalske parametre (jævnfør afsnit 8.2.3., tekstboks 4)</p>	<p><i>Stemmeføring i forbindelse med god mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikker intonation • Rene toner • "Fin" jævn klang • Luft på stemmen • Luftig tekstur og dynamisk frihed • Pauser <p><i>Stemmeføring i forbindelse med pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Usikker intonation • Uren tonehøjde og melodi • Rystende klangfarve • Kraftigt stemmeleje • Tæt dynamik og tekstur • Ingen pauser (legato) <p><i>Musikalske parametre:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Melodisk tilpasning til narrativets budskab • Durtonalitet → molharmonisering • Stilart: popmusik • Kontinuerlige akkorder • Akkorder i konstant fremdrift • Konstant og forudsigelig rytme (4/4) • Let-gennemskuelig melodi → bevægelse indenfor tætte harmoniske trin
---	---

9.2.3. Eksempel 3

Dette eksempel belyser sidste indspilning af sangen "Så klart". Eftersom budskabet i sangen var et tilbagevendende emne i hele musikterapiforløbet med Gry, var det først i 6. session, at Gry ytrede sin mening om, at sangen var færdig, og udmeldte et ønske om at indspille den en sidste gang, så hun kunne blive tilfreds med resultatet og have udfærdiget et færdigt produkt. Eksemplet kan høres på en audiofil på DVD'en, anført som "Sangtekst, eksempel 9.2.3."

Omkvæd: *Du, du er det dejligste jeg har*
 Mit liv bliver så klart
 Du, du er det dejligste jeg har
 Mit liv bliver så klart

Vers: *Dit smil og din glæde*
 Din kærlighed som giver varme
 Når jeg er trist og har det svært
 Står du der med åbne arme.

Omkvæd: *Du, du er det dejligste jeg har*
 Mit liv bliver så klart
 Du, du er det dejligste jeg har
 Mit liv bliver så klart

9.2.3.1. Stemmeføring

Grys stemmeføring er i dette eksempel meget kongrueret og enslydende sangen igennem. Hun synger gennemgående i sangen med meget luft på stemmen, hun har overskud til at lave vibrato på enkelte af tonerne, og størstedelen af tonerne er intoneret rent og melodisk korrekt. Tonerne synges meget legato, og hun overlader ikke meget plads til pauser. Klangfarven på Grys stemme synes ensartet "fin" og jævn sangen igennem, og dynamikken ændrer sig ikke på samme måde, som det sås i forrige eksempel (jævnfør afsnit 9.2.2.). Denne harmoniserede version af sangen opfatter jeg som et tegn på, at Gry gør sig umage for at det skal lyde "godt", idet det er sidste og "afgørende" indspilning af sangen. Endvidere ser jeg ensformigheden ved Grys stemmeføring som et tegn på, at Gry ikke på samme måde som i første indspilning er følelsesmæssigt nærværende i forhold til budskabet og emnet i sangen. Det er ikke længe på samme måde hendes ord og hendes sang, men mere 'bare' en sang.

Eksempel 3 opsummeres her med en opsamlingsboks, som præsenterer underkategorien stemmeføring:

Opsamlingsboks 6: Sammenfatning af underkategoris karakteristika i forhold til eksempel 3

Stemmeføring (jævnfør afsnit 8.2.3., tekstboks 4)	<i>Stemmeføring:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Meget luft på stemmen • Vibrato • Ren intonation • Melodisk korrekt • Legato → næsten ingen pauser • Ingen ændring i dynamik • "Fin" og jævn klangfarve
--	--

9.2.4. Sammenfatning

Narrativet i sangen "Så klart" har gennem analysen givet mig et indtryk af, at Gry både pseudomentaliserer og udviser en god mentaliseringsevne gennem sin fortælling om moderen. I sin sang udviser hun en evne til eksplicit mentalisering, hvilket står i tæt overensstemmelse med tilknytningsperspektivet. Grys tilknytningsadfærd har i de tre eksempler vist tendenser mod et ambivalent tilknytningsmønster gennem en tvetydighed i strategierne. Stemmeføringen var meget forskellig fra første (eksempel 2) til sidste (eksempel 3) indspilning af sangen, hvor eksempel 2 giver et mere avanceret billede af Grys mentaliseringsprocesser og tilknytningsstrategier end eksempel 3. Dette vil yderligere blive diskuteret i kapitel 11 under del IV.

10. Delkonklusion

I dette kapitel har jeg via analyser af Grys verbale udsagn samt af sangteksten fra sangen "Så klart" opnået større forståelse for Grys mentale og tilknytningsmæssige strategier og processer. Jeg har gennem analyseprocessen fundet indikationer på både god mentalisering og pseudomentaliserende adfærd samt tilsvarende karaktertræk og strategier hos Gry, som peger i retning af et ambivalent tilknytningsmønster. Ydermere har jeg gennem undersøgelse af Grys stemmeføring erfaret, at der kan peges på en sammenhæng mellem de stemmemæssige parametre og hendes mentale processer. Musikalske parametre er ligeledes blevet undersøgt og analyseret i de eksempler, hvor de gjorde sig gældende, og her fandt jeg, at disse har haft faciliterende indflydelse på sangskrivningsprocessen, og derigennem Grys følelsesmæssige identitetsudvikling.

Analysen har vist, at sangskrivningsprocesser i musikterapi kan gøre det muligt for klinikere at forstå en klients evne til mentalisering både gennem verbale samtaler og musikalsk interaktion, hvilket står i tæt relation til Strehlow's beskrivelse af musikterapis indflydelse på og forståelse af mentaliseringsprocesser hos klienter (Strehlow 2009) (se endvidere afsnit 8.2.). Jeg vil i specialets del IV i kapitel 11 præsentere og triangulere de fundne resultater fra analysen yderligere, for at undersøge om der findes en sammenhæng mellem disse.

Del IV

I denne sidste del af specialet vil jeg via sammenbinding og diskussion af viden og erfaringer indhentet fra casematerialet og teori- og litteraturgennemgangen forsøge at udvide mit vidensfelt gennem en undersøgelse af mulige sammenhænge mellem delene samt en perspektivisk anskuelse af helheden. Derved videreføres abduktionen (jævnfør afsnit 2.2.), som påbegyndtes i analysen. Kapitel 11 præsenterer specialets resultater via en triangulering af de synliggjorte udfald af analysen, mens jeg i kapitel 12 vil diskutere og perspektivere resultaterne og disses anvendelighed samt specialets teori, litteratur, metode og validitet. Undersøgelsesfænomenet søges tillige forstået via ny og bredere viden, inden jeg i kapitel 13 vil konkludere endeligt samt besvare problemformuleringen.

11. Præsentation af resultater

Gennem specialet har jeg undersøgt hvordan mentalisering, som en del af følelsesmæssig identitetsudvikling hos en 15 årig pige, der er anbragt hos en plejefamilie, kan forstås ud fra musikterapeutisk sangskrivning. En præsentation af de fremkomne resultater fra min undersøgelse af teori, litteratur og praksis vil være fokus i dette kapitel af specialet, der er bygget op over de tre underkategorier *mentalisering*, *tilknytning* samt *stemmeføring og musikalske parametre*, introduceret i kapitel 8, samt en komparativ triangulering af disse.

11.1. Mentalisering

I dette afsnit præsenteres min fremkomne forståelse for Gry's mentaliseringsevner, der bygger på hendes verbale udsagn og narrative egenskaber udtrykt både i sangtekst, og i processen, hvor sangen "Så klart" blev komponeret (jævnfør kapitel 9).

11.1.1. Verbale udsagn

I analysens tre eksempler under afsnit 9.1., som behandler et udvalg af Gry's verbaliseringer fra sangskrivningsprocessen, fandt jeg tegn på både god mentalisering og pseudomentaliserende adfærd. Grundet sangens emne, som centraliserede sig om Gry's forhold til sin mor, drejede vores samtaler sig primært om moderen, men også om den nærliggende omstændighed, at Gry ikke har mulighed for at bo hjemme hos hende. Det var min klare opfattelse, hvilket også kan ses ud fra opsamlingsboks 1, 2 og 3, at Gry svingede mellem at udtrykke sig ud fra sin indre og sin ydre virkelighed. Den indre følelsesmæssige virkelighed gav sig til udtryk i en evne til god mentalisering (jævnfør afsnit 9.1. eksempel 1 og 2). Jeg vurderede, at Gry både matchede kendetegnene i forhold til sin egen mentale funktion samt i relation til andre menneskers tanker og følelser. Den ydre virkelighed, syntes påvirket af ydre omstændigheder og instinktive forsvarsmekanismer, som kom til udtryk gennem pseudomentaliserende adfærd (jævnfør afsnit 9.1. eksempel 1 og 3), og jeg oplevede, at Gry både udviste anmassende, destruktivt upræcise samt overaktive pseudomentaliserende kendetegn (se opsamlingsboks 7 nedenfor).

11.1.2. Sangtekst

I eksempel 1 under afsnit 9.2., hvor jeg analyserer sangteksten, fandt jeg ligeledes kendetegn på både god mentalisering og pseudomentaliserende adfærd hos Gry. Der kan argumenteres for, at Gry udviste god mentalisering og narrative evner ved at give udtryk for at have lyst til at skrive en selvbiografisk sang. Gennem Gry's fortællerstil viste sangen sig imidlertid at udtrykke begge former for mentaliserings-

processer, som indikerede en sammenblanding af komplekse, ikke-mentaliserende beskrivelser og følelsesmæssigt nærværende erkendende beretninger (se endvidere nedenstående opsamlingsboks 7).

11.1.3. Delopsamling

Opsummerende giver Grys mentaliseringsevner i de anførte verbaliseringer samt i sangteksten et indtryk af, at Gry somme tider evner at lytte til sin indre virkelighed, hvorved hun giver plads til selvrefleksion. På andre tidspunkter lader hun sig imidlertid styre af ydre omstændigheder, og som en forsvarsmekanisme sætter hun en facade op, som kan skærme hende fra at genkalde de alt for smertelige traumatiske oplevelser, hun har gennemgået i sit liv. Det er mit indtryk, at sangskrivningsprocessen har muliggjort en underbevidst forståelse hos Gry samt en bevidst forståelse hos mig for disse perspektiver af Grys mentaliseringsevner, blandt andet gennem de verbale samtaler om sangens centrale emne. Opsamlingsboks 7 vil sammenfatte elementer fra afsnit 11.1. om Grys mentaliseringsevne (se endvidere afsnit 8.2.1., tekstboks 2 og bilag 1), ud fra analysens to overordnede undersøgelsesfoki; *verbale udsagn og sangtekst*:

Mentalisering	
<p>Verbale udsagn: (jævnfør afsnit 9.1.)</p>	<p><i>God mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Opfattelse af egen mentale funktion</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Udviklingsperspektiv ▪ Realistisk skepsis ▪ Konflikt • <u>I relation til andre menneskers tanker og følelser</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tilgivelse <p><i>Pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Anmassende</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beskriver viden og følelser med en fylde og kompleksitet, der med stor sandsynlighed ikke er baseret på realiteter ▪ Falder tilbage på ikke-mentaliserende beskrivelser, når hun udfordres • <u>Destruktiv upræcis</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fornægtelse af objektive realiteter, hvorved den subjektive oplevelse undermineres • <u>Overaktiv</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Idealisering af indsigt for indsigtsens egen skyld
<p>Sangtekst: (jævnfør afsnit 9.2.)</p>	<p><i>God mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Opfattelse af egen mentale funktion</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Udviklingsperspektiv ▪ Realistisk skepsis ▪ Nysgerrighed mht. sig selv • <u>I relation til andre menneskers tanker og følelser</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tilgivelse • <u>Selvrepræsentation</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Veludviklede pædagogiske evner og evner til at lytte <p><i>Pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Anmassende</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beskriver viden og følelser med en fylde og kompleksitet, der med stor sandsynlighed ikke er baseret på realiteter ▪ Falder tilbage på ikke-mentaliserende beskrivelser, når hun udfordres • <u>Destruktiv upræcis</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fornægtelse af objektive realiteter, hvorved den subjektive oplevelse undermineres

11.2. Tilknytning

I dette afsnit præsenteres min forståelse for Grys tilknytningsstrategier, baseret på hendes verbale udsagn og narrative egenskaber i både sangtekst og i processen, hvor sangen "Så klart" blev komponeret (jævnfør kapitel 9).

11.2.1. Verbale udsagn

I Grys verbale udsagn, præsenteret under afsnit 9.1., synes jeg at spore karaktertræk og strategier, som indikerer et ambivalent tilknytningsmønster. Tilkendegivelser om at have svært ved at rumme traumatiske oplevelser, aktivering af sine forsvarsmekanismer med ekstrem loyalitet og forsvar af moderens

rolle og handlinger i sit liv samt overdetaljerede fortællinger, som virkede styret af ydre påvirkninger, er blot nogle af de indikationer, som pegede i retning af et utrygt-ambivalent tilknytningmønster hos Gry (jævnfør afsnit 5.1.1. og 8.2.2.). Disse perspektiver kan sættes i relation til Bowlby's beskrivelser af, at forsvarsmekanismer beskytter individet mod at mærke psykisk smerte og forvirring ved en nedlukning af tilknytningssystemet, som følge af uforløst vrede mod moderen (jævnfør afsnit 5.1.). Samtidig oplevede jeg hos Gry momentane evner til at fortælle på en følelsesmæssigt nærværende måde, hvor detaljerne i fortællingerne synes at stemme overens med hendes mentale tilstedeværelse og udtryk. Dette gav mig en formodning om, at Grys indre arbejdsmodeller retter sig ind efter de tilknytningserfaringer, hun gennem livet har gjort sig, både i sine første leveår hos moderen og i de efterfølgende år hos sine plejeforældre (se opsamlingsboks 8).

11.2.2. Sangtekst

De tilknytningmæssige strategier, jeg bemærkede i Grys sangtekst, kunne vurderes ud fra flere tilknytningsskarakteristika. Mens omkvædet i sangen syntes overdrevet og usammenhængende i forhold til virkelighedens kendsgerninger, hvilket er kendetegnende for et utrygt tilknytningmønster, kunne jeg i verset fornemme en ærlig og følelsesmæssigt nærværende fortælling, med kongruens mellem handling og detaljer fra Grys indre følelsesliv, hvilket er karakteristisk for et trygt tilknytningmønster. Strategierne, som indikerede det utrygge tilknytningmønster, fandt jeg retningsbestemt af et ambivalent tilknytningmønster, taget i betragtning af Grys aktivering af forsvarsmekanismer samt loyalitet og forsvar af moderen.

11.2.3. Delopsamling

Samlet set har jeg i analysen af Grys verbale udsagn samt sangteksten fra "Så klart" kunnet orientere mig i retning af en forståelse for, hvilke tilknytningstrategier Gry anvender, og hvordan hendes indre arbejdsmodeller tilpasser sig hendes tilknytningserfaringer. Min tolkning af dette er, at Grys strategier peger i retning af et ambivalent tilknytningmønster, på trods af de momentane karaktertræk, som er sammenlignelige med trygt tilknytningssadfærd. Det er mit klare indtryk, at forståelse for Grys tilknytningmønster har understøttet min forståelse for hendes mentale processer, idet de forskellige tilknytningstrategier optrådte parallelt med hendes mentaliseringsprocesser, samt kunne understøtte tilstedeværelsen af skift mellem god mentalisering og pseudomentaliserende adfærd hos Gry. Dette også på baggrund af min viden om, at tilknytningssmekanismer er tæt forbundet med mentaliseringsevnen (jævnfør afsnit 5.1., 5.1.1., 5.3. og 8.2.2.). Gennem analysen har jeg endvidere fundet, at de to forskellige dataanalyser har givet mig samme forståelse, og kan derudfra udlede, at tilknytningssmønstre både kan forstås ud fra verbale udsagn samt sangtekst skrevet under musikterapeutisk sangskrivning. Opsamlingsboks 8 sammenfatter afsnit 11.2. om Grys tilknytningssadfærd (se endvidere afsnit 8.2.2., tekstboks 3) ud fra analysens to overordnede undersøgelsesfoki; *verbale udsagn* og *sangtekst*:

Tilknytning	
Verbale udsagn: (jævnfør afsnit 9.1.)	<p><i>Utryg (ambivalent):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Livløs, overdeltjeret og usammenhængende fortælling • Aktivering af forsvarsmekanisme • Dækker over og tager moderens handlinger i forsvar • Styret af ydre påvirkninger • Svært ved at rumme og forholde sig til traumatisk smerte • Forsvar mod at mærke psykisk smerte og forvirring <p><i>Tryg:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Evne til at fortælle en følelsesmæssigt nærværende historie • Kongruens mellem detaljer og handling
Sangtekst: (jævnfør afsnit 9.2.)	<p><i>Utryg (ambivalent):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Overdrevet og usammenhængende beskrivelse • Aktivering af forsvarsmekanismer • Loyalitet overfor moderen <p><i>Tryg:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Narrativ kapacitet → evnen til eksplicit mentalisering • Følelsesmæssigt nærværende historie • Kongruens mellem detaljer og handling

11.3. Stemmeføring og musikalske parametre

I dette afsnit redegør jeg for min forståelse af Gry's stemmeføring, analyseret ud fra udvalgte eksempler af verbale udsagn samt stemmeudtryk i forbindelse med fremførelse af sangen "Så klart" (jævnfør kapitel 9). Endvidere giver jeg i afsnit 11.3.3. en kort opsummering af, hvilken funktion de musikalske parametre i form af terapeutens (mit) akkompagnement havde for processen og udførelsen af sangen (jævnfør afsnit 9.1.3. og 9.2.2.).

11.3.1. Verbale udsagn

Gennem analysen af Gry's verbale udsagn i de tre eksempler under afsnit 9.1., blev det klart for mig, at Gry's stemmemæssige udtryk ændredes parallelt med hendes mentaliseringsprocesser. Gry's stemme syntes overvejende monoton, klangløs, ustruktureret og dynamisk stillestående, når jeg fandt indikatorer på pseudomentaliserende adfærd via hendes udsagn, mens stemmens karakter og parametre primært forekom dynamisk omskiftelig, luftig, melodisk varierende og uforanderlig i rytmen, når hun udviste en god mentaliseringsevne (se opsamlingsboks 9 nedenfor).

11.3.2. Sangtekst

Som det gjorde sig gældende under de verbale udsagn, var der kongruens mellem Gry's mentaliseringsniveauer og hendes udtryk i sangstemmen under første fremførelse af sangen (eksempel 2, afsnit 9.2.2.). Samme parametre var fremtrædende, når jeg vurderede, at Gry enten pseudomentaliserede eller udviste evne til god mentalisering. Imidlertid viste det sig dog i eksempel 3, afsnit 9.2.3., at Gry's stemmemæssige udtryk havde karakter af god mentalisering gennem hele fremførelsen af sangen (melodisk sikker intonation, "fin" og jævn klang, luft på stemmen osv.). Ud fra denne observation tillægger jeg performancen en stor betydning, idet Gry gav udtryk for, at det var meget vigtigt for hende, at san-

gen blev indspillet godt og korrekt, i tilfælde af at hun skulle fremføre den for sin mor eller andre. Dette har givetvis betydet, at Gry har gjort sig umage for at få sin fineste og mest "rigtige" stemmemæssige lyd indspillet. Endvidere finder jeg det også relevant for forståelsen, at den sidste indspilning af sangen blev foretaget i 6. session, altså fire sessioner efter sangen blev lavet. I de mellemliggende sessioner har vi imidlertid påbegyndt at skrive en ny sang, hvorfor jeg mener, at indlevelsen i de følelsesmæssige aspekter ved komponeringen af "Så klart" var blevet gemt lidt af vejen. Jeg mener at kunne fornemme, at Gry i den sidste indspilning af "Så klart" ikke på samme måde var følelsesmæssigt nærværende i forhold til sangteksten, men i stedet satte al sin koncentration ind på at skulle lyde "rigtig" og få et godt produkt ud af sangen. I relation til min viden om, at emotioner har indflydelse på menneskers intonation, giver ovenstående observation god mening (jævnfør afsnit 8.2.3. og Austin 2008a, 2008b; Baker 2004; Storm 2007; Uhlig 2011).

11.3.3. Musikalske parametre

Improvisationen jeg spillede i eksempel 3 under Grys verbale udsagn, afsnit 9.1.3., anså jeg som værende faciliterende for Grys fortælling og udtryk, gennem få akkorder, gentagelser, molharmonisering og dynamisk stabilitet. Dette vurderede jeg ud fra en fornemmelse for at have understøttet Grys stemningsmæssige ståsted, således at musikken skabte et trygt rum for Gry at være og udtrykke sig i. Mit klaverakkompagnement til sangen "Så klart", analyseret i eksempel 2 af sangteksten, afsnit 9.2.2., synes ligeledes at have en fremmede effekt for Grys ønskede budskab med sangen, idet det melodiske udtryk var tilpasset det lyriske udtryk. Stilarten, som tenderede til popgenren, rytmen, de kontinuerlige akkorder og tætte harmoniske trin samt det konstant fremdrivende legato synes at have muliggjort en udfoldelse af ideer og tanker på en konstruktiv måde, gennem et let tilgængeligt melodisk udgangspunkt.

11.3.4. Delopsamling

Ovennævnte observationer af sammenhængen mellem Grys stemmeføring og mentaliseringsevne stemmer godt overens med Bateman & Fonagys (2007) tilkendegivelse af, at pseudomentalisering ofte kommer til udtryk i små forskelle i skift eller betoning, som synes anderledes end når en person udviser god mentalisering (ibid., s.117). I en analyse synes det altså muligt at undersøge menneskers mentaliseringsprocesser ved at studere parametre i stemmeføringen, hvilket Grys case synes at understrege (jævnfør kapitel 9). Jeg er imidlertid opmærksom på, at dette kan være individuelt fra klient til klient, og at de forskellige parametre med stor sandsynlighed vil variere. Jeg har fundet, at akkompagnement og improvisatorisk underlægningsmusik under sangskrivningsprocessen, var faciliterende for Grys udtryk samt støttende for hendes stemningsmæssige ståsted. Jeg betragter derfor musikken som medvirkende årsag til, at Gry følelsesmæssigt har kunnet udvikle sig i retning mod en bredere forståelse for sin egen identitet og livssituation gennem muligheden for at anerkende, forstå og udvikle sine mentale processer.

Opsamlingsboks 9 sammenfatter afsnit 11.3. om Grys stemmeføring (jævnfør afsnit 8.2.3., tekstboks 4), ud fra analysens to overordnede undersøgelsesfoki; *verbale udsagn og sangtekst*:

Stemmeføring/musikalske parametre	
Verbale udsagn: (jævnfør afsnit 9.1.)	<p><i>Stemmeføring i forbindelse med god mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Melodisk foranderlighed og variation • Mange klangfarver • Skift i dynamik • Luft på stemmen • Uforanderlig rytme <p><i>Stemmeføring i forbindelse med pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Melodisk monoton • Klangløs • Dynamisk stillestående • Manglende luft på stemmen • Stykvisse pauser • Usammenhængende rytme <p><i>Musikalske parametre:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Få akkorder • Gentagelser • Molharmonisering • Dynamisk stabilitet
Sangtekst: (jævnfør afsnit 9.2.)	<p><i>Stemmeføring i forbindelse med god mentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikker intonation → Rene toner • "Fin" jævn klang • Luft på stemmen • Luftig tekstur og dynamisk frihed • Pauser <p><i>Stemmeføring i forbindelse med pseudomentalisering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Usikker intonation → Uren tonehøjde og melodi • Rystende klangfarve • Kraftigt stemmeleje • Tæt dynamik og tekstur • Ingen pauser (legato) <p><i>Musikalske parametre:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Melodisk tilpasning til narrativets budskab • Durtonalitet → molharmonisering • Stilart: popmusik • Kontinuerlige akkorder • Akkorder i konstant fremdrift • Konstant og forudsigelig rytme (4/4) • Let-gennemskuelig melodi → bevægelse indenfor tætte harmoniske trin

11.4. Opsamlende triangulering

I de forudgående tre afsnit har jeg redgjort for den forståelse, jeg gennem analysen har opnået for Grys mentaliseringsevner, tilknytningsmekanismer samt stemmeføring. I analysen er det blevet tydeligt, at Grys tilknytningsstrategier kan understøtte min forståelse for hendes mentaliseringsprocesser og om-

vendt. Ligeledes har analysen af Grys stemmeføring vist sig nyttig i forhold til at skabe en dybere forståelse for samt præcisering af mentaliseringen. Opsummerende fandt jeg, at:

- 1) Grys mentaliseringsprocesser kunne forstås som skiftende mellem god mentaliseringsevne og pseudomentaliserende adfærd.
- 2) Grys indre arbejdsmodeller syntes at tilpasse sig hendes tilknytningserfaringer, hvilke overvejende indikerede et ambivalent tilknytningmønster.
- 3) Grys stemmemæssige udtryk syntes at afspejle mentaliseringsniveauet, således at mentaliseringen kunne aflæses af stemmeføringen.

Endvidere klargjorde min analyse, at underliggende improvisation under samtale samt klaverakkompagnement til sangen havde en faciliterende effekt for Grys udtryk og ønskede budskab.

Samlet set kan der gennem de fremlagte forståelser for Grys mentaliseringsprocesser, tilknytningsadfærd og stemmeføring anskues en sammenhæng mellem hendes kognitive og emotionelle processer. Narrativet i sangen, som blev skrevet i første session, viste sig i de efterfølgende sessioner at kunne forstås retrospekt af Gry gennem ny erfaring. Dette ses for eksempel i hendes måde at reflektere over historien i sangen, og over hvad moderen og hendes tvungne sociale vilkår har betydet og stadig betyder for hende. På denne måde kan Grys mentalisering og følelsesmæssige identitetsudvikling forstås klarere i lyset af sangskrivningsprocessen i vores musikterapiforløb. Det er min vurdering, at sangskrivningen har været medvirkende til, at Gry fik mulighed for at opnå større forståelse for sin egen identitet og livsverden, via bearbejdning af følsomme emner, relateret til sine tætte relationer.

12. Diskussion og perspektivering

I dette kapitel diskuteres specialets anvendte metode, herunder teori og litteratur, samt analysen og de fremkomne resultater. Undervejs vil jeg perspektivere til nyt relevant teori og litteratur, som enten understøtter eller udvider undersøgelsesfænomenet, og endvidere inddrages en diskussion af min videnskabssteoretiske tilgang til processen. Slutteligt følger overvejelser om muligheder i forhold til udvidelse af undersøgelsen.

12.1. Diskussion af metode

Jeg finder det relevant at diskutere metoden, som er anvendt til at behandle specialets undersøgelsesfænomen. Jeg vil derfor diskutere og perspektivere den anvendte teori i forhold til anvendelsen af denne som metode, samt diskutere analysemetoden, udviklet til forståelse af Grys tilknytningsmønstre, mentaliseringsprocesser samt stemmemæssige udtryk.

12.1.1. Metodekritik

Teori om tilknytning har fået en central plads i dette speciale, grundet undersøgelsesfænomenet. Tilknytningserfaringer fra den tidlige barndom har som beskrevet en særlig indvirkning på den tillærte mentaliseringsevne gennem de mellem menneskelige samspil, hvorfor det har syntes vigtigt, qua min undren om Grys mentale processer, at tilegne mig en forståelse for både trygge og utrygge tilknytningsmønstre. Argumentationen for at medtage af teori om affektregulering, på trods af manglen på vurdering af disse aspekter i analysen af casen med Gry (jævnfør kapitel 9), er, at teorien tegner et billede af, at affekter i den menneskelige identitetsudvikling har en vigtig indflydelse på mentaliseringen, gennem en følelse af stabilitet og permanens samt udvikling fra samregulering til selvregulering. Denne viden synes derfor uundværlig i forhold til analysen og den derigennem ønskede forståelse for Grys mentalisering, hvorfor jeg besluttede at inddrage dette i specialets teoridel.

Det blev klart for mig gennem bearbejdelsen af teori, at mentaliseringsbegrebet var meget komplekst, og indeholdt adskillige aspekter og facetter. Jeg er derfor bevidst om, at de udvalgte beskrivelser, jeg har valgt at inddrage i min gennemgang, blot er et lille uddrag af det omfangsrige begreb. For eksempel har jeg valgt at undlade beskrivelser af ekstremt dårlig mentalisering samt ikke-mentaliseringsniveau, idet det var min vurdering, inden begyndelsen af specialet, at Grys mentaliseringsniveau ikke befandt sig på så påfaldende et stadie. Desuden havde jeg viden om, at disse niveauer primært omfatter mennesker med svære psykiske problematikker, såsom borderline-personlighedsforstyrrelser. Valget faldt derfor naturligt på at beskrive den gode mentalisering samt pseudomentalisering, idet disse syntes mest tilrådelige for forståelsen af Grys mentaliseringsniveau. Havde omfanget af specialet været større, ville det have været spændende at sætte mig ind i samt redegøre for større dele af begrebet, hvilket kunne have givet mig en mere fyldestgørende indsigt i menneskers forståelse for sig selv og andre.

Musikterapeutisk sangskrivning er i specialet blevet præsenteret som værende et effektivt middel i forhold til at facilitere udvikling af kognitiv karakter, og ligeledes som et virkningsfuldt medie for klienter til at reflektere over fortid, nutid og fremtid, samt til at komme i kontakt med underbevidste mentale processer (jævnfør kapitel 6). Sangskrivning skildres endvidere specielt velegnet som metode i forhold til at facilitere følelses- og identitetsmæssige kompetencer hos unge, på grund af den store platform af muligheder, metoden indbefatter. I musikterapiforløbet med Gry fandt jeg, i relation til dette, sangskrivning yderst effektiv, idet metoden åbnede muligheder for Gry til både at italesætte svære følsomme emner

og samtidig ekspressivt give disse følelser en lyd, som var hendes egen, gennem musikkens medie. På denne måde mener jeg, via den musikalske interaktion i sangskrivningsprocessen, at have skabt forbindelse mellem Grys ydre og indre verden, hvilket kan have skabt grobund for en modning af hendes mentaliseringsniveau (jævnfør Strehlow 2009). Jeg vil tro, at mentaliseringsevner vil kunne analyseres ud fra andre musikterapeutiske metoder, i kraft af musikkens mangfoldige potentialer, så længe muligheden for verbal samtale og/eller refleksioner om den musikalske interaktion foreligger. Dette vil blive diskuteret yderligere nedenfor. Betragtningen af, at verbale evner hos klienter bliver beskrevet som en nødvendighed for udredning og forståelse af klienters mentaliseringsevner i teorien, står i tråd med socialkonstruktivismens sprogforståelse, hvor sproget konstituerer vores verden og identitet (Burr 2003). Her menes, at det verbale sprog har en central betydning for menneskets identitet, selverkendelse og selvforståelse, hvilket kan være af stor betydning for brugen af musikterapeutisk sangskrivning i søgen efter forståelse af klienters mentaliseringsniveauer. Gennem det tekstmæssige arbejde i sangskrivningen kan klienten verbalisere sine følelser, oplevelser og tanker, hvilket skaber grobund for følelsesmæssig forståelse af sig selv og andre, relateret til mentalisering. Det unikke ved sangskrivningen er yderligere, at denne verbale del ikke står alene, men tilbyder en musikalsk del, og at disse dele tilsammen skaber et produkt i form af en sang. Sammensmeltning af disse to dele kan, jævnfør musikterapilitteraturen, både fungere som middel til selvindsigt, -udtryk og udadvendt kommunikation. Dette er en vigtig faktor for følelsesmæssig identitetsudvikling og -forståelse, hvilket understøtter undersøgelsesfænomenet.

At sangskrivning kan benyttes til indsigt i og forståelse af klienters mentaliseringsevner er ikke et fænomen, jeg er stødt på, i den eksisterende musikterapilitteratur. Tilsvarende processer, såsom fremme af følelses- og identitetsmæssige kompetencer samt udviklingspotentialer er beskrevet, men en direkte kobling mellem disse processer og mentalisering er ikke foretaget før undersøgelsen, som er præsenteret i dette speciale¹⁷. Af andre undersøgelser, som præsenterer mentalisering i forbindelse med musikterapi kan nævnes Strehlow (2009), som beskriver improvisatorisk musikterapi som mentaliseringsfremmende middel, Trondalen & Skårderud (2007), som nævner mentalisering i forbindelse med improvisatorisk musikterapi og affektiv afstemning samt Hannibal et al. (2012), som integrerer tanker og principper fra MBT i forbindelse med procesorienteret musikterapi (PROM) i psykiatrisk behandling. Endvidere har lektor i musikterapi Niels Hannibal to tekster under udarbejdelse, omhandlende mentaliseringsbaseret behandling (MBT) og improvisation i musikterapi (under udgivelse1) samt improvisatorisk musikterapi i forbindelse med implicit og eksplicit mentalisering (under udgivelse2). Mentalisering som begreb og forståelsesramme for klienter har altså allerede vundet indpas i litteraturen, når der er tale om improvisatorisk musikterapi. Stadig findes mangel på forståelse af mentalisering i forhold til musikterapeutisk sangskrivning. De primære målsætninger for sangskrivningen, fremført i musikterapilitteraturen, præsenteret i kapitel 6, har været at undersøge hvilke opnåelser klienter har fået via sangskrivningsmetoden, i form af udvikling af selvværd, opnåelse af indsigt i tanker og følelser osv., men selve metoden til at opnå disse målsætninger har ikke fremgået tydeligt i detaljeplanet. Derfor finder jeg det innovativt for musikterapilitteraturen, at der via dette speciale introduceres, at analyse af de stemmæssige parametre hos klienter kan underbygge forståelsen for deres mentaliseringsprocesser. Dette kan også være første skridt på vejen i forhold til at udfylde den førromtalte mangel på analysemetoder til de musikalske aspekter i forbindelse med musikterapeutisk sangskrivning (jævnfør afsnit 8.2.).

¹⁷ Hvorvidt der findes upubliceret materiale på området kan jeg naturligvis ikke bevidstgøre mig om, jeg kan blot forholde mig til, hvad min litteratursøgning har afstedkommet.

12.1.2. Analysemetodekritik

Givet undersøgelsesfænomenet, var det interessante ved at undersøge og sætte mig ind i begrebet mentalisering især beskrivelser af, hvordan man som kliniker kan forstå en klients mentaliseringsevne. Til dette benyttede jeg Bateman & Fonagys guide (2007). Guiden er, som tidligere beskrevet, udarbejdet som et værktøj til klinikere, der ønsker at vurdere klienters evne til mentalisering, og er særligt rettet mod arbejdet med klienter med borderline-personlighedsforstyrrelser. Det kan derfor diskuteres, hvorvidt denne guide er hensigtsmæssig at benytte til forståelse af Grys mentaliseringsevner, givet, at hun ikke er diagnosticeret indenfor disse mere alvorlige former for psykiatiske problematikker. Teorien gjorde det dog tydeligt, at MBT også er en gavnlig tilgang i forbindelse med andre problemområder (Bateman & Fonagy 2007), hvorfor jeg vurderede, ligeledes med baggrund i den tilegnede viden om tilknytningsrelationers indvirkning på mentaliseringen, at denne guide var egnet til analyse og forståelse af Grys mentaliseringsprocesser. Som beskrevet, valgte jeg således at fokusere på *god mentalisering* og *pseudomentalisering* velvidende, at jeg ikke ville kunne udføre en lige så gyldig og detaljeret analyse af Gry, som hvis jeg havde foretaget et interview med hende, hvilket MBT lægger op til som metode. Jeg har derfor måttet modificere fremgangsmåden og i stedet se på de videoklip, jeg havde optaget under Grys og mit musikterapiforløb, og analysere disse på baggrund af de verbale udsagn, Gry under forløbet gjorde, samt sangteksten fra sangskrivningsforløbet. På denne måde har jeg indirekte opnået data, som, i stedet for interview, kunne bruges til tolkning og forståelse af hendes mentaliseringsniveau. Ifølge Hannibal et al. (2012) er MBT en fordelagtig metode i forhold til at underbygge musikterapi, hvorfor de også bruger denne i deres manual (PROM) i arbejdet med psykiatiske patienter.

Metoden til at vurdere og forstå Grys tilknytningsmønstre udarbejdede jeg på baggrund af teori på området. Jeg har således ikke vurderet Gry ud fra nogen valideret tilknytningsmodel, hvilket kan have begrænset validiteten af mine fremkomne resultater og vurderinger af Grys tilknytningsmønstre, desuden set i lyset af bias. Havde jeg vidst på forhånd, inden musikterapiforløbet med Gry, at jeg ville lave denne form for undersøgelse i dette speciale, kunne jeg have indhentet data i form af interviews og spørgeskemaer, og dermed have haft forudsætning for at benytte en tilknytningsmodel, affattet af Bartholomew & Horowitz (1991), udarbejdet til vurdering af klienters tilknytningstype. I lighed med min beslutning vedrørende datamateriale til vurdering af mentaliseringen, valgte jeg i stedet at udforme en metode, som kunne bruges til det datamateriale, jeg havde til rådighed, og undersøgte derfor litteraturen efter kendetegn, der forbandt sig med henholdsvis tryk og utryk tilknytning. På denne måde synes jeg at kunne argumentere for pålidelighed i mine fremkomne resultater. Hvis jeg skulle arbejde videre med undersøgelsen, ville jeg gøre mig overvejelser om indsamling af denne form for data inden musikterapiforløbet start. Givet omfanget af sådanne uddybende undersøgelser af både interviewdata i forhold til mentaliseringsforståelse samt interview- og spørgeskemaundersøgelser i forhold til vurdering af tilknytningstype ville dette givetvis bevirke et omfattende datamateriale, som ville egne sig bedre til større forskningsprojekter end det i specialet præsenterede.

I overensstemmelse med ovenstående har jeg endvidere måttet udforme min egen metode til vurdering af Grys stemmeføring, som i denne undersøgelse definerer de primære musikalske parametre i analysen. Begrundelsen for dette beror på den førnævnte mangel på analysemetoder, som beskæftiger sig med musikalske aspekter af sangskrivning. De valgte kriterier for stemmemæssige parametre har jeg således defineret via inspiration fra andre musikterapeuter og forskeres undersøgelser af stemmens funktioner af både emotionelt orienterende og informerende karakter (jævnfør afsnit 8.2.3., Austin

2008a, 2008b; Baker 2004; Storm 2007; Uhlig 2011). Sanne Storm (2007) har blandt andet udviklet metoden og tilgangen *psykodynamisk stemmeterapi*, som anvender den menneskelige stemme som et konkret terapeutisk redskab. Hun beskriver stemmen som et "(...) *sanse-motorisk fænomen, hvor psykologiske og fysiologiske mekanismer indgår i et konstant samspil*" (ibid., s.453), og skildrer, at det stemmemæssige udtryk er et aftryk af det enkelte menneskes psyke og handlemønstre. Her forstås, at stemmen er et medie, som fortæller noget om menneskets nuværende vilkår, selvbillede og perception, idet den er uløseligt knyttet til menneskets følelsesliv (ibid.). Viden om, at stemmen er et kommunikationsmiddel til forståelse af menneskers indre følelser, emotioner, oplevelsesverden med mere, hvilket relaterer sig til mentaliseringsprocesser, er således veldokumenteret i litteraturen. At anvende analyse af stemmemæssige parametre til at understøtte forståelsen for mentalisering er til gengæld en metode, jeg ikke er stødt på før i litteraturen. Dette gør derfor muligvis undersøgelsen i dette speciale til den første af slagsen, som sætter et nyt perspektiv på stemmens mangfoldige udtryksegenskaber.

Mentalisering af høj kvalitet, også forstået som god mentalisering, kan inddeles ud fra de fire kategorier, illustreret i tekstboks 2, afsnit 8.2.1. og bilag 1. En undren, jeg gjorde mig, under anvendelsen af disse, var blandt andet beskrivelsen "veludviklede pædagogiske evner og evne til at lytte" under kendetegnet "selvrepræsentation". Ordvalget "veludviklede pædagogiske evner" synes for mig misvisende, i forhold til casen med Gry. Selvom jeg kan finde indikationer hos Gry på det, som beskrivelsen af dette kendetegn indeholder (at hun er i stand til at forklare hændelser og sammenhænge for andre mennesker) i analysen af sangteksten (afsnit 9.2.1.), finder jeg ikke dette ensbetydende med, at hun rummer veludviklede pædagogiske evner. Betegnelsen af dette kunne i casen med Gry med fordel have været "narrativ kapacitet" eller "selvbiografiske evner", relateret til hendes eksplicite mentaliseringsevner, hvilket ville have været en mere passende benævnelse, som tillige understøtter de beskrevne karakteristika af kendetegnet (se bilag 1). I arbejdet med andre klienter ville den oprindelige betegnelse muligvis have været passende, hvilket jeg er bevidst om, kan være individuelt fra klient til klient. I Bateman & Fonagys guide står der endvidere, at der skal scores indenfor alle fire kategorier, når vurderingen af god mentalisering hos klienter indtræffer (Bateman & Fonagy 2007, s.110). I casen med Gry fandt jeg ikke kendetegn fra sidste kategori "Generelle værdier og holdninger" i de udvalgte eksempler, hvorfor det kan stilles til diskussion, om jeg kan konkludere på en sådan forekomst hos Gry. Givet min modificerede fremgangsmåde, hvor jeg ikke havde til hensigt at finde endegyldige konklusioner på min problemstilling (jævnfør afsnit 2.2.), finder jeg alligevel mine tolkninger og vurderinger af Gry's mentaliseringsprocesser egnede i forståelsesøjemed. Bateman & Fonagy beskriver endvidere at de fleste tilfælde af pseudomentalisering tilhører en af de tre kategorier, præsenteret i tekstboks 2, afsnit 8.2.1., men at disse er tilbøjelige til at overlappes (Bateman & Fonagy 2007, s.117). Denne heuristiske kategorisering har vist sig at være tilfældet i casen med Gry, idet hun udviste kendetegn fra alle tre kategorier. Gry's mentaliseringsprocesser har således givet mig en forståelse af, at hun udviser begge former for mentalisering, og at disse ofte overlapper hinanden. Om denne proces er bevidst eller ubevidst kan jeg kun gøre mig formodninger om, men det er min opfattelse, ud fra analysen af datamaterialet, at Gry ikke altid selv er i stand til at styre, hvornår hun mentaliserer på et højt niveau eller pseudomentaliserer. Derimod synes jeg at fornemme en bevidsthed om, hvornår hun udtrykker sine indre følelser, og hvornår hun lader sig styre af ydre påvirkninger og bruger sine forsvarsmekanismer¹⁸, forstået på den måde, at hun bevidst tilpasser sine indre arbejdsmodeller efter om hun føler sig følelsesmæssigt tryk eller utryk ved et givet

¹⁸ Ved for eksempel at beskrive svære situationer med tillærte sætninger, jævnfør afsnit 9.1.3.II.

samtaleemne. Koblingen mellem disse tilknytningsmønstre og mentaliseringen, eller nærmere betegnet hendes forståelse af sine egne indre følelsesmæssige processer, synes dog, ifølge min opfattelse, ikke at være en bevidstgjort proces hos Gry. Givet den kognitive kompleksitet hos teenagere, hvor tanker om egne og andres følelser og motivationer er komplicerede, ser jeg betydelig sammenhæng mellem de ovennævnte forståelser af Grys forståelse af egne processer og unge menneskers basale mentaliseringsniveau (jævnfør afsnit 5.4.). Man kan i casen med Gry derfor foretage den vurdering, at hun kan have behov for hjælp fra omgivelserne til at understøtte sin evne til mentalisering, hvilket jeg igennem dette speciales studie synes at have fundet, at musikterapeutisk sangskrivning kan være en effektiv metode til.

12.2. Diskussion af analyse og resultater

Diskussionen videreføres i dette afsnit med redegørelser og nye overvejelser i forhold til analyse af casen med Gry samt de fremkomne resultater deraf.

12.2.1. Analyseevaluering

Qua afsnit 12.1.2., har jeg i analysen af specialets case valgt at udvikle mine egne kriterier i form af en analysemetode til forståelse af Grys mentalisering i sangskrivningsprocessen, grundet mangel på en sådan i den eksisterende litteratur. Givet min relation til Gry, opstået gennem vores 4 måneder lange musikterapiforløb, vil jeg naturligt have et kendskab til Grys adfærdsmønstre, som en udenforstående, der skulle vurdere casematerialet, ikke ville have. Mine resultater af analysen og undersøgelsen skal derfor forstås i lyset af, at der kan være opstået bias under gennemførelsen af studiet. En måde, hvorpå jeg kunne have undgået dette, eller reduceret mine subjektive resultater, var, at have tilført analysen en ekstern bedømmelse, for eksempel gennem peer debriefing. Dette kunne have understøttet studiets validering, hvilket er et kriterium i al forskning (Helles & Køppe 2003). Havde jeg haft mulighed for at foretage undersøgelsen igen, ville jeg derfor vælge at bibringe dette perspektiv til analysen, hvilket kunne have givet nogle mere objektive observationer og tolkninger. I denne sammenhæng kan det også diskuteres, hvorvidt jeg har været påvirket af bias i mine udvælgelser af eksempler til datamaterialet. På baggrund af min udvælgelsesstrategi, som delvist har foregået på et teoretisk grundlag og delvist med fokus på sangskrivningsprocessen (jævnfør kapitel 9), mener jeg dog at kunne argumentere for at have foretaget en tilstrækkeligt objektiv udvælgelse.

I kraft af min kvalitative tilgang (jævnfør afsnit 2.1.1.), har jeg i specialets studie holdt fokus rettet mod undersøgelsesfænomenet gennem hele processen. Jeg har således beskæftiget mig med fænomenet over længere tid, hvilket har bevirket en dybdegående tilgang til materialet, som derved er blevet præ-senteret detaljeret og informationsrigt. Den formålsbestemte proces har skabt besvarelser af min undren gennem databehandlingen i analysen, som kan anskues centrale for casen med Gry, men ikke generaliserbare. Her kan nævnes den opståede forståelse af, at Grys stemmemæssige parametre synes at blive udtrykt i parallelle mønstre med opfattelsen af hendes mentaliseringsevner. Dette fremkomne kendskab er nyskabende, og kan muligvis være med til at inspirere forskere, som arbejder indenfor området, men givet casestudiets størrelse, er der ikke belæg for at anspore absolutte sandheder. MBT som guide til forståelse af Grys mentaliseringsevner lægger som udgangspunkt op til at finde specifikke og gyldige resultater, hvilket står i uoverensstemmelse med det kvalitative studie. Ved at modificere metoden, og tilpasse den undersøgelsens disponible datamateriale, har jeg imidlertid bevaret den kvalitative tilgang til udførelsen og udfaldet.

I analysen har jeg vedtaget at kalde sangteksten for et narrativ, hvilket jeg begrundet med det faktum, at budskabet heri kan forstås som en biografi, der beskriver en del af Gry og moderens fælles historie. Man kan her argumentere for, at jeg ligeledes kunne have brugt betegnelsen 'narrativ' om de verbale udsagn, da disse også havde indflydelse på udfaldet af denne historie. Årsagen til valget er et ønske om at gøre opdelingen og læservenligheden af undersøgelsesfokiene mere overskuelig. Jeg anser endvidere et narrativ som en udvalgt her-og-nu fortælling af en historie, som ikke nødvendigvis beretter hele sandheden om et individ (www.ordbogen.com). MBT har i relation til dette valgt, at det terapeutiske arbejde skal foregå i nuet, så hovedinteressen er rettet mod klientens verden i det nuværende øjeblik, og ikke i forhold til hvad der er sket tidligere, for at sikre sig, at den primære interesse er vendt mod klientens mentale tilstand og ikke dennes adfærd (Bateman & Fonagy 2007, s.137). Dette her-og-nu perspektiv er desuden en central del af PROM (Hannibal et al. 2012). I forløbet med Gry har jeg ligeledes holdt fokus mod det nuværende i hver session, hvor oplevelser, som er foregået uden for terapien eller i fortiden, som udgangspunkt blev benyttet til at belyse Grys nuværende følelser og tanker. Dette har vist sig at have været nyttigt for analysen af Grys mentaliseringsniveauer, givet anvendelsen af den modificerede metode af MBT. I kraft af min fænomenologisk inspirerede tilgang til undersøgelsen har jeg dog sikret mig at tilgå dataene med den erkendelse, at forståelsen for mennesker opstår gennem menneskets levede erfaringer, og at fortiden således er medbestemmende for, hvordan man som menneske fremtræder og handler (jævnfør afsnit 2.1.2.).

12.2.2. Resultatkritik

Resultatet af undersøgelsen, som er defineret af forståelse for Grys mentaliseringsniveauer, tilknytningsmønstre samt stemmeføring, har vist sig muligt at gennemføre via den anvendte udarbejdede analysemetode. Fundene indikerede en sammenhæng mellem Grys tilknytningsmønstre og mentaliseringssevner, hvilket yderligere blev understøttet af hendes stemmeføring, som ændrede sig markant i forhold til mentaliseringsevnen. Det kan imidlertid diskuteres, hvorvidt mine forståelser af Grys mentaliseringsniveauer er vurderet med den kendsgerning for øje, at sangskrivningsprocessen, som definerer datamaterialet, har befundet sig i opstartsfasen af vores samlede musikterapiforløb. Som Hannibal et al. (2012) beskriver, er det vigtigt for den terapeutiske proces, at der er dannet en relation og alliance mellem klient og terapeut, før klienten føler tillid og tør tale om svære emner. Ifølge forskerne er det centrale i den terapeutiske proces at "(...) skabe mulighed for at nye relationelle erfaringer kan ændre tidligere uhensigtsmæssige tilknytningsmønstre" (ibid., s.73), hvilket kan være fremmede for mentaliseringsevnen. Mennesker, som har oplevet et utrygt tilknytningsforhold i barndommen, har ofte tendens til at søge støttende relationer i nutiden (jævnfør afsnit 5.3.3.), og det kan anskues, at Gry på et sådant grundlag har knyttet sig til mig som terapeut meget tidligt i forløbet. I vores sidste session af musikterapiforløbet ytrer Gry selv, i forbindelse med evaluering på hele forløbet, at hun helt fra starten af forløbet havde en "uforklarlig tillid til mig som terapeut", og at hun "føjte, at hun kunne fortælle mig alt"¹⁹. Dette kan skyldes, at jeg indledningsvist i første session forklarede hende, at musikterapien var tiltænkt som et fortroligt rum, hvor der var plads til at udtrykke svære emner. Det er naturligvis en hårdfin balance at vurdere, om hendes udtrykte tillid er reel eller påtaget. En videre diskussion af klient-terapeut relatio-

¹⁹ Disse citater er ikke præsenteret som eksempler i specialet, men blev tilkendegivet af Gry i en evaluerende samtale om forløbet i sidste session af musikterapiforløbet. Gry forklarede i denne kontekst endvidere, at hun normalt ikke knytter sig til andre særlig hurtigt, men at hun havde følt en trykthed og et bånd til mig fra starten af forløbet, som havde tilladt hende at fortælle om sig selv på en måde, som hun ikke normalt gjorde til andre efter så kort tid.

nen og alliancen er for omfangsrigt til at blive uddybet i dette speciale. For yderligere redegørelse for fænomenet henvises til mit bachelorprojekt "Fokus på relation. At danne relation til en teenager med Aspergers syndrom i musikterapi" (Schmidt 2011).

Et af de fund, jeg gjorde gennem analysen, var, at første indspilning af sangen synes mere oplysende om Grys tilknytningsmønster og mentaliseringsniveau end sidste indspilning, analyseret ud fra hendes stemmeføring. Som tidligere beskrevet, tolkede jeg dette som en indikation på, at Gry under første indspilning var følelsesmæssigt nærværende i forhold til indholdet i sangteksten, hvorimod der i sidste indspilning synes at være overvejende fokus på stemmemæssig præstation og produkt. Ud fra dette kan der argumenteres for, at der er størst sandsynlighed for at opnå forståelse for klienters mentalisering og følelsesmæssige udtryk ved at optage og efterfølgende lytte til de stemmemæssige parametre fra første indspilning af en sangskrivningsproces frem for et eventuelt slutresultat, som kan forekomme mere indstuderet og 'korrekt' i sit udtryk.

For at begrænse omfanget af undersøgelsen valgte jeg at undlade beskrivelser og overvejelser i forhold til Grys ADHD diagnose, for at koncentrere mig om hendes sociale vilkår. Kort fortalt er ADHD en kognitiv funktionsnedsættelse, som medfører forstyrrelser af opmærksomhed, impulsivitet og aktivitet (Gads Psykologileksikon 2007; Simonsen & Møhl 2010). Nogle af de vanskeligheder, affødt af diagnosen, som kan hæmme mentaliseringsevnen, er vanskeligheder i forhold til koncentration og styring af tanker, samt emotionel dysregulering og overdreven fokusering på detaljer (Simonsen & Møhl 2010). Jeg er derfor opmærksom på, at diagnosen kan have påvirket de opnåede resultater af undersøgelsen. Samtidig har jeg en viden om, at mennesker med ADHD oftest har en her-og-nu præget tilgang til beskæftigelser og handlinger, hvilket givetvis har fordelagtiggjort min tilgang til Grys nuværende følelser og tanker i sessionerne (jævnfør afsnit 12.2.1.).

12.3. Videnskabsteoretiske overvejelser

Min overvejende videnskabelige tilgang til undersøgelsesfænomenet har været indplaceret under det humanistiske paradigme og metodisk indenfor hermeneutikken og fænomenologien. Jeg har gennemgående i specialet opnået forståelse for helheden af undersøgelsesfænomenet gennem empiri, teori og litteratur samt en diskussion af forholdet mellem disse, hvilket har skabt en cirkulær proces. Jeg har fundet denne metode yderst anvendelig for opnåelsen af fundende, idet disse har skabt nye forståelser, som atter har frembragt ny undren og nye spørgsmål. Dette vil yderligere blive diskuteret i nedenstående afsnit.

En overvejelse, jeg efter bearbejdelsen af det samlede materiale i specialet har gjort mig, er min formåen i forhold til at sætte min forforståelse i parentes, jævnfør min fænomenologisk inspirerede tilgang. Jeg vil ikke umiddelbart vove den påstand, at det er lykkedes mig at slippe mine forudfattede ideer og holdninger fuldstændigt, således at jeg ikke har været farvet af min viden om Gry forud for teori- og litteraturgennemgangen. Derved er jeg opmærksom på, at dette kan have haft betydning for min tilegnede viden, grundet min bias. I virkeligheden kan man sætte spørgsmålstejn ved, hvorvidt det i det hele taget er muligt som forsker at sætte sin forforståelse på standby? Min umiddelbare holdning er, at dette vil være umuligt at argumentere for, da alle epistemologisk set besidder en form for viden om menneskers væren i verden, grundet deres eksistens og egne oplevede livserfaringer, hvilket, gennem en ontologisk iagttagelse, utvivlsomt vil nuancere nye tilegnede opfattelser af verden. Jeg kan derfor tilslutte

mig Birklers beskrivelse: *"Som person kan jeg med andre ord ikke være bevidst om 'intet', men er altid bevidst om noget"* (Birkler 2005, s.104). Ved at triangulere mine fundne resultater i analysen mener jeg dog at kunne argumentere for, at jeg har taget de forholdsregler, der var mig muligt, for at opnå de mest præcise resultater, på trods af mit føromtalte retrospektive ønske om inddragelse af peer debriefing.

Endvidere er der fremkommet nye perspektiver, gennem bearbejdelsen af casen med Gry, via fundet af den stemmemæssige indflydelse på forståelsen af mentaliseringsprocesser. Psykologen Emil Kruuse (2007) beskriver flere forskellige formål med et terapeutisk casestudie, som har vist sig at være væsentlige, i forhold til specialets udfald. Han beskriver blandt andet at et terapeutisk casestudie kan a) fremme klinisk nytænkning, b) støtte eksisterende teoretiske synspunkter og c) bevirke, at der udvikles nye teknikker (ibid., s.84). Disse perspektiver kan alle relateres til resultatet af undersøgelsesfænomenet, hvilket skaber en bredere vidde på specialets metodiske indplacering end først antaget, samt en nyskabende position i musikterapeutisk litteratur.

12.4. Udvidelse af undersøgelsen

Som netop beskrevet, har fundene gennem undersøgelsen afstedkommet ny undren og nye spørgsmål i forhold til undersøgelsesfænomenet. Undren vedrørende min egen tilstedeværelse i det musikterapeutiske arbejde med Gry er en af de betragtninger, som jeg her synes er vigtig at redegøre for. Via genemsyn af de mange videooptagede sessioner med Gry, er det blevet synligt for mig, at jeg har været meget påpasselig i mine dybdegående spørgsmål i forhold til de svære følsomme emner. Her kan for eksempel nævnes min udtalelse i eksempel 3, afsnit 9.1.3.: *"kunne du tænke dig at nævne noget af det? [pause] ... du behøver ikke..."* i forhold til, om Gry havde lyst til at inddrage sine følelser omkring ikke at bo hos sin mor, i sangen. Her stiller jeg et spørgsmål, men trækker hurtigt forespørgslen tilbage igen, muligvis med frygt for at overskride nogle svære grænser for Gry. I denne forbindelse kunne det måske have været givende, at lade Gry svare på mit spørgsmål, så jeg ikke farvede hendes refleksioner og derigennem muligvis hendes mentale tilstand i forhold til det givne emne. Denne reaktion kan naturligvis også ses i lyset af det tidlige stadie i musikterapiforløbet, sangskrivningsprocessen befandt sig på, og at jeg derved søgte at være ekstra omsorgsfuld og støttende i forhold til vores spæde relation. Et andet spørgsmål, som efter fuldblydelsen af undersøgelsen er fremkommet, er, hvilken betydning det har, at man som kliniker kan opnå forståelse for klienters mentaliseringssevner. Umiddelbart synes jeg at have fået en større forståelse for Gry som person, ved at opnå en forståelse for hendes mentale processer, hvilket ville kunne gavne et eventuelt videre forløb med hende. Forståelsen for hendes svingende mentaliseringsniveauer kan hjælpe mig som kliniker til at prioritere fokus på facilitering af disse, så hun derigennem selv opnår større forståelse for sine egne og andres mentale processer, og endvidere bliver mere vidende og fortrolig med sin egen følelsesmæssige identitet. Forståelse af mentaliseringsprocesser hos klienter kan herigennem synes gavnlige i forhold til arbejdet med deres egen forståelse af sig selv og andre, hvilket er betydningsfuldt for mig at vide, i forhold til mit fremtidige virke som musikterapeut.

I kraft af, at specialet har undersøgt mentaliseringsprocesser i musikterapeutisk sangskrivningsregi, findes denne metode anvendelig til formålet. Givet, at jeg ikke har fundet andre undersøgelser, som anvender sangskrivning i denne proces, er specialet derfor den første af sin slags i litteraturen. Ud fra mine resultater synes jeg at have sat fokus på, at denne interventionsform er givende i dette arbejde, især i forhold til muligheden for at verbalisere omkring mulige temaer og emner, sangen(e) kan indeholde,

samt de stemmemæssige parametre, som både kan analyseres og vurderes ud fra verbale udsagn samt sunget tekst. Skulle validiteten af disse fund skærpes, ville det kræve flere undersøgelser af samme stil. Dette speciales fund kunne således være mere pålidelige, hvis jeg for eksempel havde inddraget endnu en sangskrivningsproces med Gry, som kunne have tilkendegivet og vist de samme resultater. Dette blev dog for omfattende, i forhold til specialets givne rammer. Endvidere kunne det være spændende at udvide undersøgelsen til andre klienter, for at undersøge, om resultaterne viste det samme, eller om oplevelsen ville blive en helt anden.

13. Konklusion

Dette speciale har beskæftiget sig med spørgsmålet: *Hvordan kan mentalisering, som en del af følelsesmæssig identitetsudvikling, forstås ud fra sangskrivning i musikterapi med en teenager, som er anbragt hos en plejefamilie?* Denne problemformulering er blevet besvaret ud fra sammenstilling af teori og litteratur omhandlende tilknytning, affektregulering, mentalisering og sangskrivning samt empirisk materiale, bestående af udvalgte eksempler fra et caseforløb. Indgangsvinklen til besvarelse af problemformuleringen har været defineret af den kvalitative forskningsmetode, indplaceret under det humanistiske paradigme via inspiration fra hermeneutik og fænomenologi. Resultaterne af undersøgelsen er tilvejebragt ved hjælp af en modificeret udgave af mentaliseringsbaseret behandling (MBT) som guide og metode til analyse og forståelse af mentaliseringsprocesser samt egne udviklede metoder til forbedret forståelse af både tilknytningsmønstre samt stemmeføringsparametre.

Jeg har via undersøgelsen fundet, at mentaliseringsniveauer er mulige at analysere og forstå via et musikterapeutisk sangskrivningsforløb, indeholdende data i form af verbale udsagn fra klienten samt tilgængelig sangtekst fra sangskrivningsprocessen. Sangskrivningsmetoden har især vist sig anvendelig i kraft af muligheden for både verbale og musikalske interventioner, som tilsammen kunne skabe forbindelse mellem klientens indre og ydre virkelighed. Denne symbiose faciliterede mulighed for følelsesmæssig forståelse af sig selv og andre hos klienten, hvilket står i relation til mentaliseringsevnen. Resultaterne af specialets undersøgelse har endvidere vist indikationer på, at stemmeføring er en væsentlig faktor for forståelsen af mentaliseringsevnen, idet stemmens parametre synes at ændre sig parallelt med skift i mentaliseringsniveauer hos klienten. Undersøgelsen er den første af sin slags, publiceret i musikterapilitteraturen, i kraft af sangskrivningsperspektivet og iagttagelsen af, at menneskers stemmeudtryk kan benyttes til yderligere forståelse af mentaliseringen.

14. Referenceliste

14.1. Litteratur

- Aarkrog, T. (1999): Teorier om den psykiske udvikling i ungdomsårene. I Lier et al. (1999): *Børne- og ungdomspsykiatri*. 1. udgave, 3. oplag. København: Hans Reitzels Forlag, s.65-68.
- Aasgaard, T. (2008): Musikk i arbeid med barn på sykehus. I Aasgaard, T. (2008): *Musikk og helse*. 2. oplag, Oslo: Cappelen akademisk forlag as 2006, s.75-106.
- Aigen, K. (2005): Writing the Qualitative Research Report. I Wheeler, B.L. (2005): *Music Therapy Research*. Second Edition, Gilsum: Barcelona Publishers, s.210-225.
- Allen, J.G. (2006): At mentalisere i praksis. I Allen, J.G., Fonagy P., Slade, A., Sørensen, J.H. m.fl. (2006): *Mentaliseringsbaseret behandling i teori og praksis*. København: Hans Reitzels Forlag, s.17-44.
- Allen, J.G., Fonagy P., Slade, A., Sørensen, J.H. m.fl (2006): *Mentaliseringsbaseret behandling i teori og praksis*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Allen, J.G., Fonagy, P. & Bateman, A.W. (2010): *Mentalisering i klinisk praksis*. 1. Udgave, 1. Oplag. København: Hans Reitzels Forlag.
- Austin, D. (2008a): *When words sing and music speaks: a qualitative study of in depth music psychotherapy with adults*. Dissertation, The Steinhardt School of Education, New York University, 2004, Ann Arbor, Mich.: UMI.
- Austin, D. (2008b): *The Theory and Practice of Vocal Psychotherapy: Songs of the Self*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Baker, F.A. (2004): *The effects of song singing on improvements in affective intonation of people with traumatic brain injury*. Ph.d. thesis, Aalborg: Institut for Musik og Musikterapi, Aalborg University.
- Baker, F.A. & Wigram, T. (2005): *Songwriting. Methods, Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Baker, F.A., Wigram, T., Stott, D. & McFerran, K. (2008): Therapeutic Songwriting in Music Therapy, Part I: Who are the Therapists, Who are the Clients, and Why is Songwriting used? *Nordic Journal of Music Therapy* 2008, Vol. 17, No. 2, s.105-123.
- Baker, F.A., Wigram, T., Stott, D. & McFerran, K. (2009): Therapeutic Songwriting in Music Therapy, Part II: Comparing the literature with practice across diverse clinical populations. *Nordic Journal of Music Therapy* 2009, Vol. 18, No. 1, s.32-56.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L.M. (1991): Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 61, No 2, s.226-244.

- Bateman, A. & Fonagy, P. (2007): *Mentaliseringsbaseret behandling af borderline-personlighedsforstyrrelse – En praktisk guide*. København: Akademisk Forlag.
- Birkler, J. (2005): *Videnskabsteori: en grundbog*. 1. udgave, 3. oplag, 2006. København: Munksgaard.
- Bonde, L.O., Pedersen, I.N. & Wigram, T. (2001): *Musikterapi: Når ord ikke slår til: En håndbog i musikterapiens teori og praksis i Danmark*. Århus, Forlaget Klim.
- Bonde, L.O. (2011): *Musik og menneske. Introduktion til musikpsykologi*. 1. Udgave, 2. Oplag. Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Bruscia, K. E. (1998): An Introduction to Music Psychotherapy. I Bruscia, K. E. (1998): *The Dynamics of Music Psychotherapy USA*: Barcelona Publishers.
- Bruscia, K. E. (2005): Designing Qualitative Research. I Wheeler, B. L. (2005): *Music Therapy Research*. 2. ed., Gilsum: Barcelona Publishers.
- Burr, V. (2003): *Social constructionism*, 2nd ed., London: Routledge.
- Casey, Ó. (2012): 'How Can I Consider Letting My Child Go to School When I Spend All My Time Trying to Keep Him Alive?' Links between Music Therapy Services in School and a Children's Hospice. I Tomlinson, J., Derrington, P. & Oldfield, A. (2012): *Music Therapy in Schools. Working with Children of All Ages in Mainstream and Special Education*. London: Jessica Kingsley Publishers, s.165-178.
- Cullberg, J. (1999): *Dynamisk psykiatri*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Darnley-Smith, R. & Patey, H.M. (2007): *Musikterapi*. 1. Udgave, 1. Oplag. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Derrington, P. (2005): Teenagers and Songwriting. Supporting Students in a Mainstream Secondary School. I Baker, F.A. & Wigram, T. (2005): *Songwriting. Methods, Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students*. London: Jessica Kingsley Publishers, s.68-81.
- Derrington, P. (2012): 'Yeah, I'll Do Music!' Working with Secondary-aged Students Who Have Complex Emotional and Behavioural Difficulties. I Tomlinson, J., Derrington, P. & Oldfield, A. (2012): *Music Therapy in Schools. Working with Children of All Ages in Mainstream and Special Education*. London: Jessica Kingsley Publishers, s.195-212.
- Diamond, K. (2012): Music Therapy Interface Schools in Belfast. A Creative Response to Cumulative Trauma. I Tomlinson, J., Derrington, P. & Oldfield, A. (2012): *Music Therapy in Schools. Working with Children of All Ages in Mainstream and Special Education*. London: Jessica Kingsley Publishers, s.133-150.
- Dileo, C. (2005a): Reviewing the Literature. I Wheeler, B. (2005): *Music Therapy Research* (2nd ed). Gilsum: Barcelona Publishers, s.105-111.

- Dileo, C. (2005b): Ethical Precautions in Music Therapy Research. I Wheeler, B. (2005): *Music Therapy Research* (2nd ed). Gilsum: Barcelona Publishers, s.226-235.
- Dwyer, O. (2007): Would You Like to Write Your Own Song? Song Writing to Address the Paradox of Emerging Capabilities and Diminishing Possibilities Experienced by an Adolescent Boy With Muscular Dystrophy. *Voices: a World Forum for Music Therapy* 2007, Vol.7 No.2.
- Edgerton, C.D. (1990): Creative Group Songwriting. *Music Therapy Perspectives* 1990, Vol.8, s.15-19.
- Ewen, R.R. (2003): *An Introduction to Theories of Personality*. 6th edition. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.
- Fonagy, P. (2006): Den mentaliseringsbaserede tilgang til social udvikling. I Allen, J.G., Fonagy, P., Slade, A., Sørensen, J.H. m.fl. (2006): *Mentaliseringsbaseret behandling i teori og praksis*. København: Hans Reitzels Forlag, s.229-267.
- Fonagy, P., Schore, A.N., Stern, D.N. & Sørensen, J.H. (2006): *Affektregulering i udvikling og psykoterapi*. København K: Hans Reitzels Forlag.
- Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E.L. & Target, M. (2007): *Affektregulering, mentalisering og selvets udvikling*. København: Akademisk Forlag.
- Forinash, M. & Grocke D. (2005): Phenomenological Inquiry. I Wheeler, B. L. (2005): *Music Therapy Research*. 2. ed., Gilsum: Barcelona Publishers, s.321-334.
- Gads Psykologileksikon (2007): *Gads Psykologileksikon*. red. Jens Bjerg. 2. udgave, 2. oplag. Gads Forlag.
- Hannibal, N. (under udgivelse1): Mentaliseringsbaseret behandling og musikterapi. *Musikterapi i psykiatrien online* Årg. 8, Nr.1 (2013).
- Hannibal, N. (under udgivelse2): implicit and explicit mentalization in music therapy in psychiatric treatment of people with Borderline personality disorder. Bogkapitel i 'forfatter endnu ukendt' (under udgivelse): *The Music in Music Therapy. European Psychodynamic Music Therapy: Clinical, Theoretical and Research Approaches*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Hannibal, N., Pedersen, I.N., Bonde, L.O., Bertelsen, L.R., Dammeyer, C. & Lund, H.N. (2012): Manual for procesorienteret musikterapi med personer med BDP. *Musikterapi i psykiatrien online* Vol. 7, Nr. 2 (2012), s.64-80.
- Hart, S. & Schwartz, R. (2008): *Fra interaktion til relation. Tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore & Fonagy*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Havnesköld, L. & Mothander, P.R. (2005). *Udviklingspsykologi*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Heath, B. & Lings, J. (2012): Creative songwriting in therapy at the end of life and in bereavement. *Mortality: Promoting the interdisciplinary study of death and dying*, 17:2, s. 106-118.

- Helles, R. & Køppe, S. (2006): Kvalitative metoder. I Collin, F. & Køppe, S. (2006): *Humanistisk Videnskabsteori*, 1. udgave, 3. oplag 2006, Viborg: Knud Øllgaard (Svend Bjerkhof), s.277-302.
- Holmes, J. (1999): Defensive and creative uses of narrative in psychotherapy: an attachment perspective. I: Roberts, G. & Holmes J. (1999): *Healing Stories: Narrative in Psychiatry and Psychotherapy*. London: Oxford University Press, s.49-66.
- Hougaard, E. (2004): *Psykoterapi – teori og forskning*. 2. udgave, 2. oplag. Dansk Psykologisk Forlag.
- Jones, J.D. (2005): A Comparison of Songwriting and Lyric Analysis Techniques to Evoke Emotional Change in a Single Session with People Who are Chemically Dependent. *Journal of Music Therapy* 2005, 42:2, s.94-110.
- Jones J.D. (2006): Songs Composed for Use in Music Therapy: A Survey of Original Songwriting Practices of Music Therapists. *Journal of Music Therapy*, 2006, 43:2, s.94-110.
- Karpatschof, B. & Katzenelson, B. (2007): *Klassisk og moderne psykologisk teori*. 1. udgave, 1. oplag, København: Hans Reitzels Forlag.
- Karterud, S. & Bateman, A.W. (2011): *Mentalisetringsbaseret terapi. Manual og vurderingsskala*. 1. Udgave, 1. Oplag. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kenny, C., Jahn-Langenberg, M. & Loewy, J. (2005): Hermeneutic Inquiry. I Wheeler, B. L. (2005): *Music Therapy Research*. 2. ed., Gilsum: Barcelona Publishers, s.335-351.
- Killén, K. (2012): *Omsorgssvigt. Det teoretiske grundlag*. København; Hans Reitzels Forlag.
- Krout, R.E. (2005a): Applications of Music Therapist-Composed Songs in Creating Participant Connections and Facilitating Goals and Rituals During One-Time Bereavement Support Groups and Programs. *Music Therapy Perspectives* 2005, Vol.23 No.2, s. 118-128.
- Krout, R.E. (2005b): The Use of Therapist-Composed Song in End of Life Music Therapy Care. I Dileo, C. & Loewy, J.V. (2005): *Music Therapy at the End of Life*. NJ, USA: Jeffrey Books, s.129-148.
- Kruuse, E. (2007): *Kvalitative forskningsmetoder – i psykologi og beslægtede fag*. 6. udgave. København: Dansk psykologisk Forlag.
- Laiho, S. (2004): The Psychological Functions of Music in Adolescence. *Nordic Journal of Music Therapy* 2004, 13:1, s.47-63.
- Levy, I. (2012): Hip hop and spoken word therapy with urban youth. *Journal of Poetry Therapy: The Interdisciplinary Journal of Practice, Theory, Research and Education* 2012, 25:4, s.219-224.
- Lier, L., Isager, T., Jørgensen, O.S., Larsen F.W. & Aarkrog, T. (1999): *Børne- og ungdomspsykiatri*. 1. udgave, 3. oplag. København: Hans Reitzels Forlag.

- McFerran, K. (2010): *Adolescents, Music and Music Therapy – Methods and Techniques for Clinicians, Educators and Students*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- McFerran, K., Baker, F.A., Patton, G.C. & Sawyer, S.M. (2006): A Retrospective Lyrical Analysis of Songs Written by Adolescents with Anorexia Nervosa. *European Eating Disorder Review* 2006, Vol.14, s.397-403.
- McFerran, K., Baker, F.A. & Krout, R.E. (2011): What's in the lyrics? A discussion paper describing the complexities of systematically analysing lyrics composed in music therapy. *Canadian Journal of Music therapy* 2011, Vol.7 No.1, s.34-54.
- McFerran-Skewes, K. (2005): Using Songs with Groups of Teenagers: How Does It Work? *Social Work With Groups* 2005, 27:2-3, s.143-157.
- O'Brien, E. (2004): The language of guided song writing with a bone marrow transplant patient. *Voices: A World Forum for Music Therapy* 2004, Vol.4 No.1.
- O'Callaghan C., Barry, P. & Thompson K. (2012): Music's relevance for adolescents and young adults with cancer: a constructivist research approach. *Support Care Cancer Journal* 2012, Vol.20, s.687-697.
- Pahuus, M. (2006): Hermeneutik. I Collin, F. & Kjøppe, S. (2006): *Humanistisk Videnskabsteori*, 1. udgave, 3. oplag 2006, Viborg: Knud Øllgaard (Svend Bjerkhof), s.139-169.
- Pellitteri, J.S. (2009): *Emotional Processes in Music Therapy*. Gilsum, New Hampshire: Barcelona Publishers.
- Roberts, M. (2006): Transitions from Clinical Experiences to Clinical Questions and then Research. Songwriting with Bereaved Pre-adolescent Children. *Voices: A World Forum for Music Therapy* 2006, Vol.6 No.3.
- Robson, C. (2011): *Real World Research: A Resource for Users of Social Research Methods in Applied Settings*. 3. ed., Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- Ruud, E. (2005a): Philosophy and Theory of Science. I Wheeler, B. L. (2005): *Music Therapy Research*. 2. ed., Gilsum: Barcelona Publishers, s.33-39.
- Ruud, E. (2005b): Soundtracks of our life. I Baker, F.A. & Wigram T. (2005): *Songwriting. Methods, Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students*. London: Jessica Kingsley Publishers, s.9-10.
- Saarikallio, S. & Erkillä, J. (2007): The role of music in adolescents' mood regulation. *Psychology of music* 2007, 35(1), s.88-109.
- Schmidt, C. (2011): *Fokus på kvaliteten af relation. At danne relation til en teenager med Aspergers syndrom i musikterapi*. Upubliceret Bachelorprojekt. Humanistisk fakultet - Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet.

- Schmidt, C. (2012a): *Musik og musikterapis påvirkning af unge med identitetsmæssige og sociale problemer - Et litteratur-review*. Upubliceret 8. semesters projekt. Humanistisk fakultet - Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet.
- Schore A.N. (2000): Attachment and the regulation of the right brain. *Attachment & Human Development* 2000, Vol.2 No.1, s.23-47.
- Schore, A.N. (2006): Psyken i støbeskeen: tilknytning, den selvorganiserende hjerne og udviklingsorienteret psykoanalytisk psykoterapi. I Fonagy et al. (2006): *Affektregulering i udvikling og psykoterapi*. København K: Hans Reitzels Forlag.
- Schore J.R. & Schore A.N. (2008): Modern Attachment Theory: The Central Role of Affect Regulation in Development and Treatment. *Clinical Social Work Journal* 2000, vol.36, s.9-20.
- Simonsen, E. & Møhl, B. (2010): *Grundbog i psykiatri*. 1. udgave, 3. oplag. København: Hans Reitzels Forlag.
- Stake, R.E. (1995): *The art of case study research*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
- Stern, D.N. (2000): *Spædbarnets interpersonelle verden*. 3. udgave, 5. oplag. København: Hans Reitzels Forlag.
- Storm, S. (2007): Den menneskelige stemme – psykologi og psykodynamisk stemmeterapi. *Psyke & Logos* 2007, 28 nr.1, s.447-477.
- Street, A. (2012): Combining Functional and Psychoanalytic Techniques, Using Rhythmic Auditory Stimulation (RAS) and Songwriting to Treat a Man with a Traumatic Brain Injury. *Voices: A World Forum for Music Therapy* 2012, Vol.12 No.3.
- Strehlow, G. (2009): Mentalisierung und ihr Nutzen für die Musiktherapie. *Musiktherapeutische Umschau* 2009, Bd. 30 Heft 2E, s.81-101.
- Sørensen, J.H. (2006): Affektregulering, kontekstuel affektrepræsentation og mentalisering. I Allen, J.G., Fonagy P., Slade, A., Sørensen, J.H. m.fl (2006): *Mentaliseringsbaseret behandling i teori og praksis*. København: Hans Reitzels Forlag, s.45-152.
- Thompson, S. (2009): Themes and Metaphors in Songwriting with Clients Participating in a Psychiatric Rehabilitation Program. *Music Therapy Perspectives* 2009, Vol.27 No.1, s.4-10.
- Travis Jr., R. (2013): Rap Music and the Empowerment of Today's Youth: Evidence in Everyday Music Listening, Music Therapy, and Commercial Rap Music. *Child and Adolescent Social Work Journal* 2013, Vol.30 No.2, s.139-167.
- Trondalen, G. & Skårderud, F. (2007): Playing with affects ... and the importance of "affect attunement". *Nordic Journal of Music therapy*, 16(2) 2007, s.100-111.

- Uhlig, S. (2011): Rap and Singing for the Emotional and Cognitive Development of At-Risk Children. I Baker F.A. & Uhlig, S. (2011): *Voicework in Music Therapy: Research and Practice*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Wheeler, B.L. & Kenny, C. (2005): Principles of Qualitative Research. I Wheeler, B.L. (2005): *Music Therapy Research*. Second Edition, Gilsum: Barcelona Publishers, s.59-71.
- Wigram, T. & Baker, F.A. (2005): Songwriting as Therapy. I Baker, F.A. & Wigram, T. (2005): *Songwriting. Methods, Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students*. London: Jessica Kingsley Publishers, s.11-23.
- Zahavi, D. (2006): Fænomenologi. I Collin, F. & Køppe, S. (2006): *Humanistisk Videnskabsteori*, 1. udgave, 3. oplag 2006, Viborg: Knud Øllgaard (Svend Bjerkhof), s.121-138.

14.2. Weblinks

Schmidt, C. (2012b): Prezi fremlæggelse i forbindelse med 9. semesters formidlingseksamen:

<http://prezi.com/doftrs6divlt/musikterapi-og-sangskrivning-med-en-teenager-med-adhd/>

www.ordbogen.com

15. Bilag

Afsnit 15.1. Bilag 1: Uddybende beskrivelse af "god mentalisering"

Afsnit 15.2. Bilag 2: Oversigt over eksempler på vedlagt DVD

Afsnit 15.3. Bilag 3: "Så Klart" – Grys sang med akkorder

Afsnit 15.4. Bilag 4: Illustration af samtykkeerklæring

Afsnit 15.5. Bilag 5: Læringsportefølje

Afsnit 15.6. Bilag 6: Overbliksskema over anvendt litteratur i kapitel 6

15.1. Bilag 1: Uddybende beskrivelse af "god mentalisering"

Hvad kendetegner god mentalisering?
<p>I relation til andre menneskers tanker og følelser</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Uigennemsigthed</u> – indrømmer, at man tit ikke ved, hvad andre mennesker tænker, men at det ikke er en ren gåde for en, hvad der foregår i andre • <u>Ingen paranoia</u> – betragter ikke andres tanker som en signifikant trussel som sådan og erkender den mulighed, at tanker kan ændres • <u>Overvejelse og refleksion</u> – et ønske om at reflektere over, hvordan andre tænker, på en afslappet og ikke tvangsagtig måde • <u>Perspektivtagning</u> – anerkendelse af, at det samme kan tage sig meget forskellig ud fra forskellige perspektiver alt efter individets historie • <u>En oprigtig interesse</u> for andre menneskers tanker og følelser – ikke kun for indholdet, men også for stilen • <u>Åben for opdagelse</u> – personen er naturligt tilbageholdende med at opstille antagelser om, hvad andre tænker og føler • <u>Tilgivelse</u> – accept af andre mennesker betinget af en forståelse af deres mentale tilstande • <u>Forudsigelighed</u> – en generel fornemmelse af, at andre menneskers reaktioner i det store og hele kan forudsiges, hvis man ved, hvad de tænker og føler
<p>Opfattelse af ens egen mentale funktion</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Foranderlighed</u> – en forståelse af, at ens opfattelse og forståelse af andre mennesker kan forandres på linje med forandringer i en selv • <u>Udviklingsperspektiv</u> – forståelse af, at ens opfattelser af andre mennesker uddybes og bliver mere sofistikerede, efterhånden som man udvikles • <u>Realistisk skepsis</u> – en erkendelse af, at ens følelser kan være forvirrende • <u>Erkendelse af førbevidst funktion</u> – en erkendelse af, at man på et givet tidspunkt ikke nødvendigvis er klar over alt, hvad man føler, især ikke når det drejer sig om konflikter • <u>Konflikt</u> – bevidsthed om at nære uforenelige tanker og følelser • <u>Nysgerrighed mht. sig selv</u> – en ægte nysgerrighed mht. ens egne tanker og følelser • <u>Interesse for forskelle</u> – en interesse for, hvordan andre, der ikke ligner subjektet selv, fungerer mentalt, for eksempel en ægte interesse for børns tanker og følelser • <u>Bevidsthed om virkningen af affekter</u> – indsigt i, hvordan affekter kan forvrænge ens opfattelse af sig selv eller andre
<p>Selvrepræsentation</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Veludviklede pædagogiske evner og evne til at lytte</u> – patienten føler, at han (eller hun) er i stand til at forklare hændelser og sammenhænge for andre mennesker, og opleves af andre som tålmodig og i stand til at lytte • <u>Selvbiografisk kontinuitet</u> – en evne til at huske sig selv som barn og opleve en kontinuitet af ideer • <u>Rigt indre liv</u> – personen oplever sjældent sin indre verden som tom eller indholdsløs
<p>Generelle værdier og holdninger</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Tentativ indstilling</u> – i det store og hele en mangel på absolut sikkerhed, med hensyn til hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert, og en præference for kompleksitet og relativisme • <u>Moderation</u> – en afbalanceret holdning til de fleste udsagn om mentale tilstande, både hvad angår en selv og andre. Dette er et udtryk for, at man accepterer den mulighed, at man ikke indtager en privilegeret position hverken i forhold til sin egen eller andres mentale tilstand, samt at man er tilstrækkelig selviagttagende til at erkende fejl

(Bateman & Fonagy 2007, s.111-112, eget design)

15.2. Bilag 2: Eksempler på vedlagt DVD

På DVD'en, vedlagt specialet, findes følgende eksempler fra analysen:

Verbale udsagn:

"Verbale udsagn, eksempel 9.1.1.": Videoptagelse (02:00), første samtale om at skrive en sang

"Verbale udsagn, eksempel 9.1.2.": Videoptagelse (01:27), samtale om Gry's savn af sin mor

"Verbale udsagn, eksempel 9.1.3.": Videoptagelse (01:31), samtale om at være anderledes

Sangtekst:

"Sangtekst, eksempel 9.2.2.": Audiooptagelse (01:41), første indspilning af sangen "Så klart"

"Sangtekst, eksempel 9.2.3.": Audiooptagelse (01:55), sidste indspilning af sangen "Så klart"

15.3. Bilag 3: Grys sang "Så klart" med becifringer

Intro: 4/4: | D | E | C[#]m | F[#]m A/E C[#]m |

Omkvæd: D E
Du, du er det dejligste jeg har
 C[#]m F[#]m A/E C[#]m
Mit liv bliver så klart
 D E
Du, du er det dejligste jeg har
 C[#]m F[#]m E/G[#]
Mit liv bliver så klart

Vers: A -/G[#] F[#]m
Dit smil og din glæde
 Hm A/C[#] E^{SUS} E
Din kærlighed som giver varme
 A -/G[#] F[#]m
Når jeg er trist og har det svært
 Hm A/C[#] E^{SUS} E
Står du der med åbne arme

Omkvæd: D E
Du, du er det dejligste jeg har
 C[#]m F[#]m A/E C[#]m
Mit liv bliver så klart
 D E
Du, du er det dejligste jeg har
 C[#]m F[#]m A/E C[#]m
Mit liv bliver så klart

Outro: | D | E^{SUS} E | D | E7[^] |

15.4. Bilag 4: Illustration af samtykkeerklæring

VEDR. OPTAGELSE AF LYD ELLER VIDEO I MUSIKTERAPI

Til _____

Jeg er musikterapistuderende på 9. semester ved Aalborg Universitet og er som led i min uddannelse i min sidste og afsluttende praktik på (*skolens navn og område*). Jeg skal være på skolen fra 13.8.2012-30.11.2012.

Som en del af praktikken vil jeg gennemføre tre individuelle musikterapeutiske forløb samt et gruppemusikterapiforløb. Jeg ser meget gerne om _____ deltager i et individuelt forløb. Det kommer til at foregå i ____ modul hver _____ i musiklokalet, hvor vi vil lave forskellige musikalske aktiviteter, og blandt andet skiftes til at spille og lytte til hinanden. Det primære, jeg har tænkt at fokusere på i forbindelse med forløbet, er sociale, kommunikative og identitetsmæssige kompetencer, og derfor vil jeg gøre musikterapien målrettet mod disse egenskaber.

For at jeg kan få så meget ud af praktikken som muligt, vil jeg gerne optage musikterapien på video, så jeg bedre kan planlægge den efterfølgende musikterapisession, og så jeg kan kigge på udvalgte sekvenser sammen med min supervisor fra Aalborg Universitet. Videooptagelserne vil blive opbevaret forsvarligt, og vil udelukkende blive vist til supervisor, specialevejleder, underviser samt ekstern censor fra Aalborg universitet, som alle er omfattet tavshedspligt. Optagelserne vil blive slettet så snart jeg er færdig med mit speciale, som skal skrives det kommende halvår fra februar-august 2013.

I er velkomne til at skrive en mail til mig på (*emailadresse*) eller ringe til mig på (*mobilnummer*) for at høre nærmere og evt. aftale en tid, hvor vi kan mødes, hvis I har spørgsmål.

Med venlig hilsen

Cecilie Schmidt

Nedenstående slip bedes udfyldt og returneres senest torsdag d. 30/8-2012

(klip)

SAMTYKKEERKLÆRING VEDR. OPTAGELSE AF LYD ELLER VIDEO:

Jeg godkender hermed at der bliver optaget video, mens _____ deltager i musikterapi med Cecilie Schmidt.

Jeg er informeret om, at optagematerialet kun vil blive anvendt af musikterapipraktikant Cecilie Schmidt og udelukkende vil blive vist til specialevejleder, supervisor, underviser samt ekstern censor (i forbindelse med eksamen) fra Aalborg Universitet, som alle er omfattet tavshedspligt.

Videomaterialet vil blive slettet efter specialeskrivning senest i august 2013.

Jeg er informeret om, at tilsagnet til enhver tid kan trækkes tilbage.

.....

Dato og underskrift

15.5. Bilag 5: Læringsportefølje

Jeg har i dette speciale arbejdet interesseorienteret. Grundet min interesse for musikterapeutisk arbejde med unge med gennemgribende udviklingsforstyrrelser, hvilket har været mit primære interesseområde gennem hele min uddannelse til musikterapeut, valgte jeg at søge 9. semesters praktikplads på en specialeskole for unge i 8.-10. klasse. Derfor var det naturligt at bruge en case fra mit musikterapeutiske virke på skolen som empirisk materiale i dette speciale.

Mit primære interesseområde har ændret sig en smule i løbet af min uddannelse, idet jeg før har fokuseret mere på mennesker med autisme spektrum forstyrrelser, men gennem uddannelsen er begyndt at fokusere mindre og mindre på diagnose og mere og mere på mennesket bag problematikkerne. Dette kom især til udtryk via mit 8. semesters projekt (Schmidt 2012a), hvor jeg valgte at undersøge forskellen på metoder og målsætninger i musikterapeutisk arbejde i forhold til henholdsvis normalt fungerende unge og unge med gennemgribende udviklingsforstyrrelser. Gennem dette litteratur-review blev det klart for mig, at forskellen i udfaldene af arbejderne hos de to klientgrupper var minimale, og at de begge viste indikationer på, at identitetsmæssige og sociale problematikker kunne afhjælpes via musikterapeutiske interventioner. Med viden om dette gik jeg derfor ind i det musikterapeutiske arbejde på min 9. semesters praktikplads med den tilgang, at jeg ønskede at se de unge med neutrale briller, som ikke var påvirket af en viden om deres diagnoser.

Dette har endvidere påvirket udvælgelsen af undersøgelsesfænomenet i dette speciale. Ligesom min indstilling til at arbejde ud fra et her-og-nu perspektiv, hvor klienternes nuværende stemninger og tilgange til musikterapien var centrale for musikterapiforløbene, valgte jeg også at bruge en case til dette speciale, som jeg via min første indskydelse fandt mest interessant at undersøge. Det var derfor ikke væsentligt, at Gry var diagnosticeret med ADHD, men mere interessant, hvordan jeg kunne forstå hendes mentale processer ud fra vores sangskrivningsprocesser og ud fra viden om, at hun i en tidlig alder blev fjernet fra sit barndomshjem. At inddrage den psykoterapeutiske vinkel i min undersøgelse, i form af mentaliseringsbegrebet, er imidlertid et nyt perspektiv, som jeg ikke før har beskæftiget mig med.

Det har været begrænset hvad jeg har kunnet finde af litteratur, som kunne definere og anskueliggøre mit undersøgelsesfænomen i forhold til analysen af datamaterialet. Derfor har jeg måttet tilgå undersøgelsen med den viden, at jeg selv måtte finde løsninger, som kunne afdække området og derigennem danne grundlag for besvarelse af problemformuleringen. Jeg har således udformet to ud af tre metoder i forbindelse med analysen, samt modificeret den tredje. Dette har været en lærerig og spændende proces, som endvidere vil kunne inspirere mit fremtidige arbejde som musikterapeut via eventuelle nye undersøgelser for forskning.

Samlet set har specialeprocessen været spændende, udfordrende og interessant i kraft af nye perspektiver og spændende empirisk arbejde. Mit samarbejde med min vejleder har været hensigtsmæssig i forhold til mine behov, og jeg har følt mig hjulpet og støttet gennem hele processen. Havde omfanget af specialet været større kunne jeg have tænkt mig at udvide undersøgelsen yderligere og inddraget det oprindeligt tiltænkte materiale i form af to sangskrivningsprocesser med Gry. Dog synes jeg alligevel at have opnået det, jeg gerne ville, med specialet, og føler, at processen har bidraget til en udvikling og større forståelse for min egen musikterapeutidentitet.

15.6. Bilag 6: Overbliksskema over litteratur anvendt i litteraturgennemgangen (kapitel 6)

SANGSKRIVNINGSLITTERATUR							
Titel	Forfatter(e) + år	Indeksing (afsnit)	Litteraturtype	Alder + Klient gruppe	Mål for undersøgelsen	Forskningsdesign	Udfald af undersøgelsen
<i>Therapeutic Songwriting in music therapy. Part I</i>	Baker, F.A., Wigram, T., Stott, D. & McFerran, K. (2008)	6.1.	Artikel i "Nordic Journal of Music Therapy". Research report, Online spørgeskemadesign	Alle aldre	Beskrive de mest brugte målsætninger for sangskrivning i MT	Interview af 477 professionelle musikterapeuter	-
<i>Therapeutic Songwriting in music therapy. Part II</i>	Baker, F.A., Wigram, T., Stott, D. & McFerran, K. (2009)	6.1.	Artikel i "Nordic Journal of Music Therapy". Research report, Online spørgeskemadesign	Alle aldre	Beskrive de mest brugte metoder i sangskrivning	Interview af 419 professionelle musikterapeuter	-
<i>Songs composed for use in music therapy: a survey of original Songwriting practices of music therapists</i>	Jones, J.D. (2006)	6.1.	Artikel i "Journal of Music Therapy". Deskriptiv interviewundersøgelse	Alle aldre	Undersøge hvordan og hvorfor sange, skrevet af musikterapeuter udenfor musikterapien til klienter, bliver udført - hvilket formål	Interview af 32 musikterapeuter	-
<i>What's in the lyrics? A discussion paper describing the complexities of systematically analysing lyrics composed in music therapy</i>	McFerran, K., Baker, F.A. & Krout, R.E. (2011)	6.1.	Artikel i "Canadian Journal of Music Therapy". Meta-analyse af tekster i sangskrivning	Alle aldre	Undersøge og analysere tekster i sangskrivning, fundet i musikterapilitteratur med fokus på at kategorisere teksterne ud fra bekræftelse eller proces/udtryk	Litteratur review, deduktiv indholdsanalysemetode	-

<i>A comparison of Songwriting and lyric analysis techniques to evoke emotional change in a single session with people who are chemically dependent</i>	Jones, J.D. (2005)	6.1., 6.4.	Artikel i "Journal of Music Therapy". Kvantitativ pre-posttest undersøgelse	Voksne (21-69 år) "misbrugere"	Undersøge forskelle mellem sangskrivning og tekstanalyse ift. emotionel forandring	2 grupper af hver 13 deltagere (gruppe 1: sangskrivning, gruppe 2: tekstanalyse)	Sangskrivning og tekstanalyser i musikterapi er effektive facilitatorer ift. at fremkalde emotionelle forandringer
<i>Would you like to write your own song? Song writing to address the paradox of emerging capabilities and diminishing possibilities experienced by an adolescent boy with muscular dystrophy</i>	Dwyer, O. (2007)	6.2.	Artikel i "Voices: A World Forum for Music Therapy". Personlig beskrivelse af praksis (antropologisk studie), singlecase beskrivelse	Teenager	Beskrive brugen af sangskrivning til en teenager med muskulær dystrofi (ernæringsforstyrrelse)	Single Case beskrivelse, 17 måneders forløb	Sangskrivning som facilitator for personlighedsmæssig og udtryksmæssige kompetencer
<i>Transitions from clinical experiences to clinical questions and then research. Songwriting with bereaved pre-adolescent children</i>	Roberts, M. (2006)	6.2., 6.4.	Artikel i "Voices: A World Forum for Music Therapy". Personlig beskrivelse af praksis (antropologisk studie)	Teenager i sorg	Beskrive brugen af sangskrivning i arbejdet med pre-adolescents i sorg	Litteraturgennemgang af sangskrivningslitteratur og litteratur om sorg	Sangskrivning faciliterer, at teenagere deler oplevelser, som de ikke gør i andre terapeutiske settings
<i>Music's relevance for adolescents and young adults with cancer: a constructivist research report</i>	O'Callaghan, C., Barry, P. & Thompson K. (2012)	6.2., 6.3.	Artikel i "Support Care Cancer". Research report, Grounded Theory undersøgelse	Teenagere og unge voksne med kræft	Beskrive musiks kompetencer i arbejdet med teenagere og unge	Interview af 12 unge	Musik effektiv til brug ift. mange aspekter af sorg, identitetsudvikling, osv.
<i>Rap music and the empowerment of today's youth: evidence in eve-</i>	Travis Jr., R. (2013)	6.2., 6.3.	Artikel i "Child and Adolescent Social Work Journal". Re-	Youth	Beskrive brugen af rap musik og Hip Hop ift. unge	Litteratur review	Tekster i musikken fungerer som udviklingspotentiale ift.

<i>ryday music listening, music therapy, and commercial rap music</i>			search report				bl.a. terapeutisk selvudtryk
<i>A retrospective lyrical analysis of songs written by adolescents with anorexia nervosa</i>	McFerran, K., Baker, F.A., Patton, G.C. & Sawyer, S.M. (2006)	6.2., 6.3.	Artikel i "European Eating Disorder Review". Kvalitativ fænomenologisk undersøgelse	Teenagere med anoreksi	Undersøge temaer i sangskrivningstekster , skrevet af unge med anoreksi	Retrospektiv tekstanalyse. Modificeret indholdsanalysemetode (af tekst). 15 deltagere (12-17 år), 17 sange, 368 tekstenheder	Tema mest brugt: identitet
<i>Hip hop and spoken word therapy with urban youth</i>	Levy, I. (2012)	6.2., 6.3., 6.4.	Artikel i "Journal of Poetry Therapy: The Interdisciplinary Journal of Practice, Theory, research and Education". Informativ beskrivelse i artikelform	Youth - normal udvikling	Beskrive hvordan musik og digte kan sammensættes (sangskrivning) i Hip Hop kontekst	Generel beskrivelse	Sangskrivning i Hip Hop kontekst fremmer emotionel forståelse af selvet samt skaber identitets-/personlighedsmæssig udvikling
<i>Creative group songwriting</i>	Edgerton, C.D. (1990)	6.2., 6.4.	Artikel i "Music Therapy Perspectives"	Teenagere, emotionelle forstyrrelser	Beskrive brugen af "group songwriting" - sangskrivningsteknik	3 grupper, 12 unge - caseeksempler	Group songwriting er effektivt ift. bl.a. fremme af selvtillid og -udtryk hos unge med emotionelle forstyrrelser
<i>'How Can I Consider Letting My Child Go to School When I Spend All My Time Trying to Keep Him Alive?' Links between Music Therapy</i>	Casey, Ó. (2012)	6.2., 6.3., 6.4.	Bogkapitel. Antropologisk beskrivelse	Børn og unge, 0-19 år	Beskrive brugen af musikterapi til indlagte børn og unge - både i hospice- og skolerégi	Beskrivelse og caseeksempler	Musikterapi effektivt ift. at skabe bro mellem indlæggelse og skolerégi, skabe forståelse for sygdomsforløb og være identi-

<i>Services in School and a Children's Hospice</i>							tetsudviklende
<i>'Yeah, I'll Do Music!' Working with Secondary-aged Students Who Have Complex Emotional and Behavioural Difficulties</i>	Derrington, P. (2012)	6.2., 6.3.	Bogkapitel. Antropologisk beskrivelse	Teenagere	Beskrive musikterapeutisk praksis og brugen af musikterapi til unge med emotionelle og adfærdsmæssige vanskeligheder	Beskrivelse og caseeksempler	Musikterapi effektivt. teenagere, både emotionelt og identitetsmæssigt
<i>Teenagers and Songwriting. Supporting Students in a Mainstream Secondary School</i>	Derrington, P. (2005)	6.2., 6.3., 6.4.	Bogkapitel. Antropologisk beskrivelse	Teenagere	Beskrive brugen af sangskrivning til teenagere, samt metodebeskrivelse	Beskrivelse samt caseeksempler	Sangskrivning er effektiv til selvudtryk, emotionel og identitetsmæssig kompetenceudvikling
<i>Combining functional and psychoanalytic techniques, using rhythmic auditory stimulation (RAS) and songwriting to treat a man with a traumatic brain injury</i>	Street, A. (2012)	6.3., 6.4.	Artikel i "Voices: A World Forum for Music Therapy". Kvalitativt fænomenologisk single-casestudie. Antropologisk	Mand med traumatisk hjerneskade	Undersøge hvordan RAS og sangskrivning har en effekt på motoriske funktioner (RAS) og identitets- og følelsesmæssige aspekter	35 årig mand, 4 måneders ugentlig musikterapi	Sangskrivning effektivt ift. klientens emotionelle og identitetsmæssige udvikling og forståelse
<i>Musikk i arbeid med barn på sykehus</i>	Aasgaard, T. (2008)	6.3., 6.4.	Bogkapitel.	Børn på sygehus	Beskrivelse af brugen af musikterapi til børn på sygehuse – metoder	Beskrivelse samt caseeksempler	-
<i>Creative Songwriting in therapy at the end of life and in bereavement</i>	Heath, B. & Lings, J. (2012)	6.4.	Artikel i "Mortality: Promoting the interdisciplinary study of death and dying". Samling af	Alle aldre – døende og sørgende	Beskrive brugen af sangskrivning ift. bearbejdelse af følelser o.l. i arbejdet med døende og sørgende	Beskrivelse af 7 casevignettes ud fra musikterapeuters beskrivelser	Sangskrivning er en effektiv facilitator for selvudtryk, følelsesudtryk, kommunikation, forståelse, indsigt

			casevignettes		gende		og forandring
<i>The language of guided song writing with a bone marrow transplant patient</i>	O'Brien, E. (2004).	6.4.	Artikel i "Voices: A World Forum for Music Therapy". Kvalitativ fænomenologisk Singlecase beskrivelse, antropologisk	38årig kvinde – knoglemarvs-patient	Brugen af sangskrivning til følelsesudtryk og forøgelse af livskvalitet	Singlecase studie – 1 session (?)	Sangskrivning faciliterer følelsesudtryk og livskvalitetsforøgelse
<i>Music Therapy Interface Schools in Belfast. A Creative Response to Cumulative Trauma</i>	Diamond, K. (2012)	6.4.	Bogkapitel. Antropologisk beskrivelse	Børn, 4-11 år	Beskrive brug af musikterapi til traumatiserede "Interface area"-børn	Beskrivelse af musikterapi service i området samt caseeksempler	Musikterapi er et effektivt middel til brug ift. følelsesmæssige aspekter, eks. angstnedsættelse
<i>Applications of music therapist-composed songs in creating participant connections and facilitating goals and rituals during one-time bereavement support groups and programs</i>	Krout, R.E. (2005)	6.4.	Artikel i "Music Therapy Perspectives".	Alle aldre - sorg	Beskrive brugen af metaforer i sange ift. at skabe gruppesamhørighed samt åbne mulighed for at udforske følelser	Evaluering af metaforer i udvalgte sange fra undersøgelse/forsøg	-
<i>Themes and metaphors in Songwriting with clients participating in a psychiatric rehabilitation program</i>	Thompson, S. (2009)	6.4.	Artikel i "Music Therapy Perspectives". Research report samt to case eksempler	Alle aldre – psykiatriske patienter	Undersøge metaforers rolle/brug af metaforer i musikterapi og sangskrivning	Litteratur review samt to caseeksempler (grupper af 3-10 klienter)	-